

Awdurdod Tan ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Mid and West Wales
Fire and Rescue Authority

DATGANIAD O GYFRIFON 2024/25

Gwasanaeth Tân ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Mid and West Wales
Fire and Rescue Service

DATGANIAD O GYFRIFON

RHAN	TUDALEN
Adroddiad Naratif	3 -12
Datganiad o Gyfrifoldebau	13
Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol	14 – 17
Dadansoddiad o Wariant a Chyllid	18
Datganiadau Ariannol Craidd	19 – 22
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd	23 – 84
Cyfrifon Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân	85 – 87
Geirfa	88 – 92
Datganiad Llywodraethu Blynnyddol	93 - 124

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw cynnal cywirdeb gwefan Awdurdod; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac felly nid yw archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi digwydd i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf.

Adroddiad Naratif

Cyflwyniad

Pwrpas y naratif hwn yw egluro strwythur y cyfrifon, disgrifio'n gryno gweithgarwch a strwythur Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ac ystyried sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod yn y cyd-destun economaidd presennol.

Trosolwg Sefydliadol

Crëwyd Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (yr Awdurdod) yn 1996 trwy Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, ac yn dilyn cyfuno Brigadau Dyfed, Powys a Gorllewin Morgannwg. Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am ddarparu gwasanaeth tân ac achub effeithlon ac effeithiol i gymunedau canolbarth a gorllewin Cymru. Mae'r Awdurdod yn cwmpasu 6 ardal awdurdod unedol ac mae'n cynnwys 25 o aelodau etholedig o blith yr awdurdodau hynny, sy'n cynrychioli nifer yr etholwyr cofrestredig.

Mae'r Awdurdod yn penodi Prif Swyddog Tân gydag awdurdod dirprwyedig i arwain Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (y Gwasanaeth). Mae'r Gwasanaeth yn cynnwys bron dwy ran o dair o dir Cymru, gan ymestyn dros 4,500 milltir sgwâr, sy'n dir gwledig yn bennaf. Mae i'r ardal 58 o orsafoedd tân, ac mae'r Gwasanaeth yn cyflogi tua 1,300 o staff. Dyma'r trydydd Gwasanaeth Tân ac Achub mwyaf yn y Deyrnas Unedig, o ran màs tir, y tu ôl i Wasanaethau Tân yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Mae yna amrywiaeth eang o risgiau yn bodoli yn ardal y Gwasanaeth, gan amrywio o'r diwydiannau petrocemegol yn Aberdaugleddau, i'r risgiau sy'n gysylltiedig ag ardaloedd poblog megis Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot. Mae yna hefyd gymuned ffermio helaeth a llawer o ddiwydiannau ysgafn eraill ledled yr ardal. Mae'r rhain, ynghyd â morlin helaeth a dyfrffyrdd mewndirol, yn cyfrannu at rai o'r risgiau arbenigol sy'n bodoli yn y Gwasanaeth.

Mae'r cymunedau rydyn ni'n eu gwasanaethu wrth wraidd popeth rydyn ni'n ei wneud, a chan gydnabod yr angen i gynllunio ar gyfer y tymor hwy, ar 1 Ebrill 2024 cyflwynodd y Gwasanaeth Gynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRMP) 2040. Mae'r CRMP yn tynnu sylw at sut rydyn ni'n bwriadu mynd i'r afael â'r risgiau, y bygythiadau a'r heriau sy'n wynebu ein cymunedau a sut rydyn ni'n bwriadu eu cyfarfod a'u lleihau, gan sicrhau bod ein hasedau a'n hadnoddau'n cael eu defnyddio'n llwyddiannus, gan ddarparu'r gwasanaeth gorau posibl i'r cymunedau rydyn ni'n eu gwasanaethu.

Mae'r Gwasanaeth yn chwarae rhan lawn wrth weithio gyda'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu; un enghraifft o hyn yw cynnal archwiliadau Diogelwch Rhag Tân yn y Cartref. Mae'r Gwasanaeth yn gweithio mewn partneriaeth â Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru â gwasanaethau brys eraill, er enghraifft, Heddlu Dyfed-Powys a Heddlu De Cymru, ac mae peth o'u hadnoddau wedi'u lleoli mewn nifer o'n heiddo; hefyd Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwylans Cymru (YGAC) drwy'r cynllun Cyd-ymatebydd, sy'n galluogi diffoddwyr tân ar alwad i ymateb i alwadau meddygol penodol fel asiantau YGAC, i rai galwadau meddygol-cysylltiedig penodol. Mae mentrau eraill yn cynnwys ein gwaith yn y gymuned gyda chadetiaid tân, sef menter sy'n cael ei chynnal gan ddiffoddwyr tân nad ydynt ar ddyletswydd a gwirfoddolwyr ac y mae iddi ganghennau ledled Canolbarth a Gorllewin Cymru; y prosiect Phoenix, sydd wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda grwpiau ieuenctid yn yr ardal, a gwirfoddolwyr cymunedol.

Mae'r Gwasanaeth wedi ymrwymo i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac rydym wedi croesawu ein dyletswyddau a'n rôl fel partner statudol ar draws ein chwe Bwrdd

Gwasanaethau Cyhoeddus. Rydym yn deall diben a nod y Ddeddf ac rydym wedi ymrwymo i sicrhau ein bod yn ystyried effaith hirdymor ein penderfyniadau ar y cymunedau yr ydym yn eu gwasanaethu.

Mae Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn gyhoeddiad sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith; Prif ddiben hyn yw darparu gwybodaeth glir am sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol 2024/25.

Mae'r datganiadau, ynghyd â'u dibenion, fel a ganlyn:

Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon

Mae hwn yn nodi priod gyfrifoldebau'r Awdurdod a'i Swyddogion ar gyfer paratoi a chymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DIGC)

Mae'r datganiad hwn yn amlygu'r gost gyfrifyddu yn ystod y flwyddyn ar gyfer darparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w gyllido trwy drethiant. Mae awdurdodau yn codi trethiant er mwyn talu am y gwariant, yn unol â'r rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethiant yn y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid a'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Ystyrir bod Awdurdodau Tân ac Achub yn endidau "un gwasanaeth" a chyflwynir "darpariaeth y Gwasanaethau Tân" ar un llinell yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn (DSCWG)

Mae'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn ar y cronfeydd wrth gefn gwahanol a ddelir gan yr Awdurdod, sydd wedi'u dadansoddi'n 'gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' (h.y. y rheiny y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethiant lleol) a 'chronfeydd wrth gefn annefnyddiadwy' eraill. Mae'r (Gwarged) neu'r Diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos y gwir gost economaidd o ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod, a cheir rhagor o fanylion yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae hwn yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol i Falans y Gronfa Gyffredinol eu talu, ac mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn i'r Awdurdod Tân ac Achub wneud unrhyw drosglwyddiadau yn ôl disgrisiwn i'r Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u clustnodi, neu allan ohonynt.

Mantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod fel yr oeddent ar y dyddiad a nodir ar y Fantolen. Mae'r Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir gan yr Awdurdod yn cyfateb i asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau). Adroddir ar y Cronfeydd Wrth Gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf o Gronfeydd Wrth Gefn yw'r Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy, h.y., Cronfeydd Wrth Gefn hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal y Cronfeydd Wrth Gefn ar lefel ddarbodus ac unrhyw gyfyngiadau statudol o ran y defnydd ohonynt (er enghraifft Cronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf, na ellir ei defnyddio ond i ariannu gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyledion). Yr ail gategori o gronfeydd yw'r rhai na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu (er

enghraifft y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn), lle byddai symiau ond yn dod ar gael i ddarparu gwasanaethau pe bai'r asedau'n cael eu gwerthu; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amser a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar gyfer yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos y modd y mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod trwy ddosbarthu llifoedd arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o'r graddau y caiff gweithrediadau'r Awdurdod eu hariannu trwy drethiant ac incwm grant, neu gan y sawl sy'n cael y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae llifoedd arian parod allan wedi cael eu gweithredu ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at waith yr Awdurdod o gyflawni gwasanaethau yn y dyfodol. Mae llifoedd arian parod sy'n deillio o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol ar gyfer rhagfynegi hawliadau ar lifoedd arian parod yn y dyfodol gan y sawl sy'n darparu cyfalaf (h.y. benthychiad) i'r Awdurdod.

Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Mae hwn yn dangos sefyllfa ariannol cyfrif cronfa pensiwn y Diffoddwyr Tân, gan ddangos a oes ar yr Awdurdod arian i Lywodraeth Cymru, neu a oes ar Lywodraeth Cymru arian i'r Awdurdod, a hynny er mwyn mantoli'r cyfrif, ynghyd â manylion am ei asedau net.

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

Mae'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn nodyn datgelu sy'n dwyn ynghyd berfformiad yr Awdurdod a adroddir ar sail gwariant a fesurir o dan arferion cyfrifyddu priodol, a hynny gyda chostau diffiniedig statudol i'r Gronfa Gyffredinol.

Nodiadau i'r Datganiadau Cyfrifyddu

Mae'r nodiadau'n cyflwyno gwybodaeth am sail baratoi'r datganiadau ariannol, ynghyd â'r polisïau cyfrifyddu penodol a ddefnyddir. Maent yn datgelu gwybodaeth nas cyflwynir yn unman arall yn y datganiadau ariannol, ond sy'n berthnasol er mwyn eu deall.

Datganiad Llywodraethu Blynnyddol (DLB)

Mae'r datganiad hwn yn darparu adolygiad parhaus o effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu'r Awdurdod, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol a'r systemau rheoli risgiau, er mwyn rhoi sicrwydd o ran eu heffeithiolrwydd a/neu gynhyrchu cynllun gwaith ar gyfer y rheolwyr i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodir.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol yn cyd-fynd â'r Datganiad o Gyfrifon, ond nid yw'n rhan o'r Datganiad.

Crynodeb o'r Flwyddyn Ariannol

Cymeradwywyd y Gyllideb Refeniw a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2024/25 gan yr Awdurdod Tân ar 12 Chwefror 2024.

Y Gyllideb Refeniw a gymeradwywyd ar gyfer 2024/25 oedd £68.555 milliwn. Fel y gwelir yn y tabl isod, roedd y gwariant yn danwariant o £1.328 milliwn, ac mae'r rhan fwyaf o'r tanwariant hwnnw'n ymwneud â chostau gweithwyr a rheoli swyddi gwag, ac arbediad ar gostau sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth. Mae'r gyllideb Taliadau Ariannu Cyfalaf a'r alldro gwirioneddol ill dau yn cynnwys neulltiad i'r Gronfa Gyfalaf o £949 mil sydd â gorwariant oherwydd costau benthyca uwch. Derbyniwyd incwm ychwanegol o £769 mil yn ystod y flwyddyn yn ymwneud â rhannu safleoedd, incwm buddsoddi a grant pwysau cyflog Llywodraeth Cymru o £320 mil.

Roedd cyfanswm y cyfraniadau a gafwyd gan Awdurdodau Unedol yn £68.555 milliwn, yn unol â'r gyllideb gymeradwy.

Cyfanswm y trosglwyddiadau net eraill o gronfeydd wrth gefn oedd £1.7 milliwn gan gynnwys £261 mil i'r gronfa wrth gefn Cyfalaf a £1.06 milliwn i'r gronfa wrth gefn Cyfluniad Gwasanaeth i fynd i'r afael â thrawsnewid diwylliant a gwasanaeth.

Manylir ar refeniw'r flwyddyn o'i gymharu â'r gyllideb yn y tabl canlynol:

Yr alldro ar gyfer y flwyddyn 2024/25	Cyllideb £000	Gwirioneddol £000	Amrywiant £000
Refeniw			
Gwariant yn cynnwys grantiau	65,714	64,386	(1,328)
Taliadau Cyllido Cyfalaf	5,237	5,441	204
Ailgodi Costau / Llog Buddsoddiadau gan gynnwys grantiau	(2,396)	(3,165)	(769)
Gwariant Net yn cynnwys grantiau	68,555	66,662	(1,893)
Cyfraniadau Awdurdodau Unedol	(68,555)	(68,555)	0
Trosglwyddiad i/(o) Gronfeydd Wrth Gefn	0	1,709	1,709
(Gwarged) / Diffyg	0	(184)	(184)

Mae'r Awdurdod yn mynd i gostau gwariant refeniw ar eitemau, sydd fel arfer yn cael eu defnyddio o fewn y flwyddyn, ac ariennir hyn gan gyfraniadau'r chwe awdurdod lleol cyfansoddol, a hynny mewn cyfrannedd â'r boblogaeth. Ar gyfer 2024/25, roedd yr Ardollau a'r cyfraneddau fel a ganlyn:

Awdurdodau Lleol Cyfansoddol	Ardoll £000	Cyfran %
Cyngor Sir Caerfyrddin	14,367	21
Cyngor Sir Ceredigion	5,440	8
Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	10,799	16
Cyngor Sir Penfro	9,448	14
Cyngor Sir Powys	10,171	14
Cyngor Dinas a Sir Abertawe	18,330	27
Cyfanswm	68,555	100

Ffynonellau Cyllid Refeniw

Mae refeniw yn dod i law'r Awdurdod gan y ffynonellau canlynol:

2023/24 £000		2024/25 £000
1,686	Grantiau Refeniw	1,647
321	Llog	269
903	Ffioedd a Thaliadau / Adennill coastau /Ad-daliadau *	929
2,910	Is-gyfanswm	2,845
0	Cyllid LIC – Pwysau Tâl	320
62,665	Cyfraniadau Awdurdodau Unedol	68,555
65,575	Cyfanswm y Cyllid Refeniw	71,720

* Yn cynnwys ad-daliad ailbrisio ardrethi busnes sy'n ymwneud â blynyddoedd blaenorol: 2023/24 £85 mil. 2024/25 Dim.

Gwariant Cyfalaf

Cyfanswm gwariant cyfalaf y flwyddyn oedd £1.443 miliwn. Mae'r tabl canlynol yn amlinellu'r gwariant yn ôl categori ac ariannu ar gyfer 2024/25.

	Amcangyfrif 2024/25 £000	Amcangyfrif Diwygiedig 2024/25 £000	Gwirioneddol 2024/25 £000	Amcangyfrif 2024/25 £000
Gwariant:				
Eiddo – gwaith adnewyddu, addasiadau, adeiladau newydd	3,640	2,593	980	2,530
Seilwaith	40	311	136	40
Cerbydau, Peiriannau a Chyfarpar	4,513	1,054	327	4,479
Asedau Anniriaethol	140	68	0	300
Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf	8,333	4,026	1,443	7,349
Ariennir gan:				
Cyfraniadau a Grantiau Cyfalaf	1,540	208	174	540
Derbyniadau Cyfalaf	0	0	78	0
Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi	516	389	0	640
Benthyca	6,277	3,429	1,191	6,169
Cyfanswm Ariannu	8,333	4,026	1,443	7,349

Cymeradwywyd y Rhaglen Gyfalaf o £8.333 miliwn gan yr Awdurdod Tân ym mis Chwefror 2024, ac fe'i diwygiwyd wedi hynny ar gyfer llithriant, ail-lunio ac ailbroffilio prosiectau i £4.026 miliwn fel y'i cymeradwywyd gan yr Awdurdod Tân ym mis Chwefror 2025. Paratowyd y Rhaglen Gyfalaf gan ystyried y CRMP 2040, gan gydnabod bod rhaid i fuddsoddiad cyfalaf gael ei alinio â chyflawni yn erbyn yr 8 Amcan Gwella a Llesiant. Disgwylir i ymgynghoriad CRMP 2040 gymryd 12 i 18 mis ac felly penderfynwyd mai dim ond yn y tymor byr y byddai buddsoddiad cyfalaf yn hanfodol.

Mae'r Rhaglen Gyfalaf gymeradwy yn adlewyrchu'r flwyddyn y bydd prosiect yn cychwyn ac nid o reidrwydd y flwyddyn y bydd y gwariant yn cael ei ysgwyddo, gan y bydd hyn yn dibynnu ar hyd oes y prosiect.

Mae'r amrywiad rhwng y gyllideb ddiwygiedig a'r gwir alldro i'w briodoli, o £2.58 miliwn i'w briodoli, yn rhannol, i'r canlynol: Mân Waith Ystadau £0.681 milliwn, Gorsafoedd Tân Gorllewin Abertawe a Chanol Abertawe £0.598 milliwn; Offer a meddalwedd TGCh £0.373 milliwn; a Cherbydau £0.375 milliwn.

Bydd y Rhaglen Gyfalaf gymeradwy ar gyfer 2025/26 yn cael ei diwygio i adlewyrchu'r canlynol: lle nad yw prosiectau yn 2024/25 wedi cael eu cwblhau erbyn 31 Mawrth 2025, gellir trosglwyddo'r adnodd i 2025/26, ynghyd â newid rhagdybiaethau grantiau, ail-lunio ac ailbroffilio prosiectau, dileu prosiectau nad oes eu hangen mwyach, a chynnwys prosiectau newydd lle mae adnoddau ychwanegol ar gael.

Benthyca Cyfalaf

Mae'r Cod Darbodus yn galluogi'r Awdurdod i bennu ei derfynau benthyca ei hun, ar yr amod bod y Swyddog Ariannol Cyfrifol (Trysorydd / Swyddog Adran 151) yn ystyried bod y terfynau hynny yn ddarbodus, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy. Cafwyd tri benthyciad allanol newydd, gwerth cyfanswm o £3.0 miliwn, yn ystod y flwyddyn gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a dau fenthyciad wrth Awdurdodau Lleol Cyfansoddol gwerth cyfanswm £6.0 miliwn. Cyfanswm y benthyciadau a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn oedd £11.065 milliwn. Cyfanswm y prifswm sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2025 yw £30.965 miliwn.

Rheoli'r Trysorlys

Cymeradwywyd Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (DSRT) 2024/25 yr Awdurdod gan yr Awdurdod Tân ar 12 Chwefror 2024.

Mae'r DSRT yn pennu Dangosyddion Darbodus y Cyfalaf, gan gynnwys y Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw, Benthyca, a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol. Wedi'u cynnwys yn y Datganiad hwn y mae'r Dangosyddion Darbodus a'r Dangosyddion Rheoli'r Trysorlys.

Ar ddiwedd y flwyddyn yn 31 Mawrth 2025 roedd trawsgrifiadau benthyca o fewn y terfynau cymeradwy; ac roedd pob buddsoddiad yn bodloni'r meini prawf credydol ar ddyddiad y taliad.

Mae'r tabl isod yn manylu ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) o'i gymharu â Dyled Allanol.

Gofyniad y Cyllid Cyfalaf a Dyled Allanol	Amcangyfrif 2024/25 £000	Gwirioneddol 2024/25 £000
Gofyniad y Cyllid Cyfalaf (CFR)		
Yn cau 31 Mawrth 2024	43,110	39,243
Cydnabod Asedau Hailddefnyddia ar 1 Ebrill 2024	0	745
Yn agor 1 Ebrill 2024	43,110	39,988
Symudiad yn yr CFR yn cael ei gynrychioli gan:		
Angen cyllido net am y flwyddyn	6,277	1,443
Asedau Hawl Defnydd	0	745
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol / Derbyniadau Cyfalaf / Grantiau a Chyfraniadau	0	(252)
Llai Darpariaeth Isafswm Refeniw / Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol	(3,190)	(3,260)
Symudiad yn yr CFR	3,087	(1,324)
Yn cau 31 Mawrth 2025	46,197	37,919
Dyled Allanol		
Benthyca Allanol	38,964	30,965
Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	1,485	1,485
Rhwymedigaethau Asedau Hawl i Ddefnydd	1,000	491
Cyfanswm y Dyled Allanol	41,449	32,941
Tanfenthycia / (Gorfenthycia)	4,748	4,978

Pensiynau

Yn 2024/25, fe ymddeolodd trideg chwech un aelod o staff. Mae cost net Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân i'r gyllideb refeniw wedi cynyddu ychydig yn ystod y flwyddyn, ac mae'r rhwymedigaeth o ran ymrwymadau pensiwn yn y dyfodol wedi lleihau oherwydd addasiadau a wnaed gan yr Actiwarïaid i'w rhagdybiaethau. Yr atebolrwydd a aseswyd gan actwari ar 31 Mawrth 2025 ar gyfer Cronfa Pensiwn y Diffoddwyr Tân oedd £347.127 milliwn.

Yn 2024/25, ymddeolodd pump aelod o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL). Mae cost net Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL) i'r gyllideb refeniw wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn, oherwydd addasiadau actiwaraid sy'n deillio o newidiadau mewn tybiaethau demograffig ac ariannol. Yn ogystal, oherwydd gofynion cyfrifyddu technegol yn unol ag IAS19 ac IFRIC14, mae'r cyfyngiad nenfwd asedau wedi'i gynnwys yng nghyfrifiadau datgeliad y CPLI ac mae buddion heb eu hariannu hefyd wedi'u cynnwys. Gan ystyried yr holl addasiadau hyn, mae cronfa'r CPLI yn adrodd rhwymedigaeth ar 31 Mawrth 2025 o £627 mil.

O dan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (Buddion Cyflogeion), mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddarparu manylion yr asedau a rhwymedigaethau'r dyfodol ar gyfer pensiynau sy'n daladwy i gyflogeion, yn gyn-gyflogeion ac yn gyflogeion presennol, fel ei gilydd. Amlinellir hyn yn fanylach yn y datgeliadau i'r cyfrifon, o dan nodyn 29.

Cyfrifyddu o ran y Cyfrifon Wrth Gefn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae'r Datganiad o Gyfrifon yn dangos y Cronfeydd Wrth Gefn sy'n cael eu dwyn ymlaen i 2025/26. Mae hyn yn gyson â thriniaeth gyfrifyddu'r blynnyddoedd blaenorol, ac mae'r arfer o gynnal a defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn yn ffurfio conglfaen i sefydlogrwydd ariannol corfforaethol a'r gwaith o gynllunio gwasanaethau gweithredol yn y byrdymor a'r tymor canolog.

Costau Cyllid Cyfalaf

Roedd y tâl y codwyd amdano ar gyfrifon refeniw'r Gwasanaeth, er mwyn adlewyrchu cost yr asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau, yn £4.291 miliwn. Mae hon yn gost dybiannol ar gyfer dibrisiant ac amorteiddiad, ac addasir y balans ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn peidio ag effeithio ar y cyfraniadau sy'n ofynnol i ariannu'r Gwasanaeth. Mae'r gost wirioneddol i'r Gwasanaeth o ran ariannu cyfalaf yn £1.165 miliwn ar gyfer llog benthyca a les cyllid, a £3.260 miliwn ar gyfer Darpariaeth Isafswm Refeniw.

Effaith yr Hinsawdd Economaidd Gyfredol

Adlewyrchwyd goblygiadau ariannol yr hinsawdd economaidd bresennol yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolog wedi'i diweddarau a gyflwynwyd i'r Awdurdod Tân ym mis Medi 2024. Mewn egwyddor, mae gan yr Awdurdod y pŵer i ofyn am yr adnoddau y mae arno eu hangen i ariannu ei wasanaethau ni waeth beth fo setliadau'r Awdurdodau Lleol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod yn cydnabod bod ganddo gyfrifoldeb i sicrhau nad yw'n gwaethygu'r heriau ariannol a wynebir gan Awdurdodau Lleol, ac felly mae'n adolygu ei gyllideb mewn modd systematig i ddod o hyd i gyfleoedd i greu arbedion a gostyngiadau yn y gyllideb, er enghraifft, ymarfer gwerth am arian, adolygu rhagdybiaethau'r gyllideb, rheoli swyddi gwag, dull cyllidebu ym maes staffio, ac arferion rheoli'r trysorlys tra'n sicrhau cynaliadwyedd ariannol y Gwasanaeth ar yr un pryd.

Er bod chwyddiant (CPI Mynegai Prisiau Defnyddwyr) wedi gostwng dros y 12 mis diwethaf o 3.2% ym mis Mawrth 2024 i 2.6% ym mis Mawrth 2025, erys ansicrwydd ynghylch pa mor gyflym y bydd chwyddiant CPI yn dychwelyd yn gynaliadwy i darged 2% Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr. Mae economegwyr yn rhagweld y bydd chwyddiant yn debygol o gynyddu dros dro yn 2025, a bydd tua diwedd 2026 cyn i chwyddiant ostwng i'r targed hwn. Mae Banc Lloegr wedi gostwng cyfraddau llog o'r uchafbwynt o 5.25% ym mis Awst 2023, gyda gostyngiadau cyson rhwng Awst 2024 a Chwefror 2025 gyda'r gyfradd llog sylfaenol wedi'i gosod ar 4.50% ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd y gyfradd llog sylfaenol yn gostwng ymhellach yn ystod 2025/26.

Ers ffurfio Llywodraeth newydd y DU ym mis Gorffennaf 2024, a Chyllideb yr Hydref, mae'r rhagolygon economaidd a chyllidol wedi dod yn fwy heriol. Mae'r rhagolygon hefyd wedi dod yn fwy ansicr gyda dwy risg geopolitical a amlygwyd gan y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn eu hadroddiad risgiau cyllidol a chynaliadwyedd 2022 yn dechrau crisialu: pwysau cynyddol ar wariant amddiffyn a thynhau cyfyngiadau masnach byd-eang. Hefyd, nid yw data poblogaeth, llafurlu ac allbwn diweddar y DU yn rhoi arwydd clir am ragolygon economaidd domestig.

Mae'r Awdurdod, ynghyd â'r holl sefydliadau sector cyhoeddus a phreifat eraill, yn wynebu pwysau refeniw sy'n deillio o ddyfarniadau cyflog a chwyddiant prisiau, a chostau benthyca uwch sy'n effeithio ar fforddiadwyedd buddsoddiad cyfalaf. Mae gan yr Awdurdod brosesau monitro cyllideb cadarn ar waith, gan gydnabod bod pwysau ar refeniw a chyfalaf yn debygol o ddod i'r amlwg dros y blynnyddoedd i ddod gyda phwysau parhaus ar setliadau Awdurdodau Lleol gan Lywodraeth Cymru.

Strategaeth a Dyrannu Adnoddau

Mae ein Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC) yn dwyn ynghyd mewn un lle yr holl ffactorau hysbys sy'n effeithio ar sefyllfa ariannol a chynaliadwyedd ariannol y sefydliad dros y tymor canolig. Mae'r SATC yn cydbwysu goblygiadau ariannol amcanion a pholisïau yn unol â chyfyngiadau o ran adnoddau, ac yn darparu'r sail ar gyfer gwneud penderfyniadau.

Mae'r Cyllidebau Refeniw a'r Rhaglen Gyfalaf yn barod i gynorthwyo â'r gwaith o gyflawni strategaethau a chynlluniau'r Awdurdod.

Mae Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRMP) 2040 yn amlygu sut rydym yn bwriadu mynd i'r afael â'r risgiau, y bygythiadau a'r heriau sy'n wynebu ein cymunedau a sut rydym yn bwriadu eu bodloni a'u lleihau, wrth sicrhau bod ein hasedau a'n hadnoddau'n cael eu defnyddio'n llwyddiannus gan ddarparu'r gwasanaeth gorau posibl i'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.

Cynlluniwyd CRMP 2040 i gyflawni gweledigaeth y Gwasanaeth: "darparu'r gwasanaeth gorau posibl i gymunedau Canolbarth a Gorllewin Cymru" drwy wyth Amcan Gwella a Llesiant. Mae cyflawni'r blaenoriaethau a'r amcanion a amlinellir yn CRMP 2040 yn dibynnu ar ystod o swyddogaethau galluogi, sy'n chwarae rhan hollbwysig yn swyddogaeth y sefydliad o ddydd i ddydd gan gynnwys: Ein Pobl, Arwain a Rheoli, Cadernid Ariannol, Cyfrifoldeb Cymdeithasol Corfforaethol, Strategaeth Technoleg Ddigidol a Chyfathrebu Gwybodaeth, a Phartneriaethau a Chydweithio. Bydd y galluogwyr nid yn unig yn helpu i gyflawni'r amcanion ond yn sicrhau bod gennym y darpariaethau yn eu lle i gefnogi gwelliant parhaus ac ystyrlon.

Mae ein Hasesiad Perfformiad Blynyddol yn rhoi gwybod i'n staff, ein cymunedau a'n rhanddeiliaid pa ganlyniadau a buddion a gyflawnwyd o gymharu ag Amcanion Gwella y flwyddyn flaenorol. Mae hefyd yn nodi sut yr ydym wedi cyfrannu at y nodau Llesiant a bennir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r Cynllun Cynaliadwyedd a'r Amgylchedd yn nodi'r prif egwyddorion, cynigion a chmau gweithredu gofynnol i leihau effeithiau gweithgareddau a gweithrediadau'r Gwasanaeth ar yr amgylchedd.

Mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn cyfleu ymrwymiad parhaus yr Awdurdod a'r Prif Swyddog Tân i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal ar draws holl swyddogaethau, polisïau, arferion a gweithdrefnau Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, ac yn nodi sut y bydd y Gwasanaeth yn ceisio cyflawni'r ymrwymiad hwn.

Mae Cynlluniau'r Awdurdod ar gael ar ei wefan.

Rydym wedi parhau i gynnal lefel wasanaeth sydd wedi sicrhau bod cymunedau Canolbarth a Gorllewin Cymru yn parhau i fod yn llefydd diogel i fyw a gweithio ynddynt ac i ymweld â nhw. Mae ein sefyllfa ariannol gyffredinol wedi'i chynnal ar lefel ddarbodus er bod cynnydd yn lefel y Cronfeydd Deffiniad Wrth Gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r rhan fwyaf o'n cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi at ddibenion penodol, boed hynny i fynd i'r afael â rhwymedigaethau nawr neu yn y dyfodol e.e. cronfa wrth gefn Cyflogeion a Phensiynau, neu ar gyfer ariannu cynlluniau cyfalaf penodol.

Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan Trysorydd/Swyddog Adran 151 yr Awdurdod a'r Pennaeth Cyllid. Mae gan aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb hefyd hawl statudol i archwilio'r cyfrifon cyn i'r archwiliad gael ei gwblhau; hysbysebir argaeledd y cyfrifon i'w harchwilio ar wefan Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Cydnabyddiaethau

Yn olaf, hoffwn ddiolch i'r holl staff Cyllid yn y Gyfarwyddiaeth Adnoddau, ynghyd â'u cyd-weithwyr ledled yr Awdurdod, sydd wedi cyfrannu at y gwaith o baratoi'r datganiadau hyn. Hoffwn hefyd ddiolch i'r Prif Swyddog Tân a'r Tîm Arweinyddiaeth Gweithredol am eu cymorth a'u cydweithrediad drwy gydol y broses hon.

Sarah Mansbridge FCCA – Trysorydd/Swyddog Adran 151

Datganiad o Gyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol mewn modd priodol, a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid.
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau, a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

CYMERADWYAETH Y PWYLLGOR PERFFORMIAD, ARCHWILIO A CHRAFFU

Cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon ar ôl yr archwiliad.

Llofnod:

Cadeirydd y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu

Dyddiad: 30 Gorffennaf 2025

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Y Prif Swyddog Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod, gan gynnwys Cyfrifon y Gronfa Bensiwn, a hynny'n unol â'r arferion priodol a nodir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("y Cod").

Wrth baratoi'r Datganiad o Gyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- dewis polisïau cyfrifyddu addas a'u cymhwyso'n gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon rhesymol a doeth;
- cydymffurfio â Chod yr Awdurdod Lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:

- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chyfredol;
- cymryd camau rhesymol i atal a datgelu twyll ac achosion eraill o afreoleidd-dra.

TYSTYSGRIF Y PRIF SWYDDOG CYLLID

Rwy'n ardystio bod y cyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2025, ynghyd â'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw.

Llofnod:

Prif Swyddog Cyllid (Trysorydd/Swyddog Adran 151)

Dyddiad: 30 Gorffennaf 2025

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
 - Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
- ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn cynnwys y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Llif Arian a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a pholisïau cyfrifyddu perthnasol.

Mae Cyfrifon Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Datganiad Cyfrifon y Gronfa a'r Asedau Net a nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu perthnasol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ar 31 Mawrth 2025 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben yn sgil hynny
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad.

Mae fy staff a minnau'n annibynnol ar Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Ar sail y gwaith a wneuthum, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu

Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad Adroddiad Archwilio Cyfrifon – Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru 18 archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol neu sy'n cyd-fynd ag ef. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth..

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25.
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad
- • nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Cyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel a esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am wneud yr hyn a ganlyn: baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg ac sy'n cydymffurfio ag arferion priodol;

- paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi golwg gwir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol
- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir
- mae rheolaethau mewnol fel y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu sy'n angenrheidiol er mwyn galluogi'r broses o baratoi datganiadau cyfrifon yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall
- asesu gallu Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru i barhau fel busnes gweithredol, datgelu fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y swyddog ariannol cyfrifol yn rhagweld y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol ag adran 13(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Lefel uchel o sicrwydd yw sicrwydd rhesymol, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi drwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, archwilio mewnol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys caffael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru mewn cysylltiad â:
- nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
- canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig
- y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a lle y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll mewn cysylltiad â phostio cyfnodolion anarferol;

- Caffael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn gweithredu ynddynt, canolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru.
- Datblygu dealltwriaeth o berthnasoedd partïon cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol::

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfiaeth â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod
- holi'r rheolwyr, y y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll drwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad. Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilydd eraill

Rwyf yn cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cwrdd ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio sylweddol ymhlith materion eraill, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad 31 Gorffennaf 2025

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall
Caerdydd, CF10 4BZ

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid (DWC)

Mae'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn dangos sut mae'r cyllid sydd ar gael i'r Awdurdod (cyfraniadau gan awdurdodau cyfansoddol, grantiau'r llywodraeth, incwm arall ac ati) ar gyfer y flwyddyn wedi'i ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan yr Awdurdod yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff yr incwm a gwariant y gwneir cyfrif amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol eu cyflwyno'n fanylach yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn nodyn i'r datganiadau ariannol, ac nid yn brif ddatganiad. Fodd bynnag, mae wedi cael ei osod gyda'r prif ddatganiadau i gynorthwyo dealltwriaeth y darllenwyr.

2023/24				2024/25		
Gwariant Net sy'n Daladwy i Falans y Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y Sail Gyllido a'r Sail Gyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		Gwariant Net sy'n Daladwy i Falans y Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y Sail Gyllido a'r Sail Gyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
£000	£000	£000		£000	£000	£000
58,363	(4,462)	53,901	Darparu Gwasanaethau Tân	60,945	(8,867)	52,078
(57,658)	11,516	(46,142)	Incwm a Gwariant Arall	(64,402)	15,017	(49,385)
705	7,054	7,759	(Gwarged) neu Ddiffyg o ran Darparu Gwasanaethau	(3,457)	6,150	2,693

2023/24			2024/25			
Balans y Gronfa Gyffredinol	Cronfeydd Wrth Gefn y Gronfa Gyffredinol wedi'u clustnodi	Cyfanswm Balans y Gronfa Gyffredinol		Balans y Gronfa Gyffredinol	Cronfeydd Wrth Gefn y Gronfa Gyffredinol wedi'u clustnodi	Cyfanswm Balans y Gronfa Gyffredinol
£000	£000	£000		£000	£000	£000
(1,880)	(4,941)	(6,821)	Dygwyd Ymlaen	(2,000)	(4,116)	(6,116)
705	0	705	(Gwarged) neu Ddiffyg o ran Darparu Gwasanaethau	(3,457)	0	(3,457)
(825)	825	0	Trosglwyddiad rhwng Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi	3,273	(3,273)	0
(2,000)	(4,116)	(6,116)	Balans Terfynol	(2,184)	(7,389)	(9,573)

Datganiadau Ariannol Craidd

Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2023/24				2024/25		
Gwariant	Incwm	Net		Gwariant	Incwm	Net
£000	£000	£000		£000	£000	£000
56,490	(2,589)	53,901	Darparu Gwasanaethau Tân	54,974	(2,896)	52,078
56,490	(2,589)	53,901	Costau'r Gwasanaethau	54,974	(2,896)	52,078
(85)			Incwm a Gwariant Gweithredol Eraill	462		
17,630			Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (Nodyn 10)	18,882		
(63,687)			Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol (Nodyn 11)	(68,729)		
7,759			(Gwarged) neu Ddiffyg o ran Darparu Gwasanaethau	2,693		
(2,464)			(Gwarged) neu ddiffyg o ailbrizio Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar (Nodyn 18a)	(5,202)		
9,602			Ailfesur rhwymediaeth/(ased) y buddion ddiffiniedig net (Nodyn 18c)	(42,895)		
7,138			(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(48,097)		
14,897			Cyfanswm yr (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr	(45,404)		

Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn 2024/25	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Wrth Gefn y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf £000	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod Tân £000
Balans ar 31 Mawrth 2024	(2,000)	(4,116)	0	(6,116)	327,615	321,499
Symudiadau:						
(Gwarged) / Diffyg o ran darparu gwasanaethau	2,693	0	0	2,693	0	2,693
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	0	0	0	0	(48,097)	(48,097)
Cyfanswm yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,693	0	0	2,693	(48,097)	(45,404)
Addasiadau cyfrifyddu a chyllido (Nodyn 8)	(6,150)	0	0	(6,150)	6,150	0
(Cynnydd) / Gostyngiad net Cyn trosglwyddo	(3,457)	0	0	(3,457)	(41,947)	(45,404)
Trosglwyddiadau i / (o) Gronfeydd Wrth Gefn (Nodyn 9)	3,273	(3,273)	0	0	0	0
(Cynnydd) / Gostyngiad yn 2024/25	(184)	(3,273)	0	(3,457)	(41,947)	(45,404)
Balans ar 31 Mawrth 2025	(2,184)	(7,389)	0	(9,573)	285,668	276,095

Datganiad o symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn 2023/24	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Wrth Gefn y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf £000	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod Tân £000
Balans ar 31 Mawrth 2023	(1,880)	(4,941)	0	(6,821)	313,423	306,602
Symudiadau:						
(Gwarged) / Diffyg o ran darparu gwasanaethau	7,759	0	0	7,759	0	7,759
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	0	0	0	0	7,138	7,138
Cyfanswm yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	7,759	0	0	7,759	7,138	14,897
Addasiadau cyfrifyddu a chyllido (Nodyn 8)	(7,054)	0	0	(7,054)	7,054	0
(Cynnydd) / Gostyngiad net cyn trosglwyddo	705	0	0	705	14,192	14,897
Trosglwyddiadau i / (o) Gronfeydd Wrth Gefn (Nodyn 9)	(825)	825	0	0	0	0
(Cynnydd) / Gostyngiad yn 2023/24	(120)	825	0	705	14,192	14,897
Balans ar 31 Mawrth 2024	(2,000)	(4,116)	0	(6,116)	327,615	321,499

Mantolen

31 Mawrth 2024 £000	Mantolen	Nodyn	31 Mawrth 2025 £000
93,786	Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	12	97,927
4,924	Asedau sy'n Cael eu Hadeiladu	12	2,730
323	Asedau Anniriaethol	13	254
26	Dyledwyr Hirdymor	15	25
99,059	Asedau Hirdymor		100,936
712	Rhestri eiddo		655
5,018	Dyledwyr Byrdymor	15	5,342
1,225	Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod	16	3,378
6,955	Asedau Cyfredol		9,375
(8,327)	Benthyciadau Byrdymor	14	(5,730)
(5,755)	Credydwyr Byrdymor	17	(5,410)
(83)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	25	(71)
(311)	Rhwymedigaethau Byrdymor Eraill	28	(599)
(14,476)	Rhwymedigaethau Cyfredol		(11,810)
(24,965)	Benthyca tymor hir	14	(25,465)
(1,485)	Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	28	(1,377)
(386,587)	Rhwymedigaethau sy'n berthnasol i gynlluniau pensiwn â buddion wedi'u diffinio	29	(347,754)
(413,037)	Rhwymedigaethau Hirdymor		(374,596)
(321,499)	Rhwymedigaethau Net		(276,095)
(6,116)	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	9	(9,573)
327,615	Cronfeydd Wrth Gefn Andefnyddiadwy	18	285,668
321,499	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn		276,095

Datganiad Llif Arian

2023/24 £000		2024/25 £000
7,759	(Gwarged) neu ddiffyg net o ran darparu gwasanaethau	2,693
(11,746)	ddasiad i'r gwarged neu'r diffyg o ran darparu (gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad ydynt yn arian parod	(8,950)
1,134	Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu'r diffyg net o ran darparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	252
(2,853)	Llif arian parod net (i mewn i)/allan o weithgareddau gweithredu	(6,005)
9,073	Llif arian parod net (i mewn i)/allan o weithgareddau buddsoddi	2,109
(6,267)	Llif arian parod net (i mewn i)/allan o weithgareddau ariannu	1,743
(47)	(Cynnydd) neu ostyngiad net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	(2,153)
1,178	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd	1,225
1,225	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd	3,378

Darperir dadansoddiad manwl o'r Llif Arian Parod yn Nodiadau 19 i 21.

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd

Nodyn 1 – Polisiâu Cyfrifyddu

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2025. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blyneddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, a hynny'n unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024/25, a gefnogir gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Mae'r confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yn gostau hanesyddol, yn bennaf, sydd wedi'u haddasu trwy ailbrizio categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

2. Croniadau Incwm a Gwariant

Gwneir cyfrif o'r gweithgarwch yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid dim ond pan wneir taliadau arian parod neu pan ddaw taliadau o'r fath i law. Yn benodol:

- Cydnabyddir y refeniw o werthu nwyddau pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a'r buddion perchnogaeth i'r prynwr, a'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial o ran gwasanaeth, sy'n gysylltiedig â'r trafodiad, yn llifo i'r Awdurdod.
- Cydnabyddir y refeniw o ddarparu gwasanaethau pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur, mewn modd dibynadwy, ganran y trafodiad sydd wedi'i chwblhau, a'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial o ran gwasanaeth, sy'n gysylltiedig â'r trafodiad, yn llifo i'r Awdurdod.
- Cofnodir cyflenwadau yn wariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwch rhwng y dyddiad y daw cyflenwadau i law a phan gânt eu defnyddio, fe'u cofnodir yn rhestri eiddo ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a gafwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogaion) yn wariant, a hynny pan geir y gwasanaethau yn hytrach na phan gaiff y taliadau eu gwneud.
- Gwneir cyfrif o'r llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ac sy'n daladwy ar fenthyciadau fel incwm a gwariant, yn eu tro, a hynny ar sail y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol, yn hytrach na'r llifoedd arian a osodir neu a bennir gan y contract.
- Lle bo incwm a gwariant wedi cael eu cydnabod, ond lle nad oes arian parod wedi dod i law neu wedi cael ei dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol yn y Fantolen. Lle nad yw'r ddyled wedi cael ei thalu, gwneir cofnod o falans y dyledwyr, a chodir tâl ar refeniw ar gyfer yr incwm na fydd, o bosibl, yn cael ei gasglu.

3. Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod

Cynrychiolir arian parod gan arian mewn llaw ac adnau gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb yn dilyn rhybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn fuddsoddiadau hylifol iawn sy'n aeddfedu cyn pen tri mis neu lai o'r dyddiad caffael, ac sy'n hawdd eu trawsnewid yn symiau hysbys o arian parod heb unrhyw risg sylweddol y bydd eu gwerth yn newid.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ôl tynnu gorddrafftiau'r banc sydd i'w had-dalu yn ôl y galw, ac maent yn ffurfio rhan annatod o broses rheoli arian parod yr Awdurdod.

4. Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau o ran Polisiâu Cyfrifyddu, Amcangyfrifon a Chyfeiliornadau

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid yn y polisiâu cyfrifyddu neu i gywiro cyfeiliornad perthnasol. Gwneir cyfrif am newidiadau o ran amcangyfrifon cyfrifyddu yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd sydd i ddod yr effeithir arnynt gan y newid, ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i'r polisiâu cyfrifyddu oni bai fod hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol, neu fod y newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodiadau, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan fydd newid yn cael ei wneud, caiff ei gymhwyso'n ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol, fel pe bai'r polisi newydd wedi cael ei gymhwyso erioed.

Caiff cyfeiliornadau perthnasol a ganfuwyd yn ffigurau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

5. Taliadau a godir ar Refeniw ar gyfer Asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau eu debydu gyda'r symiau canlynol er mwyn cofnodi cost cynnal asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion oherwydd diffygiant ac ailbrisio yn achos asedau a ddefnyddiwyd gan y Gwasanaeth, a lle nad oes unrhyw enillion cronrus yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn y gellir dileu'r costau yn eu herbyn
- amorteiddiad yn achos asedau anniriaethol a briodolir i'r Gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi ardoll i ariannu dibrisiant, ailbrisio a cholledion oherwydd diffygiant, nac amorteiddiad. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o'r gronfa referniw at sicrhau lleihad yn ei ofynion benthyca cyffredinol, sy'n hafal i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus, ac a bennir gan yr Awdurdod, yn unol â chanllawiau statudol. Felly, disodlir dibrisiant, ailbrisio, colledion oherwydd diffygiant ac amorteiddiad gan y cyfraniad ym Malans y Gronfa Gyffredinol, a hynny trwy drafodiad addasu gyda Chyfrif Addasu'r Cyfalaf yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

6. Buddion Cyflogeion

Buddion sy'n Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddion cyflogeion byrdymor yw'r rheiny a fydd yn cael eu talu yn eu cyfanrwydd cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Mae'r rhain yn cynnwys buddion tebyg i gyflogau, gwyliau blynyddol â thâl, absenoldeb salwch â thâl, bonysau, a buddion nad ydynt yn ariannol (e.e. ceir) ar gyfer cyflogeion cyfredol, ac fe'u cydnabyddir yn draul ar gyfer gwasanaethau yn y flwyddyn pan fydd y cyflogeion yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost gwyliau y mae gan gyflogeion yr hawl iddynt (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser i ffwrdd yn gyfnewid) ond nas cymerwyd

cyn diwedd y flwyddyn, ac y gall y cyflogeion eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y croniad ar y cyfraddau cyflogau a thâl sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod pan fydd y cyflogai yn manteisio ar y budd. Codir tâl am y croniad ar y Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei dynnu'n ôl allan trwy'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn i'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus, fel bod tâl am unrhyw wyliau sy'n ddyledus yn cael ei godi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y bydd yr absenoldeb oherwydd gwyliau yn digwydd.

Buddion Terfynu

Buddion terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol, neu benderfyniad gan swyddog i ymddiswyddo yn wirfoddol yn gyfnewid am y buddion hynny. Codir tâl amdanynt ar sail croniadau i'r segment gwasanaeth priodol, neu, lle bo hynny'n berthnasol, i segment gwasanaeth corfforaethol, a hynny naill ai pan na fydd yr Awdurdod yn gallu tynnu'r cynnig o'r buddion yn ôl mwyach, neu pan fydd yr Awdurdod yn cydnabod costau ar gyfer ailstrwythuro, pa un bynnag fydd yn digwydd gyntaf. Pan fydd buddion terfynu yn cynnwys gwella pensiynau, mae darpariaeth statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi tâl ar Falans y Gronfa Gyffredinol, sef y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'r pensiynwr yn y flwyddyn, ac nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae dyraniadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn ofynnol er mwyn cael gwared ar y debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer y buddion terfynu sy'n ymwneud â gwella'r pensiwn, a'u disodli â debydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac i'r pensiynwyr, ynghyd ag unrhyw symiau tebyg sy'n daladwy ond nad ydynt wedi cael eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae cyflogeion yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Dyfed, Cyngor Sir Caerfyrddin;
- Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Dyfed, Cyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion wedi'u diffinio i'r aelodau (cyfandaliadau a phensiynau wrth ymddeol), a enillwyd gan y cyflogeion wrth iddynt weithio i'r Awdurdod. Fodd bynnag, ariennir y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol trwy berchnogaeth o asedau, ond nid ariennir Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân.

Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL)

Gwneir cyfrif o'r CPLIL fel cynllun â buddion wedi'u diffinio:

- Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Dyfed, a briodolir i'r Awdurdod, wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid, gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y cyflogeion, a hynny'n seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaethau, cyfraddau trosiant cyflogeion, ac ati, ynghyd ag amcanestyniadau o enillion ar gyfer cyflogeion cyfredol.
- Caiff rhwymedigaethau eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 5.9% (yn seiliedig ar y gyfradd ddychwelyd ddangosol ar fondiau corfforaethol o ansawdd uchel).

- Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed, a briodolir i'r Awdurdod, wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:

- gwarannau a ddyfynnwyd – pris cynnig cyfredol
- gwarannau nas dyfynnwyd – amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau unedol – pris cynnig cyfredol
- eiddo – gwerth marchnadol

Dadansoddir y newid yn rhwymedigaeth net y pensiwn yn ôl y cydrannau canlynol:

- Costau gwasanaethau, yn cynnwys:
 - Cost y gwasanaethau cyfredol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni – a neilltuwyd yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau yr oedd y cyflogeion yn gweithio iddynt.
 - Cost gwasanaethau yn y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i ddiwygio neu gwtogi ar gynllun, y mae ei effaith yn berthnasol i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol – wedi'u debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
 - Y llog net ar rwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net, h.y. cost y llog net ar gyfer yr Awdurdod – y newid i rwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod, sy'n codi o ganlyniad i dreigl amser, ac y codir tâl amdano yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – caiff hwn ei gyfrifo trwy gymhwyso'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir i fesur ymrwymiad y buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod at rwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net ar ddechrau'r cyfnod – gan roi ystyriaeth i unrhyw newidiadau yn rhwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i dalu cyfraniadau a buddion.
- Ailfesuriadau, yn cynnwys:
 - Yr elw o asedau cynllunio – heb gynnwys y symiau sy'n gynnwysedig yn y llog net ar rwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net – y codir tâl amdano ar y Cronfeydd Pensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
 - Enillion a cholledion actiwaraid – newidiadau yn rhwymedigaethau net y pensiynau sy'n codi oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed yn ystod y gwerthusiad actiwaraid diwethaf, neu oherwydd bod yr actiwarïaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau – y codir tâl amdanynt ar y Cronfeydd Pensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
 - Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed – arian parod a dalwyd ar ffurf cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn wrth setlo rhwymedigaethau; na roddir cyfrif amdanynt ar ffurf treuliau.

Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân

Gwneir cyfrif am Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân fel cynllun â buddion wedi'u diffinio nas ariennir; nid oes gan y cynllun unrhyw asedau nac unrhyw incwm o fuddsoddiadau:

- Mae'r rhwymedigaethau ar gyfer y Gronfa wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid, gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y cyflogeion, a hynny'n seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaethau, cyfraddau trosiant cyflogeion, ac ati, ac amcanestyniadau o enillion ar gyfer cyflogeion cyfredol.

- Caiff rhwymedigaethau eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 5.65% (yn seiliedig ar arenillion bondiau'r Llywodraeth, o'r hyd priodol, plws swm ychwanegol).

Dadansoddir y newid yn rhwymedigaeth net y pensiwn yn ôl y cydrannau canlynol:

Costau gwasanaethau, yn cynnwys:

- Cost y gwasanaethau cyfredol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni – a neilltuwyd yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau yr oedd y cyflogaion yn gweithio iddynt.
- Cost gwasanaethau yn y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i ddiwygio neu gwtogi ar gynllun, y mae ei effaith yn berthnasol i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol – wedi'u debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Y llog net ar rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net, h.y. cost y llog net ar gyfer yr Awdurdod – y newid i rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod, sy'n codi o ganlyniad i dreigl amser, ac y codir tâl amdano yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – caiff hwn ei gyfrifo trwy gymhwyso'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir i fesur ymrwymiad y buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod at rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net ar ddechrau'r cyfnod – gan roi ystyriaeth i unrhyw newidiadau yn rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i dalu cyfraniadau a buddion.

Ailfesuriadau, yn cynnwys:

- Enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn rhwymedigaethau net y pensiynau sy'n codi oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed yn ystod y gwerthusiad actiwaraidd diwethaf, neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau – y codir tâl amdanynt ar y Cronfeydd Pensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a dalwyd i'r Gronfa – arian parod a dalwyd ar ffurf cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn wrth setlo rhwymedigaethau; na roddir cyfrif amdanynt ar ffurf treuliau.

O ran buddion ymddeoliad, mae darpariaeth statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi tâl ar Falans y Gronfa Gyffredinol, sef y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i'r pensiynwr yn y flwyddyn, ac nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, golyga hyn fod yna drosglwyddiadau i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn, ac allan ohoni, sy'n dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddion ymddeoliad, ac yn eu disodli â debydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac i'r pensiynwyr, ynghyd ag unrhyw symiau tebyg sy'n daladwy ond nad ydynt wedi cael eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly, mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Cronfeydd Pensiwn Wrth Gefn yn mesur yr effaith fuddiol ar y Gronfa Gyffredinol o ran y gofyniad i roi cyfrif am y buddion ymddeoliad, a hynny ar sail llifoedd arian yn hytrach nag wrth i'r cyflogaion ennill y buddion.

Buddion yn ôl Disgresiwn

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddion ymddeoliad yn ôl disgresiwn yn achos ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw rhwymedigaethau yr amcangyfrifir y byddant yn codi o ganlyniad i ddyfarniad i unrhyw aelod o staff yn cronni yn y flwyddyn y gwneir y penderfyniad i

ddyfarnu'r wobwr honno, a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisïau ag sy'n berthnasol i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Chynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân.

7. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol ac anffafriol, fel ei gilydd, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad y rhoddir awdurdod i'r Datganiad o Gyfrifon gael ei gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rheiny sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – addasir y Datganiad o Gyfrifon i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- y rheiny sy'n amlygu amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid addasir y Datganiad o Gyfrifon i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith sylweddol, datgelir natur y digwyddiadau yn y nodiadau, ynghyd â'u heffaith ariannol amcangyfrifedig.

Nid adlewyrchir yn y Datganiad o Gyfrifon ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad y rhoddir awdurdod i'w gyhoeddi.

8. Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol, a chânt eu mesur ar werth teg i gychwyn, a'u cario ar eu cost amorteiddiedig. Mae costau blynyddol a godir ar y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog sy'n daladwy, yn seiliedig ar swm cario ymlaen y rhwymedigaeth, wedi'i luosi â'r gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sy'n disgowntio, yn union, daliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn, a hynny i'r swm a gydnabuwyd yn wreiddiol.

Yn achos y mwyafrif o fenthyciadau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm ad-daladwy sy'n disgwyl sylw (plws llog cronedig); a'r llog y codir tâl amdano yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn, yn ôl cytundeb y benthyciad.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol ar sail dull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian.

Mae yna dri phrif ddosbarth o asedau ariannol, sy'n cael eu mesur yn ôl:

- cost wedi'i hamorteiddio
- gwerth teg trwy elw neu golled, a
- gwerth teg trwy incwm cynhwysfawr arall.

Mae model busnes yr awdurdod yn cynnal buddsoddiadau er mwyn casglu llifoedd arian dan contract. Felly, caiff asedau ariannol eu dosbarthu fel cost wedi'i hamorteiddio.

Rhwymedigaethau Ariannol wedi'u Mesur ar Gost Amorteiddiedig

Pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol, cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol wedi'u mesur ar gost amorteiddiedig ar y Fantolen, a chânt eu mesur ar werth teg i ddechrau. Yn dilyn hyn, cânt eu mesur ar eu gwerth amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog sy'n dderbyniadwy, yn seiliedig ar swm cario ymlaen yr ased, wedi'i luosi â'r gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Yn achos mwyafswm yr asedau ariannol a ddelir gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm derbyniadwy sydd heb ei gasglu (plws llog cronedig), ac mai'r llog sydd wedi'i gredydu yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn yng nghytundeb y benthyciad.

Mae unrhyw enillion a cholledion sy'n codi wrth ddadgydnabod ased ariannol yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Model Colli Credyd Disgwyliedig

Mae'r awdurdod wedi mabwysiadu ymagwedd syml tuag at amhariad, ac mae'n mesur colledion Dyledwyr a Benthyciadau Masnach i Drydydd Partïon ar swm sy'n hafal i golled oes gyfan ddisgwyliedig, a hynny gan ddefnyddio darpariaeth sy'n seiliedig ar gyfuniad o oed y ddyled a chyfraddau casglu hanesyddol. Mae'r dull hwn yn sicrhau cydnabyddiaeth gynnar o amhariad asedau ariannol.

9. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

Pa un a chânt eu talu trwy gyfrif, trwy randaliadau neu ar ffurf ôl-ddyledion, cydnabyddir bod grantiau a chyfraniadau'r llywodraeth a thrydydd partïon yn ddyledus i'r Awdurdod pan fydd yna sicrwydd rhesymol o'r canlynol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm wrth y taliadau, ac
- y bydd y grantiau neu'r cyfraniadau yn dod i law.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir yn ddyledus i'r Awdurdod eu credydu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi cael eu bodloni. Mae'r amodau yn nodi bod yn rhaid i'r derbynnydd fanteisio ar y manteision economaidd neu'r potensial o ran gwasanaeth yn y dyfodol, sydd wedi'u hymgorffori yn yr ased ar ffurf grant neu gyfraniad, a hynny yn unol â'r hyn a bennir; neu bydd yn rhaid dychwelyd y manteision economaidd neu'r potensial o ran gwasanaeth yn y dyfodol yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a flaendalwyd ar ffurf grantiau a chyfraniadau, a lle na fodlonwyd yr amodau, yn cael eu cario fel credydwyr yn y Fantolen. Pan gaiff yr amodau eu bodloni, bydd y grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell berthnasol o wasanaeth (grantiau a chyfraniadau refeniw a briodolir) neu i'r Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle bo grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu'n ôl allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bo'r grant eto i gael ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn y Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd. Lle bo'r grant wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei bostio i

Gyfrif Addasu'r Cyfalaf. Caiff symiau yng nghronfa wrth gefn y Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd eu trosglwyddo i Gyfrif Addasu'r Cyfalaf ar ôl iddynt gael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

10. Asedau Anniriaethol

Caiff gwariant ar asedau anariannol nad oes iddynt sylwedd ffisegol, ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod o ganlyniad i ddigwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd), ei gyfalafu pan ddisgwylir y bydd y manteision economaidd neu'r potensial o ran gwasanaeth yn y dyfodol yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Caiff asedau a gynhyrchir yn fewnol eu cyfalafu lle gellir dangos bod y prosiect yn ymarferol dechnegol ac y bwriedir iddo gael ei gwblhau (lle bo adnoddau digonol ar gael), a bydd yr Awdurdod yn gallu cynhyrchu manteision economaidd neu gyflawni potensial o ran gwasanaeth yn y dyfodol trwy feddu ar y gallu i werthu neu ddefnyddio'r ased. Caiff gwariant ei gyfalafu lle gellir ei fesur mewn modd dibynadwy fel gwariant wedi'i briodoli i'r ased, ac mae'n gyfyngedig i'r hyn a ysgwyddir yn ystod y cyfnod datblygu (ni ellir cyfalafu gwariant ymchwil).

Caiff asedau anniriaethol eu mesur ar gost yn y lle cyntaf. Ni fydd symiau yn cael eu hailbrisio ond lle gellir pennu gwerth teg asedau'r Awdurdod trwy gyfeiriad at farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid yw'r un ased anniriaethol a ddelir gan yr Awdurdod yn bodloni'r maen prawf hwn, ac felly cânt eu cario ar gost amorteiddiedig. Caiff gwerth dibrisiadwy ased anniriaethol ei amorteiddio dros gyfnod ei oes ddefnyddiol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a hynny dros gyfnod o 3 i 15 mlynedd.

11. Rhestri Eiddo a Chontractau Hirdymor

Caiff rhestri eiddo eu cynnwys yn y Fantolen ar yr isaf o'r gost a'r gwerth dichonadwy net. Defnyddir y fformiwla 'Cyntaf i Mewn, Cyntaf Allan' i ddyrannu cost y rhestri eiddo.

Gwneir cyfrif am gontractau hirdymor ar sail codi tâl ar y Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau am werth y gwaith a'r gwasanaethau a geir o dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

12. Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniadau lle mae gan y partïon sydd â rheolaeth ar y cyd ar y trefniant hawliau i'r asedau ac ymrwymïadau i'r rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â'r trefniant. Mae'r gweithgareddau y mae'r awdurdod yn ymgymryd â nhw ar y cyd â chydweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r cydweithredwyr hynny. O ran ei ddiddordeb mewn gweithrediad ar y cyd, mae'r Awdurdod, fel cydweithredwr, yn cydnabod y canlynol:

- ei asedau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw asedau a ddelir ar y cyd;
- ei rwymedigaethau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw rwymedigaethau yr eir iddynt ar y cyd;
- ei refeniw o werthu ei gyfran o'r allbwn a gyfyd o'r gweithrediad ar y cyd;
- ei gyfran o'r refeniw o werthu'r allbwn gan y gweithrediad ar y cyd;
- ei gostau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw gostau yr eir iddynt ar y cyd.

13. Lesoedd

Mae IFRS 16, sy'n orfodol o 1 Ebrill 2024, yn ei gwneud yn ofynnol i bob prydles sylweddol gael ei chyfrifo gan ddefnyddio'r dull caffael, gan gydnabod yr hawliau a gafaelwyd i ddefnyddio ased.

Bydd prydlesi a ddosbarthwyd yn flaenorol, ar 31 Mawrth 2024, yn brydlesi cyllid, lle mae telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol yr holl risgiau a gwobrau sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer o'r prydleswr i'r prydlesau, offer o'r prydleswr i'r prydlesau, yn cael ei adrodd fel asedau hawl defnydd. Bydd yr holl brydlesi eraill a ddosbarthwyd yn flaenorol, ar 31 Mawrth 2024, yn brydlesi gweithredol yn cael eu hail gategoreiddio, yn amodol ar unrhyw eithriadau, i ased hawl i ddefnyddio ar y fantolen ynghyd â rhwymedigaeth les.

Lle bo les yn cynnwys tir ac adeiladau, fel ei gilydd, bydd y tir a'r adeiladau yn cael eu hystyried yn elfennau ar wahân ar gyfer dosbarthu.

O dan y polisi hwn, a lle mae cyflawni'r trefniant yn ddibynnol ar ddefnyddio asedau penodol, gwneir cyfrif o drefniadau nad oes iddynt statws les gyfreithiol ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl.

Yr Awdurdod fel Lesddeiliad

Lesoedd Gweithredol

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu IFRS16 o 1 Ebrill 2024. Mae Eiddo, Peiriannau ac Offer sy'n dod o dan gwmpas IFRS16 bellach wedi'u dosbarthu fel asedau hawl-i-ddefnyddio ar y fantolen.

Lle ystyrir bod y brydles weithredol o werth isel (islaw cost wreiddiol ased o £10 mil) neu os oes gan y brydles lai na 12 mis i redeg, yna ni fydd y rhain yn cael eu cydnabod ar y fantolen. Yn yr achosion hyn, codir rhenti a delir o dan brydlesi gweithredol ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel treuliau'r gwasanaethau sy'n elwa o ddefnyddio'r eiddo, y peiriannau neu'r offer a brydlesir. Codir tâl ar sail llinell syth dros gyfnod y les, hyd yn oed os nad yw hynny'n cydweddu â phatrwm y taliadau (e.e. ceir cyfnod sy'n rhydd o rent ar ddechrau'r les).

IFRS16 Hawl Defnyddio Asedau

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu IFRS 16 Lesddalwyr o 1 Ebrill 2024 ymlaen. Arweiniodd mabwysiadu'r safon newydd at gydnabod ased hailddefnyddia a rhwymedigaeth les gysylltiedig ar y fantolen mewn perthynas â phob les weithredol flaenorol. Mae'r Awdurdod wedi dewis cymhwyso eithriadau cydnabod i asedau gwerth isel (islaw £10,000 pan fyddant yn newydd) ac i lesddalwyr tymor byr h.y.. lesddalwyr presennol sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025, a lesddalwyr newydd sy'n para llai na 12 mis. Mae contract yn les, neu'n cynnwys les, os yw'r contract yn cyfleu'r hawl i reoli'r defnydd o ased a nodwyd am gyfnod o amser.

Mae eiddo, peiriannau ac offer a oedd gynt yn cael eu dal o dan brydlesi cyllidol o 1 Ebrill 2024 ymlaen yn cael eu cydnabod ar y Fantolen fel asedau Hawl i ddefnyddio. Mae taliadau prydles yn cael eu rhannu rhwng:

- tâl am gaffael y budd yn yr eiddo, y peiriannau neu'r cyfarpar – fe'i cymhwysir i nodi rhwymedigaeth y les, a
- thâl cyllid (wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cyfrifir am eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir o dan IFRS16 gan ddefnyddio'r polisïau a gymhwysir yn gyffredinol i asedau o'r fath, yn amodol ar ddibrisiant yn cael ei godi dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach na bywyd defnyddiol amcangyfrifedig yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

14. Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Mae asedau sydd â sylwedd ffisegol ac a ddelir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, neu i ddibenion gweinyddol, lle disgwylir iddynt gael eu defnyddio fwy nag unwaith yn ystod y flwyddyn ariannol, yn cael eu dosbarthu fel eiddo, peiriannau a chyfarpar.

Cydnabod

Caiff y gwariant ar gaffael, creu neu wella eiddo, peiriannau a chyfarpar ei gyfalafu ar sail cronïadau, a hynny ar yr amod ei bod yn debygol y bydd y manteision economaidd neu'r potensial o ran gwasanaeth yn y dyfodol, sy'n gysylltiedig â'r eitem, yn llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Codir tâl am wariant sy'n cynnal potensial ased i gyflawni'r manteision economaidd a'r potensial o ran y gwasanaeth yn y dyfodol (e.e. gwaith atgyweirio a chynnal a chadw), ond nad yw'n ychwanegu at y potensial hwnnw, fel traul pan fydd yn cael ei ysgwyddo.

Caiff Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar eu cyfalafu o dan yr amodau canlynol:

- maent yn cael eu dal i'w defnyddio i ddarparu gwasanaethau
- mae'n debygol y bydd buddion economaidd yn llifo i'r Awdurdod yn y dyfodol, neu y bydd gwasanaethau posibl yn cael eu darparu i'r Awdurdod
- disgwylir iddynt gael eu defnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol
- gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy
- mae cost yr ased unigol yn £10,000, o leiaf
- mae cost ar y cyd adnewyddu asedau cyfarpar diogelu personol yn llwyr yn £40,000, o leiaf
- mae'r eitemau yn ffurfio grŵp o asedau sy'n cyd-fynd â'r amodau canlynol:
 - mae ganddynt gost unigol o £500, o leiaf, ac mae eu cost ar y cyd yn £40,000, o leiaf
 - mae'r asedau'n rhyngddibynnol yn weithredol
 - cawsant eu prynu ar yr un dyddiad, fwy neu lai
 - disgwylir iddynt gael eu gwaredu ar yr un dyddiad
 - maent o dan reolaeth un rheolwr
- mae'r eitemau yn ffurfio rhan o'r costau cyfarparu a gosod cychwynnol ar gyfer adeilad newydd neu waith adnewyddu ar orsaf neu swyddfeydd, ni waeth beth yw eu costau unigol neu ar y cyd. Pan fo ased mawr, er enghraifft adeilad, yn cynnwys nifer o gydrannau sydd ag oesau asedau gwahanol iawn, e.e. peiriannau a chyfarpar, yna caiff y cydrannau hyn eu trin fel asedau ar wahân, a'u dibrisio dros eu hoesau economaidd defnyddiol eu hunain.
- mae'r eitemau yn ffurfio rhan o'r costau cyfarparu a gosod cychwynnol ar gyfer peiriant neu gerbyd, ni waeth beth yw eu costau unigol neu ar y cyd.

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur ar gost yn y lle cyntaf, sy'n cynnwys:

- y pris prynu,
- unrhyw gostau y gellir eu priodoli i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i'w alluogi i weithredu yn y modd y bwriadwyd iddo wneud gan y rheolwyr.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthycu yr eir iddynt tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Ystyrir bod cost yr asedau a gaffaelwyd, ac eithrio trwy bryniant, yn werth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llifoedd arian parod yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, lle caiff ased ei gaffael trwy gyfnwid, cost y caffaeliad fydd swm cario ymlaen yr ased a roddir gan yr Awdurdod.

Caiff asedau rhoddedig eu mesur ar werth teg yn y lle cyntaf. Caiff y gwahaniaeth rhwng y gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a dalwyd ei gredydu i linell Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai fod y rhodd wedi cael ei rhoi dan amodau. Hyd nes y bodlonir yr amodau, cedwir yr enillion yn y Cyfrif Asedau Rhoddedig. Lle bo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu'n ôl allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gyfrif Addasu'r Cyfalaf yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Yna, caiff yr asedau eu cario yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Seilwaith – cost hanesyddol ddibrisiedig
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Swyddfeydd yr Awdurdod – gwerth cyfredol, wedi'i bennu fel y swm a delid am yr ased yn ei ddefnydd cyfredol (gwerth defnydd presennol)
- Asedau gwarged – mae'r sylfaen gyfredol o ran mesur gwerth yn werth teg, a amcangyfrifwyd ar ei uchaf ac ar sail y defnydd gorau o safbwynt cyfranogwr yn y farchnad
- Pob ased arall – gwerth cyfredol, wedi'i bennu fel y swm a delid am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol)

Lle nad oes yna dystiolaeth o'r gwerth cyfredol sy'n seiliedig ar y farchnad, a hynny oherwydd natur arbenigol yr ased, defnyddir cost amnewid ddibrisiedig i amcangyfrif y gwerth cyfredol.

Lle bo gan asedau nad ydynt yn eiddo fywydau defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau), defnyddir cost hanesyddol ddibrisiedig fel sail i gynrychioli'r gwerth cyfredol.

Caiff asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar eu gwerth cyfredol eu hailbrisio mewn modd digonol yn rheolaidd, a hynny o leiaf bob pum mlynedd, er mwyn sicrhau nad yw eu swm cario ymlaen yn sylweddol wahanol i'w gwerth cyfredol ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r cynnydd mewn prisiau yn cael ei baru â chredydau i'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, er mwyn cydnabod enillion heb eu gwireddu.

Lle nodir gostyngiad mewn gwerth, gwneir cyfrif amdano ar sail y canlynol:

- Lle y mae yna falans o enillion ailbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, caiff swm cario ymlaen yr ased ei nodi yn unol â'r balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig).
- Lle nad oes yna falans yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, neu lle bo'r balans yn annigonol, caiff swm cario ymlaen yr ased ei nodi yn unol â'r llinell gwasanaeth berthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisio a gydnabuwyd er 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad gweithredu'r gronfa yn ffurfiol. Mae'r enillion a oedd yn codi cyn y dyddiad hwnnw wedi cael eu hymgorffori yng Nghyfrif Addasu'r Cyfalaf.

Amhariad

Ar ddiwedd pob blwyddyn, caiff asedau eu hasesu i ganfod a oes yna arwyddion y gallent fod yn amharedig. Lle bo arwyddion yn bodoli, a lle amcangyfrifir nad yw unrhyw wahaniaethau posibl yn rhai sylweddol, bydd swm adferadwy'r ased yn cael ei amcangyfrif, ac os bydd hynny'n llai na swm cario ymlaen yr ased, bydd colled oherwydd amhariad yn cael ei nodi am y diffyg.

Lle nodir colledion oherwydd amhariad, gwneir cyfrif amdanynt ar sail y canlynol:

- lle y mae yna falans o enillion ailbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, caiff swm cario ymlaen yr ased ei nodi yn unol â'r balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig).
- lle nad oes yna falans yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, neu lle bo'r balans yn annigonol, caiff swm cario ymlaen yr ased ei nodi yn unol â'r llinell gwasanaeth berthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle caiff colled oherwydd amhariad ei wrthdroi wedi hynny, caiff y gwrthdroad ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i addasu ar gyfer y dibrisiant a fyddai wedi cael ei godi pe na fyddai'r golled wedi cael ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir dibrisiant ar yr holl asedau eiddo, peiriannau a chyfarpar, a hynny trwy'r dyraniad systematig sy'n ymwneud â'u symiau dibrisiadwy dros eu hoesau defnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes derfynol ddefnyddiol (h.y. tir rhydd-ddaliadol ac asedau cymunedol penodol), ynghyd ag asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio hyd yn hyn (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar asedau ar 1 Ebrill. Bydd effaith cyflwyno IFRS 16 yn golygu y bydd gan asedau a ail-ddosbarthwyd fel asedau hailddefnyddia ar 1 Ebrill 2024 dâl dibrisiant yn 2024/25.

Cyfrifir dibrisiant fel a ganlyn:

- anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo, fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, dodrefn a chyfarpar – dyraniad llinell syth fel y cynghorir gan swyddog â'r cymhwyster priodol
- seilwaith – dyraniad llinell syth (5-40 mlynedd)

Lle bo gan eitem o asedau eiddo, peiriannau a chyfarpar gydrannau mawr y mae eu costau yn sylweddol o gymharu â chyfanswm cost yr eitem, bydd y cydrannau hynny'n cael eu dibrisio ar wahân.

Caiff enillion ailbrisio hefyd eu dibrisio, a hynny gyda swm sy'n hafal i'r gwahaniaeth rhwng dibrisiant y gwerth cyfredol a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei godi ar sail trosglwyddo eu costau hanesyddol yn flynyddol o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn i Gyfrif Addasu'r Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a Ddelir i'w Gwerthu

Pan fydd yn debygol y bydd swm cario ymlaen yr ased yn cael ei adennill yn bennaf trwy drafodiad gwerthu, yn hytrach na thrwy ei ddefnydd parhaus, bydd yr ased yn cael ei ailddosbarthu fel ased a ddelir i'w werthu. Caiff yr ased ei ailbrisio yn union cyn cael ei ailddosbarthu, ac yna'i gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Lle bo yna ostyngiad dilynol i'r gwerth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i linell y Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau y caiff enillion mewn gwerth teg eu cydnabod. Ni chodir dibrisiant ar asedau a ddelir i'w gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn bodloni'r meini prawf ar gyfer cael eu dosbarthu'n asedau a ddelir i'w gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n ôl yn asedau anghyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu'n rhai a ddelir i'w gwerthu, wedi'i addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisio a fyddai wedi cael ei gydnabod pe na fyddent wedi cael eu dosbarthu'n asedau a ddelir i'w gwerthu, a'u swm adferadwy ar y dyddiad y gwnaed y penderfyniad i beidio â'u gwerthu. Ni fydd asedau a waredir, neu a adewir i fynd yn segur, yn cael eu hailddosbarthu yn asedau a ddelir i'w gwerthu.

Pan fydd ased yn cael ei waredu neu ei ddatgomiynu, bydd swm cario ymlaen yr ased yn y Fantolen (p'un a yw'n ased eiddo, peiriannau neu gyfarpar a ddelir i'w werthu) yn cael ei ddileu o'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a hynny'n rhan o'r enillion neu'r colledion o'i waredu. Caiff derbyniadau o warediadau (os o gwbl) eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a hefyd yn rhan o'r enillion neu'r colledion sy'n deillio o waredu (e.e. yn unol â gwerth cario ymlaen yr ased ar adeg ei waredu). Bydd unrhyw enillion ailbrisio a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i Gyfrif Addasu'r Cyfalaf.

Bydd y symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediadau yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae balans y derbyniadau yn parhau yng Nghronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf ac ni ellir ei ddefnyddio wedyn ac eithrio ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd, neu gellir ei neilltuo i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthycia (y gofyniad ariannu cyfalaf). Caiff derbyniadau eu neilltuo i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Ni ellir trin derbyniadau o dan £10,000, na derbyniadau amrywiol nad ydynt yn gysylltiedig â gwaredu asedau, fel eitemau cyfalaf, a rhaid eu credydu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

15. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Digwyddiadol ac Asedau Digwyddiadol

Darpariaethau

Yn dilyn digwyddiad, gwneir darpariaethau sy'n rhoi ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol ar yr Awdurdod, a bydd hwnnw, yn ôl pob tebyg, yn gofyn am setliad trwy drosglwyddo manteision economaidd neu botensial o ran gwasanaeth, a gellir rhoi amcangyfrif dibynadwy o swm yr ymrwymiad.

Codir tâl am ddarpariaethau ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a hynny ar ffurf traul pan fydd gan yr Awdurdod ymrwymiad, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau, ar ddyddiad y fantolen, o'r gwariant gofynnol i setlo'r ymrwymiad, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwyddau perthnasol.

Pan wneir y taliadau yn y pen draw, codir tâl amdanynt ar y ddarpariaeth sy'n cael ei chario yn y Fantolen. Adolygir setliadau amcangyfrifedig ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol; lle y daw bellach yn llai na thebygol y bydd trosglwyddo manteision economaidd yn ofynnol (neu lle caiff setliad is na'r disgwyl ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Lle disgwylir y bydd rhan o'r taliad, neu'r taliad cyfan, sy'n ofynnol i setlo darpariaeth yn cael ei adfer oddi wrth barti arall (e.e. trwy hawliad yswiriant), cydnabyddir bod hyn yn incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol dim ond os ydyw fwy neu lai'n sicr y bydd ad-daliad yn cael ei wneud os bydd yr Awdurdod yn setlo'r ymrwymiad.

Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn codi yn sgil digwyddiad sy'n rhoi ymrwymiad posibl ar yr Awdurdod, a bydd ei bodolaeth ddim ond yn cael ei chadarnhau yn sgil digwyddiadau ansicr yn y dyfodol, neu beidio, nad ydynt o dan reolaeth lwyr yr Awdurdod. Mae rhwymedigaethau digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall, ond nid yw naill ai'n debygol y bydd all-lif o adnoddau yn ofynnol, neu ni all swm yr ymrwymiad gael ei fesur mewn modd dibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau digwyddiadol yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol

Mae ased digwyddiadol yn codi yn sgil digwyddiad sy'n rhoi ased posibl i'r Awdurdod, y bydd ei fodolaeth ddim ond yn cael ei gadarnhau yn sgil digwyddiadau ansicr yn y dyfodol, neu beidio, nad ydynt o dan reolaeth lwyr yr Awdurdod.

Ni chydabyddir asedau digwyddiadol yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon pan fo'n debygol y bydd yna fewnlif o fanteision economaidd neu botensial o ran gwasanaeth.

16. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Awdurdod yn neilltuo symiau penodol fel Cronfeydd Wrth Gefn i ddibenion polisi yn y dyfodol neu er mwyn mynd i'r afael â threuliau annisgwyl. Caiff Cronfeydd Wrth Gefn eu creu trwy drosglwyddo symiau allan o Falans y Gronfa Gyffredinol. Caiff y cronfeydd hyn eu hegluro yn y nodiadau perthnasol i'r Fantolen.

Cedwir Cronfeydd Wrth Gefn penodol i reoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, trethiant lleol, ymddeoliad a buddion cyflogaion, ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gall yr Awdurdod eu defnyddio.

17. Treth ar Werth (TAW)

Caiff y TAW sy'n daladwy ei chynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'n adferadwy gan Gyllid a Thollau Ei Fawrhydi (CThEF). Caiff y TAW sy'n dderbyniadwy ei heithrio o'r incwm.

Nodyn 2 – Safonau Cyfrifyddu a Gyhoeddwyd, ond Nas Mabwysiadwyd

Lle bo Safon newydd wedi cael ei chyhoeddi ond heb gael ei mabwysiadu hyd yma gan y Cod, mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag effaith y newid cyfrifyddol. Mae'r newidiadau a gyflwynir i God 2025/26 yn cynnwys:

- a) IAS 21 Effeithiau Newidiadau yn y Gyfradd Cyfnewid Tramor (Diffyg Cefn-nodiadau) a gyhoeddwyd ym mis Awst 2023
- b) IFRS 17 Contractau Yswiriant a gyhoeddwyd ym mis Mai 2017
- c) Mae'r newidiadau i fesur asedau di-fuddiasid o fewn Cod 2025/26 yn cynnwys addasiadau a dehongliadau o IAS 16 Eiddo, Peiriannau ac Offer ac IAS 38 Asedau Anniriaethol. Mae'r rhain yn cynnwys nodi tair proses ailbrisio ar gyfer eiddo, peiriannau ac offer gweithredol, gan ei gwneud yn ofynnol i asedau diriaethol di-fuddiasid cael eu mynegeo a gofyniad i werthuso asedau anniriaethol gan ddefnyddio'r dull cost hanesyddol.

Ni ragwelir y bydd y diwygiadau uchod yn effeithio'n sylweddol ar yr wybodaeth a ddarperir yn natganiadau ariannol yr Awdurdod.

Nodyn 3 – Dyfarniadau Beirniadol o ran Cymhwyso Polisiâu Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 1, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud dyfarniadau penodol am drafodiadau cymhleth neu'r rheiny a oedd yn cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau yn y dyfodol. Mae'r dyfarniadau beirniadol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon fel a ganlyn:

- Mae yna gryn ansicrwydd ynghylch lefel y cyllid ar gyfer llywodraeth leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi pennu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i awgrymu bod asedau'r Awdurdod, o bosibl, yn ddiffygiol o ganlyniad i'r angen i leihau lefelau'r gwasanaethau a ddarperir.
- Caiff asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar eu gwerth cyfredol eu hailbrisio yn ddigon rheolaidd, fel sy'n ofynnol o dan bolisi cyfrifyddu'r Awdurdod ar gyfer 'Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar', a hynny o leiaf bob pum mlynedd, er mwyn sicrhau nad yw eu swm cario ymlaen yn sylweddol wahanol i'w gwerth cyfredol ar ddiwedd y flwyddyn. Cynhaliwyd ailbrisiad pum mlynedd o'r holl asedau eiddo ar 1 Ebrill 2020. Ers y dyddiad hwn bu cynnydd sylweddol yn nata adeiladu y Gwasanaeth Gwybodaeth am Gostau Adeiladu (BCIS), felly, ar 31 Mawrth 2025, ac ar gyfer y tair flynedd ariannol flaenorol, cafodd ymarfer bwrdd gwaith i ailbrisio eiddo gweithredol gan ddefnyddio mesur y Gost Adnewyddu Ddibrisiedig (DRC) ei gynnal gan Briswyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Cytunwyd na fyddai'r Priswyr yn cynnal unrhyw archwiliadau safle mewn perthynas â'r ymarfer hwn.

Nodyn 4 – Rhagdybiaethau a wnaed ynghylch y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill o Ansicrwydd o ran Amcangyfrifon

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol, neu sydd, fel arall, yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon trwy ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol, a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu balansau yn gwbl sicr, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2025, y mae iddynt risg sylweddol o gael eu haddasu'n berthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod, fel a ganlyn:

- Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar – caiff asedau anghyfredol eu dibrisio dros oesau defnyddiol sy'n ddibynnol ar ragdybiaethau ynghylch lefel yr atgyweiriadau a'r gwaith cynnal a chadw a fydd yn codi mewn perthynas ag asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd sydd ohoni yn golygu nad oes sicrwydd y bydd yr Awdurdod yn gallu cynnal ei wariant cyfredol ar atgyweiriadau a gwaith chynnal a chadw, gan fwrw amheuaeth ar yr oesau defnyddiol a bennir ar gyfer asedau. Os bydd oes ddefnyddiol yr ased yn lleihau, bydd dibrisiant yn cynyddu a swm cario ymlaen yr ased yn gostwng.
- Rhwymedigaethau pensiynau – mae amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net ar gyfer talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n gysylltiedig â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau yn cynyddu, newidiadau o ran oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau, ac, ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, y tâl disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiwn. Cyflogir Actiwariaid Ymgynghorol i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod ar y rhagdybiaethau i'w rhoi ar waith. Cyfeiriwch at Nodyn 30 ar gyfer dadansoddiad o sensitifrwydd rhwymedigaeth pensiwn.

Nodyn 5 – Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Cafodd y Datganiad o Gyfrifon ei awdurdodi i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Cyllid (Trysorydd / Swyddog Adran 151) ar y dyddiad a nodir ar dudalen 12. Nid yw digwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle roedd digwyddiadau a ddigwyddodd cyn y dyddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa ar 31 Mawrth 2025, mae'r ffigurau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi cael eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith yr wybodaeth hon.

Ni chafwyd yr un digwyddiad perthnasol ar ôl dyddiad y Fantolen.

Nodyn 6 – Nodyn i'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

2024/25				
	Addasiadau Statudol i Gyfalaf Net £000	Addasiadau Statudol i Bensiynau Net £000	Gwahaniaethau Cyfanswm yr Eraill £000	Addasiadau £000
Darparu Gwasanaethau Tân	4,972	(13,927)	88	(8,867)
Cost Net Gwasanaethau	4,972	(13,927)	88	(8,867)
Incwm a Gwariant Arall	(2,972)	17,989	0	15,017
Gwahaniaeth rhwng y Tâl Statudol a'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,000	4,062	88	6,150

2023/24				
	Addasiadau Statudol i Gyfalaf Net £000	Addasiadau Statudol i Bensiynau Net £000	Gwahaniaethau Cyfanswm yr Eraill £000	Addasiadau £000
Darparu Gwasanaethau Tân	5,077	(9,599)	60	(4,462)
Cost Net Gwasanaethau	5,077	(9,599)	60	(4,462)
Incwm a Gwariant Arall	(5,402)	16,918	0	11,516
Gwahaniaeth rhwng y Tâl Statudol a'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(325)	7,319	60	7,054

Addasiadau Statudol i Gyfalaf Net – mae'r golofn hon yn ychwanegu dibrisiant ac amhariad ac enillion a cholledion ailbrisio yn y llinell gwasanaethau, ac ar gyfer:

- Gwariant gweithredu arall – mae'n addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf, gyda'r incwm yn cael ei drosglwyddo wrth waredu asedau, a'r symiau'n cael eu dileu ar gyfer yr asedau hynny.
- Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi – costau statudol cyllido cyfalaf, h.y. caiff Darpariaeth Isafswm Refeniw a chyfraniadau refeniw eraill eu tynnu o incwm a gwariant arall gan na ellir codi tâl am y rhain o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.
- Trethiant ac incwm a gwariant grant amhenodol – caiff grantiau cyfalaf eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n daladwy o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau refeniw eu haddasu o'r rhai sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i'r rhai sy'n dderbyniadwy heb amodau neu yr oedd yr amodau ar eu cyfer wedi'u bodloni trwy gydol y flwyddyn. Caiff y llinell Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol ei chredydu â grantiau cyfalaf sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu yr oedd yr amodau ar eu cyfer wedi'u bodloni yn y flwyddyn.

Addasiadau Statudol i Bensiynau Net – newid net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant sy'n ymwneud â phensiwn, sef IAS 19 Buddion Cyflogeion:

- Ar gyfer Gwasanaethau, mae hyn yn cynrychioli dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a delir gan yr Awdurdod, yn unol â'r hyn a ganiateir yn ôl statud, a'u hamnewid am gostau'r gwasanaeth cyfredol a chostau'r gwasanaeth yn y gorffennol.
- Ar gyfer incwm a gwariant cyllido a buddsoddi, codir tâl ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr am y llog net ar rwymedigaeth y buddion wedi'u diffinio.

Gwahaniaethau Eraill rhwng symiau sy'n cael eu debydu/credydu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/dderbyniadwy i'w cydnabod o dan statud:

- Ar gyfer incwm a gwariant cyllido a buddsoddi, mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn nodi'r addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol mewn perthynas â'r gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a disgowntiau.
- Mae'r tâl a godir o dan Drethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng yr hyn y gellir codi tâl amdano o dan reoliadau statudol ac y rhagwelid y byddai'n dod i law ar ddechrau'r flwyddyn, a'r incwm a gydnabyddir o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn y Cod. Mae hwn yn wahaniaeth amseru, gan y bydd unrhyw wahaniaeth yn cael ei ddwyn ymlaen mewn Gwargedion neu Ddiffygion yn y Gronfa Gasglu yn y dyfodol.

Nodyn 7 – Incwm a Gwariant wedi'u Dadansoddi yn ôl Natur

2023/24 £000		2024/25 £000
	Gwariant	
43,952	Costau Cyflogeion	43,022
13,735	Costau Gweithredu Eraill	13,436
10,643	Gwasanaethau Cymorth	11,526
5,077	Dibrisiant, Amorteiddiad, Amhariad ac Ailbrisio	4,971
1,035	Llog a Dalwyd	1,170
(86)	Colled / (Enillion) ar waredu asedau	462
74,356	Cyfanswm y Gwariant	74,587
	Incwm	
(903)	Ffioedd, Taliadau ac Incwm Arall y Gwasanaeth	(929)
(321)	Llog ac Incwm Buddsoddi	(269)
(62,665)	Ardollau gan Awdurdodau Unedol	(68,555)
(2,708)	Grantiau'r Llywodraeth, Cyfraniadau a Rhoddion	(2,141)
(66,597)	Cyfanswm yr Incwm	(71,894)
7,759	(Gwarged) neu Ddiffyg o ran Darparu Gwasanaethau	2,693

Refeniw o Gontractau â Derbynwyr Gwasanaethau

Mae'r Awdurdod wedi cynnal adolygiad o'i ffrydiau incwm sy'n bodloni'r gofynion ar gyfer IFRS 15 Contractau Refeniw. Oherwydd y gwerth ar 31 Mawrth 2025, ystyriwyd ei fod yn amherthnasol ei gynnwys yn y cyfrifon, ac mae Nodyn 7 yn darparu digon o wybodaeth.

Nodyn 8 – Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifyddu a'r Sail Gyllido o dan Reoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn, yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir, er mwyn sicrhau bod yr adnoddau a nodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu gwariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol. Mae'r canlynol yn amlinellu disgrifiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn y gwneir yr addasiadau yn unol â nhw.

- Balans y Gronfa Gyffredinol – y Gronfa Gyffredinol yw'r gronfa statudol y mae'n ofynnol i holl dderbyniadau unrhyw Awdurdod gael eu talu iddi, ac allan o ba un y caiff holl rwymedigaethau'r Awdurdod eu bodloni, ac eithrio i'r graddau y gallai rheolau statudol ddarparu'n wahanol. Gall y rheolau hyn hefyd nodi'r flwyddyn ariannol pan ddylai rhwymedigaethau a thaliadau effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol, ac ni fydd hyn o reidrwydd yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir. Felly, mae Balans y Gronfa Gyffredinol yn crynhoi'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi ei rymuso'n statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiad cyfalaf (neu ar y diffyg yn yr adnoddau y mae'n ofynnol i'r Awdurdod eu hadfer) ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- Mae Cronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf yn dal yr enillion o waredu tir ac asedau anghyfredol eraill, sydd wedi'u hatal trwy statud rhag cael eu defnyddio, ac eithrio i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i gael eu gosod o'r neilltu i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa wrth gefn yn dangos yr adnoddau sydd eto i gael eu defnyddio i'r dibenion hyn ar ddiwedd y flwyddyn.

2023/24				Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifyddu a'r Sail Gyllido o dan Reoliadau	2024/25			
Y Gronfa Gyffredinol a Chronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi £000	Derbyniadau Cyfalaf £000	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy £000		Y Gronfa Gyffredinol a Chronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi £000	Derbyniadau Cyfalaf £000	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy £000
(4,194)	0	(4,194)	4,194	Dibrisiant	(4,642)	0	(4,642)	4,642
(839)	0	(839)	839	Amhariad ac Anwellhaol	(489)	0	(489)	489
26	0	26	(26)	Enillion / (Colledion) o ganlyniad i ailbriso Eiddo	228	0	228	(228)
(69)	0	(69)	69	Amorteiddiad Anniriaethol	(69)	0	(69)	69
85	(112)	(27)	27	Gwaredu asedau anghyfredol	(462)	(78)	(540)	540
1,697	0	1,697	(1,697)	Gwariant Cyfalaf a Ariennir gan Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi	0	0	0	0
1,022	0	1,022	(1,022)	Gwariant Cyfalaf a Ariennir gan Grantiau	174	0	174	(174)
0	112	112	(112)	Gwariant Cyfalaf a Ariennir gan Dderbyniadau	0	78	78	(78)
2,597	0	2,597	(2,597)	Ariannu Cyfalaf Darpariaeth Isafswm Refeniw	3,260	0	3,260	(3,260)
325	0	325	(325)		(2,000)	0	(2,000)	2,000
(25,112)	0	(25,112)	25,112	Gwrthdroi buddion ymddeol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(26,343)	0	(26,343)	26,343
17,793	0	17,793	(17,793)	Cyfraniadau Pensiwn y Cyflogwr a thaliadau l Bensiynwyr	22,281	0	22,281	(22,281)
(7,319)	0	(7,319)	7,319		(4,062)	0	(4,062)	4,062
(60)	0	(60)	60	Symudiadau yn y Croniad Absenoldeb Cronedig	(88)	0	(88)	88
(7,054)	0	(7,054)	7,054	Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail gyllido o dan reoliadau	(6,150)	0	(6,150)	6,150

Nodyn 9 – Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

	Balans ar 1 Ebrill 2023	Trosglwyddia dau i Mewn 2023/24	Trosglwyddi adau Allan 2023/24	Trosglwyd- diadau Rhwyng Cronfeydd Wrth Gefn	Dyraniad i'r Cyfalaf	Balans ar 31 Mawrth 2024	Trosglwy -ddiadau i Mewn 2024/25	Trosglwy -ddiadau Allan 2024/25	Trosglwyd -diadau Rhwyng Cronfeydd Wrth Gefn	Dyraniad i'r Cyfalaf	Balans ar 31 Mawrth 2025
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Balans y Gronfa Gyffredinol	(1,880)	0	21	(141)	0	(2,000)	(184)	0	0	0	(2,184)
Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi:											
Cronfa Buddsoddi i Arbed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Y Gronfa Gyfalaf	(367)	(1,451)	0	0	1,635	(183)	(1,210)	0	0	0	(1,393)
Digwyddiadau Mawr	(400)	0	0	0	0	(400)	0	0	0	0	(400)
Codi Arian ac Incwm Amrywiol wedi'i Glustnodi	(558)	(16)	60	0	0	(514)	(275)	0	0	0	(789)
Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Cydraddoli Ardollau	(594)	0	592	2	0	0	0	0	0	0	0
Meddalwedd a Chyfathrebu	(1,018)	(374)	0	(2)	0	(1,394)	(614)	0	0	0	(2,008)
Rheoli Risgiau	(345)	0	261	(15)	0	(99)	(100)	0	0	0	(199)
Rheoli Newid – Cyflogeion a Phensiynau	(1,000)	0	0	0	0	(1,000)	0	0	0	0	(1,000)
Diogelwch Gweithwyr	(484)	0	0	0	62	(422)	(14)	0	0	0	(436)
Ailgyflunio Gwasanaeth	(175)	(85)	0	156	0	(104)	(1,060)	0	0	0	(1,164)
Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi	(4,941)	(1,926)	913	141	1,697	(4,116)	(3,273)	0	0	0	(7,389)
Derbyniadau Cyfalaf	0	(112)	0	0	112	0	(78)	0	0	78	0
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	(6,821)	(2,038)	934	0	1,809	(6,116)	(3,535)	0	0	78	(9,573)

Manylir ar ddiben y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy a ddelir gan yr Awdurdod yn y tabl canlynol:

Enw	Diben
Balans y Gronfa Gyffredinol	Cronfa Wrth Gefn heb ei Chlustnodi a gynhelir i liniaru effaith argyfyngau a gwrthbwysu effaith digwyddiadau annisgwyl.
Cydraddoli Ardollau	I'w ddefnyddio i "liniaru" newidiadau yn yr ardoll a godir bob blwyddyn i'r Awdurdodau Unedol cyfansoddol.
Buddsoddi i Arbed	Cronfa Wrth Gefn a gynhelir i ddarparu adnoddau er mwyn galluogi'r Awdurdod i fuddsoddi yn y broses o drawsnewid ei wasanaethau a gwireddu gostyngiadau o ran costau/effeithlonrwydd yn y dyfodol.
Y Gronfa Gyfalaf	Cronfa Wrth Gefn a gynhelir i ddarparu adnoddau ychwanegol ar gyfer y rhaglen gyfalaf, gan gynnig hyblygrwydd mewn perthynas ag ariannu buddsoddiad cyfalaf.
Digwyddiadau Mawr	Cyllid wedi'i neilltuo at ddigwyddiadau untro nad ydynt yn rhan o'r gweithgarwch arferol o ran darparu gwasanaethau. Caiff ei hail-lenwi trwy'r gyllideb sylfaenol yn y blynyddoedd i ddod er mwyn cynnal y lefel sy'n ofynnol i reoli digwyddiadau mawr.
Codi Arian ac Incwm Amrywiol wedi'i Glustnodi	Gwargedion a gynhyrchir gan gynlluniau gwahanol, e.e. defnyddio'r cynllun aberthu cyflog i lesio car a digwyddiadau codi arian i ddibenion penodol.
Meddalwedd a Chyfathrebu	Cronfa Wrth Gefn a gynhelir i ddarparu adnoddau i gyllido buddsoddiad seilwaith TGCh untro, yn ogystal â rhwydwaith gwasanaethau brys yn y dyfodol.
Rheoli Risgiau	Cronfa Wrth Gefn a gynhelir i fynd i'r afael â'r posibilrwydd y bydd yr Awdurdod yn dod i gysylltiad â hawliadau o dan ei drefniadau yswiriant; i ddarparu hyblygrwydd mewn perthynas ag ansefydlogrwydd y farchnad yswiriant; ac i ddarparu adnoddau er mwyn cymryd camau i wella sefyllfa'r Awdurdod o ran dod i gysylltiad â risg.
Cyflogeion a Phensiwn	Wedi'i gynnal i dalu costau untro sy'n gysylltiedig â chyflogeion: e.e. yr ombwdsmon pensiynau, tribiwnlysoedd cyflogaeth, diswyddiadau.
Diogelwch Gweithwyr	Wedi'i gynnal i ateb y galwadau am sicrhau a gwella diogelwch Diffoddwyr Tân gan gynnwys gofynion offer a hyfforddiant.
Ad-drefnu'r Gwasanaeth	Wedi'i gynnal i gefnogi'r Awdurdod i fynd i'r afael â phwysau fydd yn codi yn y dyfodol o ofynion rheoleiddio a deddfwriaethol, ac i fuddsoddi mewn trawsnewid y gwasanaeth.
Derbyniadau Cyfalaf	Yn cadw'r enillion a ddaw i law yn sgil gwerthu asedau, sydd ar gael i ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol.

Nodyn 10 – Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi

2023/24		2024/25
£000		£000
1,031	Llog sy'n daladwy a ffioedd tebyg	1,165
16,918	Llog net ar rwymedigaeth (ased) y buddion diffiniedig net	17,989
0	Symudiadau yn y Ddarpariaeth Drwgddyled	(6)
2	Drwgddyledion wedi'u Dileu *	2
(321)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	(269)
17,630	Cyfanswm	18,881

Nodyn 11 – Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol

2023/24		2024/25
£000		£000
(62,665)	Ardollau gan awdurdodau cyfansoddol	(68,555)
(1,022)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	(174)
(63,687)	Cyfanswm	(68,729)

Nodyn 12 – Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

IFRS 16 – Lesddalwyr

Gyda mabwysiadu IFRS 16 am y tro cyntaf yn 2024/25, mae balans agoriadol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi'i addasu ar gyfer yr asedau hailddefnyddia. Mae'r gydnabyddiaeth o asedau hailddefnyddia o £745k yn adlewyrchu gwerth presennol net rhwymedigaethau lesddalwyr ar 1 Ebrill 2024.

Mae pob ased hailddefnyddia wedi'i gynnwys yn y categori "Cerbydau, Offer, Dodrefn ac Offer". Ar 31 Mawrth 2025 mae'r canlynol wedi'i gynnwys, yn y tabl isod, ar gyfer asedau hailddefnyddia a lesddalwyr a ddosbarthwyd yn flaenorol fel lesddalwyr cyllid:

Balans ar 1 Ebrill 2024	£9,466 mil
Cydnabod Asedau Hailddefnyddia	£745 mil
Ychwanegiadau	£196 mil
Cyfanswm (wedi'i gynnwys o fewn y Gost neu'r Gwerthusiad)	£10,407 mil
Dirwasgiad Cronedig	(£8,584 mil)
Gwerth Llyfr Net	£1,823 mil

Symudiadau hyd at 31 Mawrth 2025	Tir ac Adeiladau £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Chyfarpar £000	Asedau Seilwaith £000	Asedau sy'n Cael eu Hadeiladu £000	Cyfanswm Eiddo, Peirianna a Chyfarpar £000
Cost neu Brisiad: Gwerth Gros ar Bapur ar 31 Mawrth 2024	65,949	46,800	344	4,925	118,018
Cydnabod Asedau Hawl i'w Defnyddio	0	745	0	0	745
Cost neu Brisiad: Gwerth Gros ar Bapur ar 1 Ebrill 2024	65,949	46,800	344	4,925	118,018
Ychwanegiadau	869	450	0	124	1,443
Gwariant Anwellhaol	(489)	0	0	0	(489)
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i'r Gwerth Gros ar Bapur	(1,937)	0	0	0	(1,937)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso a gydnabyddir yn y gronfa ailbriso	5,202	0	0	0	5,202
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso a gydnabyddir yn y gwarged/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau	228	0	0	0	228
Datgydnabod – gwaredu	0	(2,215)	0	0	(2,215)
Ailddosbarthu a throsglwyddo	0	2,318	0	(2,318)	0
Cost neu Brisiad: Gwerth Gros ar Bapur ar 31 Mawrth 2025	69,822	48,098	344	2,731	120,995
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 31 Mawrth 2024	(313)	(18,844)	(150)	0	(19,307)
Dibrisiant a ddilëir i'r Gwarged / Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau	(2,036)	(2,597)	(9)	0	(4,642)
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i'r Gwerth Gros ar Bapur	1,937	0	0	0	1,937
Colledion amhariad/(gwrthdroi) a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbriso	0	0	0	0	0
Colledion amhariad/(gwrthdroi) a gydnabyddir yn y gwarged/diffyg ar ddarparu gwasanaethau	0	0	0	0	0
Datgydnabod – gwaredu	0	1,675	0	0	1,675
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 31 Mawrth 2025	(412)	(19,766)	(159)	0	(20,337)
Gwerth Net ar y Llyfrau ar 31 Mawrth 2024	65,636	27,956	194	4,925	98,711
Gwerth Net ar y Llyfrau ar 31 Mawrth 2025	69,410	28,332	185	2,731	100,658

Symudiadau hyd at 31 Mawrth 2024	Tir ac Adeiladau £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Chyfarpar £000	Asedau Seilwaith £000	Asedau sy'n Cael eu Hadeiladu £000	Cyfanswm Eiddo, Peirianna a Chyfarpar £000
Cost neu Brisiad: Gwerth Gros ar Bapur ar 31 Mawrth 2023	65,378	42,254	344	2,849	110,825
Ychwanegiadau	839	4,207	0	4,128	9,174
Gwariant Anwellhaol	(839)	0	0	0	(839)
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i'r Gwerth Gros ar Bapur	(1,919)	0	0	0	(1,919)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrizio a gydnabyddir yn y gronfa ailbrizio	2,464	0	0	0	2,464
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrizio a gydnabyddir yn y gwarged/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau	26	0	0	0	26
Datgydnabod – gwaredu	0	(1,713)	0	0	(1,713)
Ailddosbarthu a throsglwyddo	0	2,052	0	(2,052)	0
Cost neu Brisiad: Gwerth Gros ar Bapur ar 31 Mawrth 2024	65,949	46,800	344	4,925	118,018
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 31 Mawrth 2023	(215)	(18,363)	(141)	0	(18,719)
Dibrisiant a ddilëir i'r Gwarged / Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau	(2,017)	(2,168)	(9)	0	(4,194)
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i'r Gwerth Gros ar Bapur	1,919	0	0	0	1,919
Colledion amhariad/(gwrthdroi) a gydnabyddir yn y gronfa Ailbrizio	0	0	0	0	0
Colledion amhariad/(gwrthdroi) a gydnabyddir yn y gwarged/diffyg ar ddarparu gwasanaethau	0	0	0	0	0
Datgydnabod – gwaredu	0	1,687	0	0	1,687
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 31 Mawrth 2024	(313)	(18,844)	(150)	0	(19,307)
Gwerth Net ar y Llyfrau ar 31 Mawrth 2023	65,163	23,891	203	2,849	92,106
Gwerth Net ar y Llyfrau ar 31 Mawrth 2024	65,636	27,956	194	4,925	98,711

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2025, roedd yr Awdurdod wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella eiddo, peiriannau ac offer yn 2025/26 a blynyddoedd i ddod a gyllidebwyd i gostio £1.181 milliwn. Roedd ymrwymadau tebyg ar 31 Mawrth 2024 yn £558 mil.

Ar 31 Mawrth 2025, nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymadau cyfalaf mawr.

Ailbrisiadau ac Amhariadau

Yn unol â pholisi cyfrifyddu, rhaid i asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar eu gwerth cyfredol gael eu hailbrisiu yn ddigon rheolaidd, a hynny o leiaf bob pum mlynedd, er mwyn sicrhau nad yw eu swm cario ymlaen yn sylweddol wahanol i'w gwerth cyfredol ar ddiwedd y flwyddyn. Cynhaliwyd yr ailbrisiad pum mlynedd diwethaf ar 1 Ebrill 2020. Yn 2021/22, 2022/23 a 2023/24 penderfynodd asesiad o oblygiadau newidiadau yn data'r Gwasanaeth Gwybodaeth am Gostau Adeiladu (BCIS) fod newid sylweddol mewn gwybodaeth am gostau adeiladu ac effaith ganlyniadol ar asedau a werthfawrogi yn y cyfrifon ar sail Cost Amnewid Dibrisciated (DRC). Yn 2024/25 penderfynodd asesiad tebyg o ddata BCIS o chwarter 1 2024 i chwarter 1 2025 fod yna newid eto. Mae gwerthoedd cario ymlaen asedau DRC wedi'u diwygio yn sgil newidiadau yn nata'r BCIS, gan gymhwyso diwygiadau anarferiant perthnasol ers y prisiad bwrdd gwaith diwethaf ar 1 Ebrill 2024.

Er 1 Ebrill 2025, o ran y gwerth defnydd presennol (EUV), nid oedd yna unrhyw dystiolaeth ar gael o'r farchnad yn y meysydd dan sylw i nodi bod yna newid sylweddol mewn gwerth wedi digwydd oddi ar y dyddiad prisio, sef 1 Ebrill 2024.

Cynhaliwyd yr adolygiad ailbrisiadau ac amhariadau gan aelod o Sefydliad Brenhinol y Syrffewyr Siartredig, a gyflogwyd gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar Anweithredol (Asedau Dros Ben)

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau dros ben.

Nodyn 13 – Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn gwneud cyfrif am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan annatod o system TG penodol, ac y gwneir cyfrif amdani yn rhan o'r eitem galedwedd yn eiddo, peiriannau a chyfarpar. Mae'r asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd a meddalwedd a gynhyrchwyd yn fewnol, fel ei gilydd.

Pennir oes ddefnyddiol gyfyngedig ar gyfer pob meddalwedd, a hynny'n seiliedig ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod o ddefnydd i'r Awdurdod. Pennir oes ddefnyddiol o 10 mlynedd ar gyfer y prif gyfresi meddalwedd a ddefnyddir gan yr Awdurdod.

Mae'r symudiad ar falansau yr asedau anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

2023/24		2024/25
£000		£000
Gwerth Gros ar Bapur		
873	Balans agoriadol ar 1 Ebrill	882
15	Ychwanegiadau	0
0	Amhariad	0
(6)	Datgydnabod	0
882	Balans Terfynol ar 31 Mawrth	882
Amorteiddiad Cronedig		
(496)	Ar 1 Ebrill	(559)
(69)	Amorteiddiad	(69)
0	Amhariad	0
6	Datgydnabod	0
(559)	Balans Terfynol ar 31 Mawrth	(628)
Gwerth Net ar Bapur		
377	Balans agoriadol ar 1 Ebrill	323
323	Balans terfynol ar 31 Mawrth	254

Nodyn 14 – Offerynnau Ariannol

Caiff y categorïau canlynol o Offerynnau Ariannol eu cario yn y Fantolen:

	Hirdymor 31 Mawrth 2024 £000	Hirdymor 31 Mawrth 2025 £000	Cyfredol 31 Mawrth 2024 £000	Cyfredol 31 Mawrth 2025 £000
Asedau Ariannol ar Gost Amorteiddiedig:				
Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod	0	0	1,225	3,378
Dyledwyr	26	25	5,018	5,352

Rhwymedigaethau Ariannol ar Gost Amorteiddiedig:

Benthyca	(24,965)	(25,465)	(8,065)	(5,500)
Llog Cronedig	0	0	(262)	(230)
Cyfanswm Benthyca	(24,965)	(25,465)	(8,327)	(5,730)
Rhwymedigaethau'r Lesoedd Cyllid	(1,485)	(1,377)	(311)	(599)
Credydwyr	0	0	(5,755)	(5,410)

	2023/24		2024/25	
Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion	Rhwymedigaethau ariannol wedi'u mesur ar gost amorteiddiedig £000	Asedau ariannol wedi'u mesur ar gost amorteiddiedig £000	Rhwymedigaethau ariannol wedi'u mesur ar gost amorteiddiedig £000	Asedau ariannol wedi'u mesur ar gost amorteiddiedig £000
Cost llog	1,031	0	1,166	0
Cyfanswm y traul yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	1,031	0	1,166	0
Incwm llog	0	(321)	0	(269)
Cyfanswm yr incwm yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	(321)	0	(269)
Colledion / (enillion) net ar gyfer y flwyddyn	1,031	(321)	1,166	(269)

Offerynnau Ariannol – Gwerth Teg

Caiiff rhwymedigaethau ariannol ac asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a symiau derbyniadwy eu cario ar y Fantolen ar gost amorteiddiedig (mewn asedau/rhwymedigaethau hirdymor gyda llog cronedig mewn asedau/rhwymedigaethau cyfredol). Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llifoedd arian parod sy'n digwydd dros weddill oes yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- Ar gyfer benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) a benthyciadau eraill sy'n daladwy, defnyddiwyd benthyciadau gan y PWLB er mwyn darparu'r gwerth teg o dan weithdrefnau adfer dyledion y PWLB;
- Ni chydabyddir unrhyw ad-daliad cynnar nac amhariad;
- Pan fo offeryn yn aeddfedu ymhen llai na 12 mis, neu pan fo'n swm sy'n dderbyniadwy trwy fasnach neu fel arall, ystyrir mai'r gwerth teg yw'r swm cario ymlaen neu'r swm y codir tâl amdano;
- Ystyrir mai gwerth teg swm sy'n dderbyniadwy trwy fasnach neu fel arall yw'r swm sydd ar yr anfoneb neu y codir tâl amdano.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifwyd fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025	
	Swm cario ymlaen	Gwerth Teg	Swm cario ymlaen	Gwerth Teg
	£000	£000	£000	£000
PWLb	25,530	22,968	27,965	24,949
Dyled nad yw i'r PWLB	7,500	7,611	3,000	3,044
Cyfanswm	33,030	30,579	30,965	27,993

Ar 31 Mawrth 2025 a 31 Mawrth 2024 mae'r gwerth teg, ar cyfraddau llog newydd, yn is na'r swm cario ymlaen oherwydd byddai ad-dalu holl ddyled Y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) yn arwain at leihad ad-dalu cynnar net, sy'n gysylltiedig â chyfraddau llog benthycia cyfredol uwch.. Oherwydd y cyfnodau benthycia gwahanol a'r cyfraddau llog benthycia gwahanol, mae yna fenthyciadau yn y portffolio sydd â gostyngiad ad-dalu cynnar ac eraill â phremiwm ad-dalu cynnar.

Mae benthyciadau ar lefel 2 yn yr Hierarchaeth Gwerth Teg, hynny yw maen nhw wedi'u prisiau ar brisiau sy'n weladwy naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

Nodyn 15 – Dyledwyr

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025
£000	Dyledwyr Byrdymor	£000
4,237	Cyrff Llywodraeth Ganolog	4,545
133	Awdurdodau Lleol Eraill	142
70	Cyrff y GIG	124
182	Endidau ac Unigolion Eraill	107
409	Taliadau Ymlaen Llaw	432
(13)	Darpariaeth ar gyfer dyledion anadferadwy	(8)
5,018	Cyfanswm y Dyledwyr	5,342

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025
£000	Dyledwyr Hirdymor	£000
26	Endidau ac Unigolion Eraill	25
26	Cyfanswm y Dyledwyr	25

Nodyn 16 – Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025
£000		£000
1,225	Arian Parod a Balansau Banc	2,378
0	Adneuon Byrdymor	1,000
1,225	Cyfanswm yr Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod	3,378

Nodyn 17 – Credydwyr

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025
£000		£000
(1,286)	Cyrff Llywodraeth Ganolog	(1,624)
(747)	Awdurdodau Lleol Eraill	(763)
(3,702)	Endidau ac Unigolion Eraill	(3,006)
(20)	Derbyniadau Ymlaen Llaw	(17)
(5,755)	Cyfanswm y Credydwyr	(5,410)

Nodyn 18 – Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025
£000		£000
(33,793)	Y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn	(37,923)
(25,992)	Cyfrif Addasu'r Cyfalaf	(25,065)
386,587	Y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn	347,754
813	Cyfrif Absenoldebau a Gronnwyd	902
327,615	Cyfanswm	285,668

Nodyn 18a – Y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wneir gan yr Awdurdod o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei eiddo, ei beiriannau a'i gyfarpar, ynghyd â'i asedau anniriaethol.

Bydd y balans yn gostwng pan fydd asedau sydd ag enillion cronedig:

- yn cael eu hailbrisio ar i lawr neu yn lleihau o ran gwerth, a'r enillion yn cael eu colli
- yn cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, a'r enillion yn cael eu treulio trwy ddibrisiant, neu
- yn cael eu gwaredu, a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Nid yw'r Gronfa Wrth Gefn yn cynnwys dim ar wahân i'r enillion ailbrisio sydd wedi cronni er 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Caiff enillion cronedig sy'n codi cyn y dyddiad hwnnw eu cyfuno yn y balans ar Gyfrif Addasu'r Cyfalaf.

2023/24		2024/25
£000		£000
(32,353)	Balans ar 1 Ebrill	(33,793)
(2,705)	Ailbrisiad ar i fyny ar gyfer asedau	(5,202)
241	Ni chodir tâl am ailbrisiad ar i lawr ar gyfer asedau na cholledion amhariad oherwydd diffygiant ar y Gwarged na'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau	0
(2,464)	Ni chodir tâl am warged neu ddiffyg o ailbrisio asedau anghyfredol ar y Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau	(5,202)
1,024	Y gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol	1,072
0	Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd	0
1,024	Y swm a ddilëir i Gyfrif Addasu'r Cyfalaf	1,072
(33,793)	Balans ar 31 Mawrth	(37,923)

Nodyn 18b – Cyfrif Addasu'r Cyfalaf

Mae Cyfrif Addasu'r Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau o ran amseriad sy'n codi o ganlyniad i drefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol, ac ar gyfer ariannu'r gwaith o gaffael neu adeiladu'r asedau hynny, neu ychwanegu atynt, o dan ddarpariaethau statudol. Caiff y Cyfrif ei ddebydu o ran y gost caffael ac adeiladu, neu gostau dilynol, gan y codir tâl am ddibrisiant, colledion oherwydd amhariad, ac amorteiddiadau ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostiadau adfer o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn er mwyn trosi ffigurau gwerth teg a chyfredol yn sail costau hanesyddol). Caiff y cyfrif ei gredydu â'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i fod yn gyllid ar gyfer y costau caffael ac adeiladu a chostau dilynol.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion, a gydnabyddir ar asedau rhoddedig sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisio a gronnwyd ar eiddo, peiriannau a chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn i ddal enillion o'r fath.

2023/24		2024/25
£000		£000
(24,643)	Balans ar 1 Ebrill	(25,992)
5,033	Taliadau ar gyfer dibrisiant ac amhariad asedau anghyfredol	5,130
69	Amorteiddiad ac Amhariad asedau anniriaethol	69
(26)	Colledion / (enillion) ailbrisio ar eiddo, peiriannau ac offer	(228)
27	Symiau'r asedau anniriaethol a ddilëir wrth waredu neu werthu yn rhan o'r enillion/colledion o'u gwaredu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	540
5,103	Gwrthdroi eitemau sy'n berthnasol i wariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	5,511
(1,024)	Symiau a addaswyd ac a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn	(1,072)
4,079	Swm net a ddilëir o ran cost asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	4,439
(112)	Y defnydd o Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd	(78)
(1,022)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac a ddefnyddiwyd i gyllido cyfalaf	(174)
(2,597)	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf y codir tâl amdano ar y Gronfa Gyffredinol	(3,260)
(1,697)	Gwariant Cyfalaf y codir tâl amdano ar y Gronfa Gyffredinol	0
(5,428)	Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	(3,512)
(25,992)	Balans ar 31 Mawrth	(25,065)

Nodyn 18c – y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau o ran amseriad sy'n codi o ganlyniad i drefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer buddion ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn gwneud cyfrif am fuddion ôl-gyflogaeth yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a hynny oherwydd bod y buddion yn cael eu hennill gan gyflogaeth sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, gan wedyn ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir sy'n adlewyrchu chwyddiant, rhagdybiaethau sy'n newid, ac enillion ar fuddsoddiadau ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddion a enillir gael eu hariannu, a hynny am fod yr Awdurdod yn cyfrannu i'r cronfeydd pensiwn ar ran y cyflogaeth neu, yn y pen draw, yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae balans y ddyled ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion a enillwyd gan gyn-gyflogaeth a chyflogaeth presennol a'r adnoddau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i'w talu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd cyllid wedi cael ei neilltuo pan ddaw'n amser talu'r buddion.

2023/24		2024/25
£000		£000
369,666	Balans ar 1 Ebrill	386,587
9,602	Ailfesuriadau o (rwymedigaeth) / ased y buddion diffiniedig net	(42,895)
25,112	Gwrthdroi eitemau sy'n berthnasol i fuddion pensiwn a ddebyddwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	26,343
(17,793)	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(22,281)
386,587	Balans ar 31 Mawrth	347,754

Nodyn 18d – Cyfrif Absenoldebau a Gronnwyd

Mae'r Cyfrif Absenoldebau a Gronnwyd yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai, fel arall, yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o ganlyniad i gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond nas cymerwyd yn y flwyddyn, e.e. yr hawl i wyliau blynyddol wedi'i gario ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar falans y Gronfa Gyffredinol gael ei gwrthbwysu gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif ac allan ohono.

2023/24		2024/25
£000		£000
753	Balans ar 1 Ebrill	813
60	Y gwahaniaeth rhwng y gydnabyddiaeth ariannol i swyddogion, y codir tâl amdani ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail cronïadau, a'r gydnabyddiaeth y codir tâl amdani yn y flwyddyn, yn unol â gofynion statudol	89
813	Balans ar 31 Mawrth	902

Nodyn 19 – Llif Arian o Weithgareddau Gweithredu

Mae'r llifoedd arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2023/24	2024/25
£000	£000
(309) Llog a gafwyd	(290)
896 Llog a dalwyd	1,199

Mae'r gwarged neu'r diffyg o ran darparu gwasanaethau wedi cael eu haddasu ar gyfer y symudiadau canlynol nad ydynt yn arian parod:

2023/24	2024/25
£000	£000
(4,194) Dibrisiant	(4,642)
(839) Amhariad	(489)
26 Enillion a golledion ailbrisio	228
(69) Amorteiddiad	(69)
(172) (Cynnydd)/gostyngiad o ran credydwyd	357
890 Cynnydd/(gostyngiad) o ran dyledwyr	324
(42) Cynnydd/(gostyngiad) o ran rhestri eiddo	(57)
(7,319) Symudiad yn y rhwymedigaeth pensiynau	(4,062)
(27) Swm cario ymlaen yr asedau anghyfredol a'r asedau anghyfredol a ddelir i'w gwerthu, a werthwyd neu a ddatgydnabuwyd	(540)
(11,746) Cyfanswm	(8,950)

Mae'r gwarged neu'r diffyg o ran darparu gwasanaethau wedi cael eu haddasu ar gyfer yr eitemau canlynol, sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido:

2023/24	2024/25
£000	£000
1,022 Grant Cyfalaf/Cyfraniadau/Rhoddion a ddefnyddiwyd	174
122 Enillion o ganlyniad i werthu eiddo, peiriannau a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	78
1,144 Cyfanswm	252

Nodyn 20 – Llif Arian o Weithgareddau Buddsoddi

2023/24		2024/25
£000		£000
9,189	Prynu eiddo, peiriannau a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	1,443
0	Hawl Defnyddio Asedau	745
(112)	Enillion o ganlyniad i werthu eiddo, peiriannau a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(78)
(4)	Derbyniadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	(1)
9,073	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	2,109

Nodyn 21 – Llif Arian o Weithgareddau Ariannu

2023/24		2024/25
£000		£000
(8,500)	Derbyniadau arian parod o ganlyniad i fenthyciadau byrdymor a hirdymor	(9,000)
(1,022)	Derbyniadau eraill o weithgareddau ariannu	(174)
299	Taliadau arian parod ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau sy'n disgwyl sylw mewn perthynas â lesedd	(180)
2,956	Ad-dalu benthykiadau byrdymor a hirdymor	11,097
(6,267)	Llif arian net o weithgareddau ariannu	1,743

Nodyn 22 – Lwfansau'r Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau etholedig yn ystod y flwyddyn:

2023/24		2024/25
£000		£000
78	Cyflogau	80
2	Treuliau	2
80	Cyfanswm Lwfansau'r Aelodau	82

Nodyn 23 – Cydnabyddiaeth Ariannol i'r Swyddogion

Ceir manylion am y taliadau a wnaed i uwch swyddogion yr Awdurdod yn y tabl canlynol. Mae Uwch Swyddogion sy'n derbyn cyflog o £150,000 neu fwy yn cael eu henwi:

	Cyf. Nodyn	Flwyddyn	Cyflogau, Ffioedd a Lwfansau £	Ôl-daliadau Cyflogau'r Blynnyddoedd Blaenorol £	Lwfansau Treuliau £	Budd mewn Nwyddau £	Cyfraniad Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm £
Y Prif Swyddog Tân 1	2	2024/25	0	0	0	0	0	0
		2023/24	0	1,667	0	0	0	1,667
Y Prif Swyddog Tân 2 – Roger Thomas	3	2024/25	178,794	0	329	0	55,426	234,549
		2023/24	174,888	7,829	469	0	49,882	233,068
Dirprwy Brif Swyddog Tân 1	4	2024/25	0	0	0	0	0	0
		2023/24	0	1,367	0	0	373	1,740
Dirprwy Brif Swyddog Tân 2	3	2024/25	146,801	0	193	0	45,508	192,502
		2023/24	143,594	6,428	752	0	40,956	191,730
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol 1	5	2024/25	0	0	0	0	0	0
		2023/24	0	1,164	0	0	318	1,482
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol 2	3	2024/25	125,486	0	252	0	38,901	164,639
		2023/24	122,745	5,494	180	0	35,009	163,428
Y Prif Swyddog Cynorthwyol (Cyfarwyddwr Adnoddau)	1, 3	2024/25	123,907	0	704	1,098	18,710	144,419
		2023/24	121,200	6,580	958	1,098	19,295	149,131
Y Clerc / Swyddog Monitro		2024/25	41,858	0	328	0	6,320	48,506
		2023/24	40,837	0	465	0	6,166	47,468
Trysorydd / Swyddog Adran 151		2024/25	62,458	0	1,017	0	9,431	72,906
		2023/24	60,439	0	759	0	9,126	70,324

Sylwer - Ni fu unrhyw newidiadau i ddeiliaid swyddi'r uwch swyddogion yn ystod 2024/25.

Nodiadau

1. Yn wahanol i'r Uwch Swyddogion eraill, roedd yn ofynnol i'r Prif Swyddog Cynorthwyl (Cyfarwyddwr Adnoddau) brynu tanwydd electrïg ar gyfer milltiroedd busnes ac yna hawlio treuliau yn ôl. Hefyd, cyfrifir treth ar fuddion mewn nwyddau ar sail car cwmni sy'n wahanol i Uwch Swyddogion eraill ac sy'n arwain at dreuliau a ffigyrau buddion mewn nwyddau llawer uwch.
2. Ymddeolodd y Prif Swyddog Tân 1 o'r Gwasanaeth ar 5 Ebrill 2022. Ei gyflog wrth ymddiswyddo oedd £157,749. Defnyddiwyd dyfarniad cyflog wedi'i ôl-ddyddio i Ionawr 2022 ym mis Mehefin 2023 a thalwyd ôl-daliadau yn unol â hynny.
3. Defnyddiwyd dyfarniad cyflog wedi'i ôl-ddyddio i Ionawr 2022 ym mis Mehefin 2023 a thalwyd ôl-daliadau yn unol â hynny yr un mis.
4. Cafodd y Dirprwy Brif Swyddog Tân 1 ei ddychafu'n Brif Swyddog Tân 2 ar 6 Ebrill 2022 ac ym mis Mehefin 2023 rhoddwyd dyfarniad cyflog wedi'i ôl-ddyddio i Ionawr 2022 a thalwyd ôl-daliadau yn unol â hynny.
5. Cafodd y Prif Swyddog Tân Cynorthwyl 1 ei ddychafu'n Ddirprwy Brif Swyddog Tân 2 ar 6 Ebrill 2022 ac ym mis Mehefin 2023 rhoddwyd dyfarniad cyflog wedi'i ôl-ddyddio i Ionawr 2022 a thalwyd ôl-daliadau yn unol â hynny.

Cydnabyddiaeth Ariannol i'r Swyddogion

Talwyd y symiau canlynol i gyflogeion eraill yr Awdurdod a oedd yn cael cydnabyddiaeth ariannol o dros £60,000 ar gyfer y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):

	Nifer y Cyflogeion	
	2023/24	2024/25
£60,001 i £65,000	32	41
£65,001 i £70,000	6	18
£70,001 i £75,000	10	8
£75,001 i £80,000	1	6
£80,001 i £85,000	2	3
£85,001 i £90,000	2	3
£90,001 i £95,000	3	2
£95,001 i £100,000	0	1
Cyfanswm	56	80

Yn 2024/25, cymhareb cyflog y Prif Swyddog Tân i daliad cydnabyddiaeth canolrifol cyflog cyfwerth ag amser llawn yr holl gyflogeion, sef £37,680, yw 4.75:1. (Yn 2023/24, canolrif y cyflog cyfwerth ag amser llawn oedd £36,230, a'r gymhareb oedd 4.93:1).

Pecynnau Ymadael

Mae nifer y pecynnau ymadael a chyfanswm y gost fesul band, ynghyd â chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill wedi'u nodi yn y tabl isod:

Band costau pecyn gadael (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau cytunedig eraill		Cyfanswm nifer y pecynnau gadael yn ôl band costau		Cyfanswm cost y pecynnau gadael ymhob band (£000)	
	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25
£0- £20,000	1	0	0	2	1	2	16	10
Cyfanswm y costau a gynhwysir yn y DIGC							16	10

Nodyn 24 – Costau'r Archwiliad Allanol

Mae'r ffioedd canlynol yn daladwy mewn perthynas â'r gwaith o archwilio'r Datganiad o Gyfrifon, yr arolygiadau statudol, a'r gwasanaethau eraill nad ydynt yn ymwneud â'r archwiliad, a ddarparwyd gan archwilydwr allanol yr Awdurdod:

2023/24		2024/25
£000		£000
	Ffioedd sy'n daladwy i archwilydwr allanol mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a ddarparwyd gan yr archwilydd penodedig ar gyfer y flwyddyn ar gyfer:	
61	Gwaith Archwilio Ariannol	63
16	Gwaith Archwilio Perfformiad	17
77	Cyfanswm	80

Nodyn 25 – Incwm Grant

Incwm Grant a Gredydwyd i Drethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol

2023/24		2024/25
£000		£000
(1,022)	Grantiau Cyfalaf, Cyfraniadau a Rhoddion	(174)
(1,022)	Cyfanswm	(174)

Credydwyd i Wasanaethau

2023/24 £000		2024/25 £000
	Llywodraeth Cymru:	
(102)	Atal Tanau Bwriadol	0
(330)	Cyfarpar Diogelwch yn y Cartref	(365)
(121)	Diogelwch Cymunedol Arall	(115)
(462)	Dimensiynau Newydd, USAR ac MTFA	(579)
(276)	Y Cyd-grŵp Gwasanaethau Brys	(280)
0	Pwysau Tâl	(320)
(52)	Cronfa Galedi Covid-19	(11)
(343)	Arall *	(297)
(1,686)	Cyfanswm	(1,967)

* Grantiau (cyllid allanol) eraill sy'n cynnwys cyllid ar gyfer prosiectau bach, aniladroddus.

Yn 2024/25, rhoddodd Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru'r gorau i gydlynu'r grant Diogelwch Cartref ar ran Llywodraeth Cymru (LIC). Yn ogystal, yn 2024/25, tynnwyd y grant Lleihau Llosgi Bwriadol yn ôl yn gyfan gwbl. Yn 2023/24, dyrannodd LIC £1.246 mil i'r tri Gwasanaeth Tân yng Nghymru.

Hyd at 2023/24, roedd yr Awdurdod yn gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru wrth weinyddu'r cynlluniau grant Llosgi Bwriadol ac Offer Diogelwch Cartref ar gyfer yr holl Wasanaethau Tân yng Nghymru. Talwyd y grantiau cymeradwy i Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, a oedd wedyn yn gyfrifol am ddosbarthu'r grantiau i'r ddau Wasanaeth Tân arall yng Nghymru. Dyma oedd gwerthoedd y grantiau a dalwyd i'r ddau Wasanaeth Tân arall yng Nghymru ar gyfer y ddau gynllun:

Grantiau a Weinyddwyd ar ran Gwasanaethau Tân ac Achub eraill

2023/24 £000		2024/25 £000
	Llywodraeth Cymru:	
(244)	Atal Tanau Bwriadol	(0)
(570)	Cyfarpar Diogelwch yn y Cartref	(0)
(814)	Cyfanswm	(0)

Mae'r Awdurdod wedi derbyn y grantiau refeniw canlynol sydd eto i'w cydnabod fel incwm gan fod amodau ynghlwm wrthynt a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r corff cyllido os nad yw'r amodau'n cael eu bodloni. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

Rhwymedigaethau Cyfredol – Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw

2023/24	2024/25
£000	£000
(19) GovTech (Llywodraeth Cymru)	(19)
(64) Cronfa Galedi Covid-19 (Llywodraeth Cymru)	(52)
(83) Cyfanswm	(71)

Nodyn 26 – Partïon perthnasol

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodiadau perthnasol i bartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli'r Awdurdod neu ddylanwadu arno, neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu gan yr Awdurdod. Mae datgelu'r trafodiadau hyn yn galluogi'r darllenwyr i asesu i ba raddau y cyfyngwyd ar yr Awdurdod, o bosibl, o ran ei allu i fargeinio'n rhydd â'r Partïon Cysylltiedig.

Llywodraeth Cymru (LIC)

Mae Llywodraeth Cymru yn dylanwadu'n sylweddol ar weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddo, ac yn darparu cyllid ar ffurf grantiau. Amlinellir y grantiau a gafwyd gan adrannau o'r Llywodraeth yn nodyn 25.

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub reolaeth uniongyrchol ar bolisiau ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Dangosir cyfanswm y lwfansau a dalwyd i'r Aelodau yn 2024/25 yn nodyn 22.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau ar waith yn gofyn i Aelodau a Swyddogion nodi a datgelu trafodiadau partïon cysylltiedig.

Uwch Swyddogion

Cwblhawyd yr Uwch Swyddogion ddatganiad o ddiddordebau gyda phartïon perthnasol am y flwyddyn 2024/25.

Ni fu i'r un Swyddog ddatgan buddiant ariannol yn unol ag adran 117 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdod yn cael y rhan fwyaf o'i gyllid refeniw trwy godi ardoll, yn seiliedig ar y boblogaeth, ar y chwe Chyngor Sir Unedol yn ei ardal. Mae manylion y symiau a ddaeth i law trwy ardollau i'w gweld yn naratif y Datganiad o Gyfrifon.

Mae gan yr Awdurdod Gytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG) gyda Chyngor Sir Caerfyrddin dros Wasanaethau Ariannol.

Yr Awdurdod yw'r Awdurdod Gweinyddu ar gyfer Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân. Mae manylion Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân i'w gweld yn nodyn 30, ac mae cyfrifon Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân i'w gweld ar dudalennau 68 i 79 a 85 i 87.

Mae'r tablau canlynol yn manylu ar drafodiadau a balansau gyda Phartion Cysylltiedig, fel yr oeddent ar 31 Mawrth 2025:

Parti Cysylltiedig	Trafodiadau yn ystod y Flwyddyn		Balans 31 Mawrth 2025	
	Incwm £000	Gwariant £000	Yn ddyledus i'r Awdurdod (Dyledwr)	Yn ddyledus gan yr Awdurdod (Credydwr)
			£000	£000
Llywodraeth Cymru	(11,130)	1	2,946	0
Cyngor Sir Caerfyrddin	(14,367)	578	0	(373)
Cyngor Sir Ceredigion	(5,440)	75	0	0
Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	(10,799)	144	0	0
Cyngor Sir Penfro	(9,448)	116	0	0
Cyngor Sir Powys	(10,171)	234	0	(2)
Cyngor Dinas a Sir Abertawe	(18,335)	156	7	(12)
Cyfanswm	(79,690)	1,304	2,953	(387)

Mae gan yr Awdurdod hefyd fenthyciadau i'w had-dalu yn ystod 2025/26 nad ydynt wedi'u cynnwys yn y balansau credydwr uchod.

- Cyngor Sir Caerfyrddin £3.0 milliwn

Gweithrediadau ar y Cyd

Ym mis Ebrill 2014, ymrwymodd Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC) i Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth â Heddlu De Cymru a Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru (GTADC) i gydweithio i sefydlu Cyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus. Ym mis Hydref 2017, aeth y Cyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus “yn fyw”. Mae gan GTACGC a GTADC reolaeth ar y cyd ar y gwaith hwn, a nodir y dull y cytunwyd arno gan y ddau Wasanaeth Tân ac Achub mewn Cytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG). Mae'r CLG yn amlinellu set o egwyddorion lefel uchel cytunedig mewn perthynas â'r gwaith o reoli'r tîm o ddydd i ddydd. Mae Prif Swyddogion Tân y ddau Wasanaeth Tân ac Achub yn disgwyl i'r ddau Wasanaeth gydweithredu i gyflawni'r nodau ac amcanion a nodir yn yr CLG.

Roedd yr CLG yn pennu bod cyllideb y staff (costau uniongyrchol ac anuniongyrchol) yn cael ei rannu 50% yr un rhwng y ddau Wasanaeth Tân ac Achub, a hynny o'r adeg yr oedd y tîm yn weithredol (sef mis Hydref 2017). Ar gyfer 2018/19 ymlaen, aildrafodwyd yr CLG, ac arweiniodd hynny at sail ddiwygiedig – costau staff uniongyrchol: 40% i GTACGC a 60% i GTADC, a 50% yr un ar gyfer costau staff anuniongyrchol.

Yn unol â pholisi cyfrifyddu 12, mae'r cofnodion perthnasol wedi cael eu hymgorffori ym mhrif ddatganiadau ariannol yr Awdurdod. Dangosir cyfran yr Awdurdod o Gyfrif Incwm a Gwariant a Mantolen y Cytundeb ar y Cyd yn y tabl isod:

Y Cyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus	2023/24		2024/25	
	Cyfanswm Gweithredol ar y Cyd	Cyfran GTACGC	Cyfanswm Gweithredol ar y Cyd	Cyfran GTACGC
	£000	£000	£000	£000
Refeniw				
Gwariant ar Gostau Staffio	2,783	1,113	2,939	1,176
Gwariant nad yw'n Gostau Staffio	196	98	149	74
Cyfanswm y Gwariant	2,979	1,211	3,088	1,250
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar				
Gwerth Gros ar Bapur	374	187	406	203
Amorteiddiad Cronedig	0	0	(74)	(37)
Gwerth Net ar Bapur	374	187	332	166
Ased Anniriaethol				
Y System Gorchymyn a Rheoli:				
Gwerth Gros ar Bapur	680	340	680	340
Amorteiddiad Cronedig	(464)	(232)	(536)	(268)
Gwerth Net ar Bapur	216	108	144	72

Nodyn 27 – Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf y codir tâl amdano yn ystod y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bo'r gwariant cyfalaf i gael ei ariannu mewn blynyddoedd i ddod trwy godi tâl ar refeniw wrth i'r asedau gael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn arwain at gynydd yng Ngofyniad y Cyllid Cyfalaf (CFR), sef mesur o'r gwariant cyfalaf yr aed iddo yn hanesyddol gan yr Awdurdod ond sydd eto i gael ei ariannu. Dadansoddir yr CFR yn ail ran y nodyn hwn.

2023/24		2024/25
£000		£000
35,482	Gofyniad Agoriadol y Cyllid Cyfalaf	39,243
0	Cydnabod Asedau Hawl i'w Defnyddio	745
35,482	Gofyniad Agoriadol y Cyllid Cyfalaf – Addaswyd ar gyfer Asedau Hawl i Ddefnyddio	39,988
	<i>Buddsoddiad Cyfalaf:</i>	
9,174	Peiriannau a Chyfarpar	1,443
15	Asedau Anniriaethol	0
9,189	Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf	1,443
	<i>Ffynonellau Cyllid:</i>	
(112)	Derbyniadau Cyfalaf	(78)
(1,022)	Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau / rhoddion eraill	(174)
	Symiau a neilltuwyd ar sail refeniw:	
(1,697)	Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(0)
	Darpariaeth Isafswm Refeniw:	
(186)	Opsiwn 1 – gwariant cyn 31 Mawrth 2009	(179)
(2,112)	Opsiwn 3 – gwariant ar ôl 1 Ebrill 2009	(2,320)
(299)	Lesoedd	(761)
(5,428)	Cyfanswm Ffynonellau Cyllid	(3,512)
39,243	Gofyniad Cau y Cyllid Cyfalaf	37,919

Esboniad o'r symudiadau yn y flwyddyn

2023/24		2024/25
£000		£000
3,761	Cynydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (heb gymorth ariannol y llywodraeth)	(1,324)
3,761	Cynydd/(gostyngiad) yng Ngofyniad y Cyllid Cyfalaf	(1,324)

Nodyn 28 – Lesoedd

Yr Awdurdod fel Lesddeiliad – Lesoedd Gweithredol

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu IFRS 16 o 1 Ebrill 2024. Mae Eiddo, Peiriannau ac Offer sy'n dod o dan gwmpas IFRS 16 bellach wedi'u hailddosbarthu fel asedau hailddefnyddia ar y fantolen.

Mae'r Awdurdod wedi caffael nifer o gerbydau ysgafn trwy ymrwymo i brydlesi gweithredol, gyda hoes nodweddiadol o 5 i 7 mlynedd, a fydd, yn unol ag IFRS 16, bellach yn cael eu trin fel asedau hailddefnyddia.

Mae isafswm taliadau'r lesioedd sy'n daladwy o dan lesioedd na ellir eu canslo mewn blynyddoedd i ddod fel a ganlyn:

31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025*
£000		£000
88	Ymhen blwyddyn, fan bellaf	0
151	Yn hwyrach na blwyddyn, ac nid yn hwyrach na phum mlynedd	0
0	Yn hwyrach na phum mlynedd	0
239	Cyfanswm	0

* Mae'r taliadau prydles gofynnol yn y dyfodol ar 31 Mawrth 2025 yn £Dim gan fod y prydlesi gweithredol wedi'u hail-gategoreiddio fel asedau hawl-i-ddefnyddio.

Awdurdod fel les ddeiliad – Asedau Hawl Defnyddio

Mabwysiadodd yr Awdurdod IFRS 16 o 1 Ebrill 2024, i gydnabod yr holl asedau hawl defnydd. Bydd IFRS 16 yn golygu y bydd y rhan fwyaf o'r lesddalwyr lle mae'r Awdurdod yn gweithredu fel les ddeiliad yn dod ar y fantolen a bod cyfrifyddu'r les ddeiliad yn ddigyfnewid i bob pwrpas. Bydd asedau hawl defnydd a rhwymedigaethau lesddalwyr wedi'u cyfrifo fel pe bai IFRS 16 wedi bod yn berthnasol erioed ond wedi'u cydnabod yn 2024/2025 ac nid trwy addasu ffigurau'r flwyddyn flaenorol.

Mae cyfradd benthyca gynyddrannol gyfartalog bwysol o 5.023% wedi'i chymhwyso i rwymedigaethau prydles ar 1 Ebrill 2024.

Prif effaith y gofynion newydd yw, ar gyfer trefniadau a gyfrifwyd yn flaenorol fel prydlesi gweithredol (h.y.. heb gydnabod y cerbydau, y peiriannau, yr offer, yr eiddo a'r tir a phrydleswyr fel ased a rhenti yn y dyfodol fel rhwymedigaeth), bod ased hailddefnyddia a rhwymedigaeth prydles bellach ar y fantolen ar 1 Ebrill 2024. Mae prydlesi ar gyfer eitemau o werth isel a phrydlesi sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025 wedi'u heithrio o'r trefniadau newydd. Fel prydlesau, mae'r Awdurdod wedi dosbarthu prydlesi yn flaenorol fel prydlesi gweithredol, neu brydlesi ariannol yn seiliedig ar ei asesiad o a drosglwyddodd y brydles yn sylweddol yr holl risgiau a gwobrau sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr ased sylfaenol i'r Awdurdod. O dan IFRS 16, mae'r Awdurdod yn cydnabod asedau hailddefnyddia a rhwymedigaethau prydles ar gyfer y rhan fwyaf o brydlesi. Mae'r Awdurdod wedi penderfynu cymhwyso eithriadau cydnabod i brydlesi tymor byr ac wedi dewis peidio â chydabod asedau hailddefnyddia a rhwymedigaethau prydles ar gyfer prydlesi tymor byr sydd â thymor o 12 mis neu lai a phrydlesi asedau gwerth isel. Mae'r Awdurdod yn cydnabod y taliadau prydles sy'n gysylltiedig â'r prydlesi hyn fel treuliau ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

Mae'r tabl hwn yn dangos y newid yng ngwerth asedau hailddefnyddia a gedwir o dan brydlesi gan yr Awdurdod, y mae pob un ohonynt wedi'u dosbarthu fel Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer.

2023/24		2024/25
£000		£000
1,766	Balans ar 1 Ebrill	1,488
0	Cydnabod Asedau Hawl i Ddefnyddio ar 1 Ebrill	745
0	Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	196
(278)	Dibrisiant ac amorteiddiad	(606)
0	Gwarediadau	0
1,488	Balans ar 31 Mawrth	1,823

Trafodion o dan brydlesi

Aeth yr awdurdod i'r treuliau a'r llif arian a ganlyn mewn perthynas â phrydlesi:

2023/24	Datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	2024/25
£000		£000
N/A	Treuliau llog ar rwymedigaethau prydles	39
N/A	Treuliau sy'n ymwneud â phrydlesi tymor byr	26
N/A	Treuliau sy'n ymwneud â phrydlesi eithriedig ar gyfer eitemau gwerth isel	0

Dadansoddiad aeddfedrwydd o rwymedigaethau prydles

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i wneud taliadau lleiaf o dan y lesddalwyr hyn sy'n cynnwys setliad y rhwymedigaeth hirdymor am y budd yn y cerbyd a gafwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllid a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y blynyddoedd i ddod tra bo'r rhwymedigaeth yn parhau i fod heb ei thalu. Mae'r taliadau les lleiaf yn cynnwys y symiau canlynol.

31 Mawrth 2024	Rhwymedigaethau prydles hailddefnyddia (gwerth presennol net taliadau prydles ofynnol)	31 Mawrth 2025
£000		£000
311	Presennol	599
1,485	Anghyfredol	1,377
138	Costau cyllid sy'n daladwy yn y blynyddoedd i ddod	123
1,934	Cyfanswm	2,099

Bydd y taliadau prydles gofynnol yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

Taliadau Prydles Ofynnol			Rhwymedigaethau Prydles		
31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025		31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025	
£000	£000		£000	£000	
363	663	Ymhen blwyddyn, fan bellaf	311	599	
1,452	1,436	Yn hwyrach na blwyddyn, ac nid yn hwyrach na phum mlynedd	1,365	1,377	
119	0	Yn hwyrach na phum mlynedd	120	0	
1,934	2,099	Total	1,796	1,976	

Nodyn 29 – Cynllun Pensiwn â Buddion wedi'u Diffinio

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Yn rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei Swyddogion, mae'r Awdurdod yn cyfrannu at gost buddion ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion hyn, mewn gwirionedd, yn daladwy tan i'r cyflogai ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny), ac i'w datgelu ar yr adeg y mae'r cyflogaion yn ennill yr hyn y bydd ganddynt hawl iddo yn y dyfodol.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei weithredu o dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a chyfrifoldeb Cronfa Bensiwn Dyfed, Cyngor Sir Caerfyrddin, yw llywodraethu'r cynllun. Pennir y polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn. Penodir rheolwyr buddsoddi'r gronfa gan bwyllgor pensiynau Cyngor Sir Caerfyrddin. Prif risgiau'r cynllun hwn i'r Awdurdod yw'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, newidiadau statudol a strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu arian o'r cynllun ar raddfa fawr), newidiadau o ran chwyddiant, arenillion bondiau, a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi tâl ar y Gronfa Gyffredinol a'r symiau sy'n ofynnol trwy statud, fel y disgrifir yn y nodyn i'r polisiâu cyfrifyddu. Rydym yn cydnabod cost buddion ymddeoliad yng nghost y gwasanaethau yr adroddir amdanynt, pan fyddant yn cael eu hennill gan y cyflogaion, yn hytrach na phan gaiff y buddion eu talu yn y pen draw ar ffurf pensiynau.

Fodd bynnag, mae'r tâl y mae'n ofynnol i ni ei godi yn ôl ardoll yn seiliedig ar yr arian parod sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeoliad ei thynnu'n ôl allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Cafodd y trafodiadau canlynol eu gwneud yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Mae buddion dewisol ar ôl ymddeol yn dilyn ymddeoliad cynnar yn drefniant â buddion wedi'u diffinio nas ariennir, a chydabyddir rhwymedigaethau pan wneir dyfarniadau. Nid oes unrhyw asedau cynlluniedig wedi'u cronni i fodloni'r rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Mae Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn gynllun â buddion wedi'u diffinio nas ariennir, sy'n golygu na ddelir unrhyw fuddsoddiadau i ariannu'r rhwymedigaethau. Delir y cyfraniadau a wneir gan y cyflogwr a'r cyflogaion, ar gyfradd a osodir gan Lywodraeth Cymru, mewn cyfrif cronfa bensiwn; codir tâl ar y cyfrif am y buddion a delir, ac mae unrhyw falans ar y cyfrif yn dod o Lywodraeth Cymru, neu yn daladwy iddi.

Mae'r wybodaeth sy'n dilyn wedi'i thynnu o'r adroddiadau datgelu a ddarparwyd gan Mercer (ar gyfer cynllun pensiwn CPLIL) a GAD (ar gyfer Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (FFPS)). Mae'r ffactorau mwyaf perthnasol sy'n effeithio ar y cronfeydd pensiwn wedi'u nodi isod:

Cydraddoli a Mynegeo Pensiynau ag Isafswm Gwarantedig (GMP)

Mae'r Llywodraeth wedi cyhoeddi ymgynghoriad (7 Hydref 2020) ynghylch mynegeo a chydraddoli'r Pensiwn ag Isafswm Gwarantedig (GMP), a'r cynnig yw ymestyn yr 'ateb dros dro' i'r aelodau hynny sy'n cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar ôl 5 Ebrill 2021. Roedd cost gwasanaethau yn y gorffennol wedi'i chynnwys yn natgeliadau 2019/20 am ymestyn y broses gydraddoli i bawb a fydd yn ymddeol yn y dyfodol.

Cafwyd dyfarniad pellach hefyd gan lys barn ar 20 Tachwedd 2020 ynghylch cydraddoli Pensiynau ag Isafswm Gwarantedig. Dyfarnodd y llys ei bod yn ofynnol i ymddiriedolwyr y cynllun ailedrych ar Werthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) i sicrhau cydraddoli Pensiynau ag Isafswm Gwarantedig. Gallai hyn arwain at daliadau ariannol ychwanegol pan fydd y broses o gydraddoli Pensiynau ag Isafswm Gwarantedig yn golygu na chafodd yr aelodau y taliadau llawn yr oedd ganddynt hawl i'w cael. O ran cynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus, mae Adran Actwari'r Llywodraeth (GAD) yn disgwyl y bydd y dyfarniad hwn yn cael ei ddwyn ymlaen ar sail traws-gynllun, ac y bydd angen mewnbwn cyfreithiol. Gallai hyn ei gwneud yn ofynnol ailedrych ar achosion CETV o'r gorffennol yn achos aelodau a gyrhaeddodd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar ôl 5 Ebrill 2016 ac a gymerodd CETV o'r cynllun cyn i CETV gael ei gydraddoli. Nid yw cwmpas unrhyw gostau wedi'i bennu eto, ac nid oes gan GAD ddata sy'n ymwneud ag achosion CETV hanesyddol i amcangyfrif yr effaith bosibl, ond y disgwyl yw y bydd yn godiad cymharol fach i is-set gymharol fach o'r aelodau (h.y., y rheiny a gymerodd CETV ac sydd o fewn cwmpas y taliadau ychwanegol).

Ni chydabuwyd unrhyw gostau ychwanegol ar gyfer cydraddoli a mynegeo GMP yn 2021/22 i 2023/24, ac ni ddisgwylir iddynt ychwaith ar gyfer 2024/25. Yn absenoldeb unrhyw ddatblygiadau pellach, mae GAD yn cynnig na chaiff unrhyw gostau ychwanegol eu cydnabod ar gyfer 2025/26.

Gordaliadau GMP

Mae GAD yn ymwybodol bod cynlluniau wedi cynnal gwaith cysoni GMP gyda HMRC, ac mewn rhai achosion bydd y gwaith hwn yn arwain at nodi aelodau sydd wedi cael eu gordalu neu eu tonyddol. Mae GAD wedi tybio nad yw unrhyw ordaliadau neu dan-daliadau, i'r graddau nad ydynt eisoes wedi'u hadlewyrchu yn y data sylfaenol, yn arwyddocaol i'r datgeliadau y mae GAD yn eu paratoi ar gyfer y fantolen a'r cyfrifon elw a cholled.

Chwyddiant rhan o flwyddyn

Mae Adran Actiwari'r Llywodraeth (GAD) wedi caniatáu ar gyfer chwyddiant hysbys rhwng Medi 2024 a 31 Mawrth 2025.

Heriau cyfreithiol i fuddion goroeswyr (Goodwin)

Yn 2020 dygwyd her gyfreithiol yn erbyn Cynllun Pensiwn yr Athrawon ynghylch buddion goroeswyr a ddarperir i briod gwrywaidd aelod benywaidd. Yn y cynllun hwnnw, seilir buddion dibynnydd gwrywaidd a oedd yn briod ag aelod benywaidd ar wasanaeth oddi ar 1988, ac ni chynhwysir unrhyw wasanaeth cyn 1988.

Oherwydd y strwythur buddion cyfartal hanesyddol yng Nghynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992, mae Llywodraeth Cymru wedi cynghori GAD nad yw'n credu bod yna sefyllfa debyg yng Nghynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yng Nghymru, ac felly nid yw'n ofynnol darparu ar gyfer yr her gyfreithiol hon yn ein datgeliadau cyfrifyddu ar gyfer 2024/25.

Achos cyfreithiol Cyflog Pensiynadwy (Booth)

Ym mis Mawrth 2019 dyfarnodd yr uchel lys o blaid aelod yn herio'r diffiniad mewn cyflog pensiynadwy a ddefnyddiwyd gan y Gwasanaeth (Booth). Yn benodol, roedd y dyfarniad yn ymwneud â statws pensiynadwy lwfansau a dderbynir gan rai diffoddwyr tân. Yn dilyn y dyfarniad hwn efallai y bydd rhai Awdurdodau Tân ac Achub wedi gorfod addasu cyflogau pensiynadwy rhai diffoddwyr tân.

Ni wnaed unrhyw addasiadau yn y datganiadau cyfrifeg 2024/25 mewn perthynas â'r achos hwn.

Achos cyfreithiol adran 37

Mae GAD yn ymwybodol o achos Virgin Media Ltd v NTL Pension Trustees II Limited (ac eraill) sy'n ymwneud ag ardystiadau actiwariad o dan adran 37 o Ddeddf Cynlluniau Pensiwn 1993. Mae gan yr achos hwn oblygiadau posibl ar gyfer dilysrwydd gwelliannau a wnaed gan gynlluniau a gafodd eu contractio allan ar sail sy'n gysylltiedig â chyflog rhwng 6 Ebrill 1997 a diddymu contractio allan yn 2016. Mae ansicrwydd sylweddol ynghylch yr achos hwn, gan gynnwys y posibilrwydd y bydd yn berthnasol i gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus. Fodd bynnag, ar gyfer cynlluniau yr effeithir arnynt, cyhoeddodd y Llywodraeth ar 5 Mehefin 2025 y bydd yn cyflwyno deddfwriaeth i ddarparu'r gallu i gael cadarnhad actiwariad ysgrifenedig yn ôl-weithredol bod newidiadau hanesyddol i fuddion yn bodloni'r safonau angenrheidiol. Rydym yn deall bod cynlluniau'n parhau i weinyddu buddion a chydabod rhwymedigaethau yn unol â rheoliadau'r cynllun sydd mewn grym ar hyn o bryd. Ni chydabuwyd unrhyw gostau ychwanegol yn y datgeliadau cyfrifyddu 2024/25.

Covid-19 a newid hinsawdd

Mae Covid-19 a newid hinsawdd yn feysydd lle mae ansicrwydd sylweddol yn parhau, a allai effeithio ar brofiad economaidd a demograffig yn y dyfodol. Yn unol â blynyddoedd blaenorol, mae'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi cyfrifon 2024/25 yn caniatáu ar gyfer effeithiau cyfredol Covid-19 a newid hinsawdd i'r graddau y cânt eu hadlewyrchu yn y data marchnad a ddefnyddir i osod neu ddeillio rhagdybiaethau.

Mae'r rhagamcanion marwolaethau poblogaeth yn seiliedig ar 2020 yn caniatáu ar gyfer effeithiau tymor byr Covid-19 ar gyfer 2019 i 2024 yn unol â barn gyfartalog panel annibynnol arbenigol. Mae'r rhagamcanion poblogaeth yn seiliedig ar 2022 yn ystyried Covid-19 fel digwyddiad sioc marwolaethau, gan gymhwyso addasiad tymor byr priodol yn hytrach na rhagweld ei effeithiau ymlaen. Byddai cyfraddau marwolaeth o Covid-19 sy'n fwy na'r hyn a ganiateir eisoes yn y rhagdybiaethau marwolaethau ac a adlewyrchir yn y data aelodaeth yn dod i'r amlwg fel enillion profiad yng nghyfrifon y blynyddoedd i ddod.

Unioniad McCloud

Bu cyfnod unioniad McCloud (honiadau ynghylch gwahaniaethu ar sail oedran) rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022. Bydd aelodau cymwys yn gallu dewis pa gynllun y maent yn dymuno derbyn buddion ohono ar gyfer y cyfnod hwn. Oherwydd y gwahanol strwythurau buddion mae GAD yn disgwyl i'r mwyafrif o weithwyr tân cymwys ddewis cymryd buddion cynllun gwaddol (Cynllun 1992 neu Gynllun 2007) ar gyfer y cyfnod unioni.

Cafodd lwfans ar gyfer McCloud ei gynnwys gyntaf yn y datgeliadau 2018/19 fel cost gwasanaeth yn y gorffennol ar gyfer gwasanaeth unioni pedair blynedd o 2015-2019. Priodolwyd y gost gwasanaeth hon yn gymesur i gynlluniau 1992 a 2007. Ar gyfer blynyddoedd dilynol hyd at 2021/22, rhoddwyd lwfans yng nghostau gwasanaeth 2015 ar gyfer cronni gwasanaeth unioni ychwanegol yn flynyddol.

Nawr bod y ffenestr unioni wedi cau, mae GAD wedi symud holl rwymedigaethau cysylltiedig McCloud ar gyfer aelodau cymwys ar gyfer y cyfnod 2019-2022 i'r cynlluniau gwaddol cysylltiedig. Mae hyn yn golygu bod holl rwymedigaethau McCloud yn cael ei gadw o fewn y cynllun gwaddol y mae GAD yn disgwyl i fuddion gael eu talu ohono.

Yn natganiadau 2022/23, arweiniodd hyn at gost gwasanaeth yn y gorffennol yng Nghynllun 1992 a Chynllun 2007 ac enillion gwasanaeth yn y gorffennol yng Nghynllun 2015.

Nawr bod yr holl rwymedigaethau sy'n gysylltiedig â McCloud wedi symud i'r cynlluniau etifeddiaeth, mae addasiadau cyfraniadau'n cael eu cynnal gan weinyddwyr i sicrhau bod yr aelodau yr effeithir arnynt wedi talu'r cyfraniadau 'cyfradd etifeddiaeth' cywir ar gyfer y rhan hon o'r gwasanaeth.

Ar yr adeg pan oedd datgeliadau cyfrifyddu 2023/24 yn cael eu paratoi, dim ond ychydig bach o amser oedd wedi mynd heibio o ddyddiad gweithredu McCloud ar 1 Hydref 2023 a oedd yn golygu nad oedd yr addasiadau cyfraniadau a wnaed gan weinyddwyr yn ystod y cyfnod hwnnw yn berthnasol.

Fodd bynnag, ers hynny, mae GAD wedi mireinio'r driniaeth gyfrifyddu o'r addasiadau cyfraniadau yn y datgeliadau 2024/25, felly fe'u dangosir fel llif arian net. Dealltwriaeth GAD yw bod y driniaeth o'r cyfraniadau hyn yn gywir ond os yw'r Gwasanaeth yn dymuno defnyddio dull arall dylem ymgynghori ymhellach a GAD.

Aelodau wrth gefn arbennig (Matthews)

Ym mis Tachwedd 2018, cafodd dyfarniad ar yr achos cyfreithiol yn ymwneud â barnwyr rhan amser (O'Brien v Y Weinyddiaeth Gyfiawnder) effaith uniongyrchol ar yr achos cyfatebol ar gyfer diffoddwyr tân wrth gefn (Matthews). Cytunodd Gweinidogion Llywodraeth Cymru i ymestyn yr hawl i bensiwn i ddiffoddwyr tân cymwys wrth gefn i gynnwys gwasanaeth cyn mis Gorffennaf 2000. Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a lofnodwyd ym mis Mawrth 2022 yn nodi cwmphas a gweithrediad bwriadedig yr ymarfer opsiynau sy'n ofynnol i unioni'r achos hwn.

Bydd yr ymarfer opsiynau hwn yn cynyddu'r hawl i bensiwn ar gyfer rhai aelodau wrth gefn arbennig cyfredol a hefyd yn caniatáu mynediad i'r cynllun ar gyfer cyn-ddiffoddwyr tân ychwanegol wrth gefn. Mae GAD yn cynnwys isod amcangyfrif, ar ragdybiaethau cyfrifyddu 2025 ar gyfer y rhwymedigaeth ychwanegol posibl a allai godi yn dilyn yr ymarfer opsiynau hwn.

Er bod yr ymarfer opsiynau ar y gweill, mae ansicrwydd data sylweddol iawn wrth gyfrifo'r rhwymedigaeth hon ac mae'n rhaid gwneud rhagdybiaethau sylweddol. Yn ogystal, mae'r ymarfer opsiynau wedi'i ymestyn am 12 mis i 31 Mawrth 2026 ac felly ar hyn o bryd, nid oes gennym ddigon o wybodaeth i gyfrifo amcangyfrif cywir. Felly, yn unol â'r fethodoleg a gymhwyswyd ar gyfer cyfrifon 2022/23 a 2023/24, rydym wedi amcangyfrif effaith yr ail ymarfer gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau mwyaf arwyddocaol a amlinellir isod:

Niferoedd sy'n gymwys - Mae ansicrwydd ynghylch nifer y diffoddwyr tân oedd yn ddiffoddwyr tân wrth gefn o fewn y ffenestr gymhwysedd. Lle bo modd, mae GAD wedi defnyddio gwybodaeth a ddarparwyd ar gyfer pob awdurdod yn ogystal â data aelodaeth prisio 2020 ar gyfer y cynllun wedi'i addasu. Mae hyn wedi rhoi amcangyfrif gorau cyffredinol o'r nifer cymwys o 1,700 yn genedlaethol.

Cyfnod gwasanaeth cymwys - Mae diffoddwyr tân cymwys yn gallu prynu buddion am wasanaeth o ddechrau eu cyflogaeth gymwys. Nid oes gwybodaeth gywir am y gwasanaeth ar gael i bob aelod cymwys eto. Mae angen caniatáu hefyd ar gyfer unrhyw wasanaeth a brynwyd eisoes yn ystod yr ymarfer opsiynau cyntaf. Yn seiliedig ar ddata aelodau diffoddwyr tân wrth gefn sydd ar gael, mae GAD wedi tybio bod cyflogaeth wedi dechrau yn 30 oed ar gyfartaledd.

Cymhareb tâl gwirioneddol a thâl cyfeirio— Mae lefel y buddion a gronnir yn ystod gwasanaeth cymwys yn dibynnu ar gyflog gwirioneddol diffoddwyr tân yn ystod y cyfnod hwn, o'i gymharu â'r tâl cyfeirio amser llawn ar gyfer eu rôl. Nid yw hyn yn hysbys yn fanwl iawn i bob aelod cymwys, yn benodol efallai na fydd cofnodion yn bodoli mwyach am gyfnodau cyn 2000. Tybir bod y cyflog gwirioneddol yn 25% o'r tâl cyfeirio mewn achosion o'r fath. Mae GAD wedi defnyddio'r gymhareb hon fel amcangyfrif gorau o'r gymhareb tâl gwirioneddol a thâl cyfeirio ar gyfer cyfrifo'r rhwymedigaeth posibl.

Manteisio - Nid yw pob diffoddwr tân sy'n gymwys yn manteisio ar yr opsiwn. Mae'r rheolau cymhwysedd ar gyfer yr ail ymarfer yn wahanol i'r un cyntaf ac mae hefyd yn cwmpasu cyfnod gwasanaeth sylweddol ehangach. Mae treigl amser hefyd yn golygu y bydd oedran yr aelodau sy'n gymwys yn hŷn nag o dan yr ymarfer cyntaf. Mae hyn yn golygu y bydd proffil diffoddwyr tân cymwys yn wahanol i broffil yr ymarfer cyntaf. Felly, gall y gyfradd fanteisio fod yn wahanol iawn rhwng yr ymarferion opsiwn cyntaf a'r ail opsiwn ac mae'n anodd iawn amcangyfrif ymlaen llaw.

Mae GAD wedi amcangyfrif y nifer sy'n manteisio drwy amcangyfrif cyfran y nifer cymwys a gwmpesir gan wahanol grwpiau pendant, ac ystyried y nifer posibl sy'n manteisio ar bob un:

- Aelodau a brynodd fuddion o dan yr ymarfer cyntaf. Mae'r unigolion hyn ar gyfartaledd yn hŷn na grwpiau eraill, ac yn flaenorol wedi dewis prynu buddion, felly mae GAD wedi tybio y byddant hefyd yn prynu buddion o dan yr ail ymarfer.
- Diffoddwyr tân eraill sydd dros oedran pensiwn y cynllun wedi'i addasu. Mae GAD wedi rhagdybio y bydd cyfran yr aelodau eraill sy'n prynu buddion yn adlewyrchu bod yr aelodau a oedd yn gymwys ar gyfer yr ymarfer cyntaf, dros oedran pensiwn y cynllun wedi'i addasu, ac sydd hefyd yn gymwys ar gyfer yr ail ymarfer.
- Diffoddwyr tân eraill sydd o dan oedran pensiwn y cynllun wedi'i addasu. Unwaith eto, gan dybio bod cyfraddau yn unol â'r rhai ar gyfer y grŵp ymarfer cyntaf tebyg.

Gyda'i gilydd, mae hyn yn arwain at gyfradd fanteisio tybiedig o 30%. Er bod ystod eang o ganlyniadau posibl ar gyfer manteisio, mae GAD o'r farn bod y dull hwn yn defnyddio'r wybodaeth gyfyngedig sydd ar gael ar hyn o bryd i gael yr amcangyfrif gorau priodol.

Yn seiliedig ar y data sydd ar gael a'r rhagdybiaethau y mae'n ofynnol i GAD eu gwneud ar hyn o bryd, maent yn amcangyfrif mai'r cynnydd posibl mewn rhwymedigaeth o'r ail ymarferiad Matthew yw £8miliwn.

Fel yr amlinellwyd uchod mae ansicrwydd sylweddol iawn yn yr amcangyfrif rhwymedigaeth ychwanegol hwn ac mae'n debygol iawn y bydd profiad gwirioneddol yr awdurdod yn wahanol i'r rhagdybiaethau y mae GAD wedi'u gwneud. Gall y rhwymedigaeth amcangyfrifedig a nodir uwchben fod yn wahanol iawn i effaith wirioneddol yr ymarfer opsiynau ar ôl iddo ddod i ben.

O ystyried y meysydd o ansicrwydd data a amlinellir uchod, nododd GAD hydeimledd eu hamcangyfrif i ragdybiaethau amgen:

Niferoedd sy'n gymwys: Os yw'r boblogaeth gymwys yn y pen draw 10% yn uwch (neu'n is), yna gallai'r rhwymedigaethau gynyddu (neu leihau) tua 10%.

Cyfnod gwasanaeth cymwys: Os dechreuodd aelodau cymwys gyflogaeth bum mlynedd yn gynharach (neu'n hwyrach), gellir tanddatgan (neu orddatgan) y rhwymedigaethau tua 25%.

Cymhareb tâl gwirioneddol a thâl cyfeirio: Byddai newid o 10% yn y rhagdybiaeth hon yn newid y rhwymedigaethau tua 10%.

Manteisio: Os yw nifer y bobl sy'n cymryd rhan yn 10% yn uwch (neu'n is) yna gellir tanddatgan (neu orddatgan) y rhwymedigaethau llif arian o tua 10%.

Ynghyd â'r rhagdybiaethau unigryw sy'n ofynnol ar gyfer yr ymarfer opsiynau, cyfrifwyd yr amcangyfrif atebolrwydd ychwanegol uchod gan ddefnyddio rhagdybiaethau demograffig ac ariannol sy'n gyson â'r datgeliadau yn Datgeliadau Pensiwn Adran Actiwari'r Llywodraeth 2024/25.

2023/24		Trafodiadau'r Gronfa Gyffredinol		2024/25	
Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol £000	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân £000	Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – Costau'r Gwasanaethau		Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol £000	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân £000
Costau'r gwasanaethau, yn cynnwys:					
1,560	6,570	Cost y gwasanaethau cyfredol		1,722	6,570
0	(30)	Cost gwasanaethau yn y gorffennol		0	0
0	50	Trosglwyddiadau i Mewn		0	20
35	0	Treuliau gweinyddol		42	0
9	0	(Enillion)/colledion trwy gwtogiadau		0	0
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi:					
0	0	Llog ar warged uwchlaw'r nenfwd asedau		496	0
(222)	17,140	Traul llog net		(537)	18,030
1,382	23,730	Y cyfanswm y codir tâl amdano ar y (Gwarged) a'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau		1,723	24,620
Buddion ôl-gyflogaeth eraill y codir tâl amdanynt ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Ailfesuriad o rwymedigaeth y budd diffiniedig net, yn cynnwys:					
(3,682)	0	Yr enillion o asedau cynllunio (ac eithrio'r swm a gynhwysir yn y traul llog net)		1,700	0
289	12,890	(Enillion) a cholledion actiwaraidd – profiad		45	(40)
(762)	0	(Enillion) a cholledion actiwaraidd sy'n deillio o newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig		(141)	(960)
(2,041)	(7,220)	(Enillion) a cholledion actiwaraidd sy'n deillio o newidiadau mewn rhagdybiaethau arianno		(9,260)	(42,450)
10,128	0	Effaith IAS19/IFRIC14 - Cyfyngiad Nenfwd Asedau *		8,211	0
3,932	5,670	Cyfanswm wedi'i godi ar Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		555	(43,450)
5,314	29,400	Cyfanswm wedi'i godi ar Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		2,278	(18,830)
Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn					
(1,382)	(23,730)	Gwrthdroi'r taliadau net y codir tâl amdanynt ar y Gwarged (neu'r Diffyg) o ran Darparu Gwasanaethau		(1,723)	(24,620)
Y Gwir swm y codir tâl amdano ar Falans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:					
1,393		Cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun		1,651	
	16,400	Buddion ymddeoliad sy'n daladwy i bensiynwyr			20,630

2023/24			2024/25		
Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a Gydabyddir yn y Fantolen	Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	
£000	£000		£000	£000	
(57,290)	(386,587)	Gwerth presennol yr ymrwymiad diffiniedig	(51,213)	(347,127)	
67,418	0	Gwerth teg yr asedau cynllunio	69,421	0	
(10,128)	0	Effaith IAS19/IFRIC14 – Cyfyngiad Nenfwd Asedau *	(18,835)	0	
0	(386,587)	Ased / (Rhwymedigaeth) net yn deillio o'r ymrwymiad budd diffiniedig	(627)	(347,127)	

* Oherwydd problem gyfrifyddu dechnegol, mae'r ased net ar y CPLIL wedi'i gyfyngu. Yn 2023/24 lleihawyd y gwarged i ddim, ond ni chydabwyd y buddion heb eu hariannu, yn unol â chynghor yr actwari a oedd ar gael ar y pryd. Yn 2024/25 mae'r gwarged wedi'i leihau eto i ddim, ond mae diffyg y buddion heb eu hariannu o £627 mil hefyd wedi'i gydnabod, yn unol â'r newidiadau yng nghynghor yr actwari a ddarparwyd yn 2024/25.

2023/24			2024/25		
Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	Symudiad yng Ngwerth Asedau'r Cynllun	Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	
£000	£000		£000	£000	
60,263	0	Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	67,418	0	
2,907	0	Incwm llog	3,314	0	
Enillion/(colledion) ar sail ailfesuriad:					
3,682	0	- Yr elw ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm a gynhwysir yn y traul llog net	(1,700)	0	
1,393	16,400	Cyfraniadau gan y cyflogwr	1,651	20,630	
591	0	Cyfraniadau gan y cyflogaion i'r cynllun	693	0	
(1,383)	(16,400)	Buddion / trosglwyddiadau a dalwyd	(1,913)	(20,630)	
(35)	0	Treuliau gweinyddol	(42)	0	
67,418	0	Gwerth cau asedau'r cynllun	69,421	0	

Awdurdod Tan ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Mid and West Wales
Fire and Rescue Authority

2023/24

2024/25

Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	Symudiadau yng Ngwerth Teg Rhwymedigaethau'r Cynllun	Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
£000	£000		£000	£000
(56,342)	(373,587)	Balans agoriadol ar 1 Ebrill	(57,290)	(386,587)
(1,560)	(6,570)	Cost y gwasanaethau cyfredol	(1,722)	(6,570)
0	(50)	Trosglwyddiadau i Mewn	0	(20)
(2,685)	(17,140)	Cost llog	(2,777)	(18,030)
(591)	0	Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	(693)	0
<i>Ailfesuriad o enillion a cholledion:</i>				
(289)	(12,890)	- Enillion/(colledion) actiwaraidd – profiad *	(45)	40
2,041	7,220	- Enillion/(colledion) actiwaraidd o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	9,260	42,450
762	0	- Enillion/(colledion) actiwaraidd o newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig **	141	960
0	30	Cost Gwasanaethau yn y gorffennol	0	0
(9)	0	Enillion/(colledion) trwy gwtogiadau	0	0
1,383	16,400	Buddion/trosglwyddiadau a dalwyd	1,913	20,630
(57,290)	(386,587)	Balans ar 31 Mawrth	(51,213)	(347,127)

Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol – Asedau yn cynnwys:

2023/24				2024/25		
Wedi'i ddyfynnu	Heb ei ddyfynnu	Cyfanswm	Gwerth teg asedau'r cynllun	Wedi'i ddyfynnu	Heb ei ddyfynnu	Cyfanswm
£000	£000	£000		£000	£000	£000
			Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod:			
337	0	337	Cyfrifon arian parod	625	0	625
337	0	337	Is-gyfanswm yr arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	625	0	625
			Ecwitiâu:			
8,263	0	8,263	Y Deyrnas Unedig – wedi'l ddyfynnu	7,824	0	7,824
32,745	0	32,745	Dyfynnwyd yn Fyd-eang	34,787	0	34,787
2,704	0	2,704	Japan	2,707	0	2,707
3,849	0	3,849	Marchnadoedd datblygol	4,054	0	4,054
1,488	0	1,488	Ewropeaidd ac eithrio'r Deyrnas Unedig	930	0	930
49,049	0	49,049	Is-gyfanswm yr Ecwitiâu	50,302	0	50,302
			Bondiau:			
0	0	0	Mynegai Llywodraeth y Deyrnas Unedig	0	0	0
6,344	0	6,344	Cronfa Credyd Byd-eang WPP	6,373	0	6,373
6,344	0	6,344	Is-gyfanswm y Bondiau	6,373	0	6,373
			Eiddo:			
0	8,304	8,304	Cronfeydd Eiddo	0	7,248	7,248
0	8,304	8,304	Is-gyfanswm yr Eiddo	0	7,248	7,248
			Dewisiadau Amgen:			
0	2,576	2,576	BlackRock UK SAIF	0	2,562	2,562
0	468	468	Infrastructure WPP GCM Grosvener	0	958	958
0	53	53	Infrastructure WPP Capital Dynamics	0	69	69
0	287	287	WPP Global Private Credit	0	1,284	1,284
0	3,384	3,384	Is-gyfanswm y Dewisiadau Amgen	0	4,873	4,873
55,730	11,688	67,418	Cyfanswm yr Asedau	57,300	12,121	69,421

Y sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd y rhwymedigaethau ar sail actiwaraid, gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanol, sef amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y blynyddoedd i ddod yn ddibynol ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau, ac ati.

Amcangyfrifwyd y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan gwmni Mercer, sy'n gwmni annibynnol o actiwarïaid, ac mae'r Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân wedi'i brisio gan Adran Actiwari y Llywodraeth (GAD). Mae'r amcangyfrifon ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed (yr LGPS) yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 1 Ebrill 2022.

Roedd y rhagdybiaethau perthnasol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari fel a ganlyn:

2023/24	Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	2024/25
Rhagdybiaethau o ran marwolaethau		
<i>Hirhoedledd ar adeg ymddeol ar gyfer pensiynwyr cyfredol</i>		
21.5	Dynion	21.5
23.8	Menywod	23.9
<i>Hirhoedledd ar adeg ymddeol ar gyfer pensiynwyr yn y dyfodol</i>		
22.9	Dynion	22.9
25.6	Menywod	25.7
<i>Rhagdybiaethau eraill</i>		
2.60%	Cyfradd chwyddiant	2.60%
4.10%	Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	4.10%
2.70%	Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.70%
4.90%	Ar gyfer rhwymedigaethau'r cynllun disgowntio	5.90%
2.60%	Cyfradd ailbrisio CARE	2.60%
2023/24	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	2024/25
Rhagdybiaethau o ran marwolaethau		
<i>Hirhoedledd ar adeg ymddeol ar gyfer pensiynwyr cyfredol</i>		
21.3	Dynion	21.3
21.3	Menywod	21.3
<i>Hirhoedledd ar adeg ymddeol ar gyfer pensiynwyr yn y dyfodol</i>		
22.9	Dynion	22.7
22.9	Menywod	22.7
<i>Rhagdybiaethau eraill</i>		
2.60%	Cyfradd chwyddiant	2.70%
3.85%	Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.45%
2.60%	Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.70%
4.75%	Ar gyfer rhwymedigaethau'r cynllun disgowntio	5.65%
3.85%	Cyfradd ailbrisio CARE	3.45%

Hyd pwysedig amcangyfrifedig ymrwymiad y buddion diffiniedig yw 15 mlynedd ar gyfer Cynllun y Diffoddwyr Tân, ac 19 mlynedd ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Mae'r amcangyfrif o ymrwymiad y buddion wedi'u diffinio yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl uchod.

Efallai y bydd gan fathau eraill o rwymedi lefelau gwahanol o sensitifrwydd i'r rhagdybiaethau hyn; felly mae'r dadansoddiadau o'r sensitifrwydd, a welir isod, wedi'u pennu yn seiliedig ar fod newidiadau rhesymol bosibl yn digwydd i'r rhagdybiaethau ar ddiwedd y cyfnod adrodd, ac yn tybio, yn achos pob newid, fod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bo'r holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n ddigwydd. Er enghraifft, mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd yn tybio bod disgwyliad oes yn codi neu'n disgyn ar gyfer dynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a bydd newidiadau o ran rhai rhagdybiaethau, o bosibl, yn rhyngysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn y polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraid, gan ddefnyddio'r dull credydu uned ragamcanol. Ni newidiodd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Effaith y rhagdybiaethau ar yr ymrwymiad – y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

	Fel yr Adroddwyd	Y gyfradd ddisgownt Cynnydd o 0.5%	Chwyddiant Cynnydd o 0.25%	Twf Cyflog Cynnydd o 0.25%	Disgwyliad Oes Cynnydd 1 Flwyddyn	+/- Newid o 1% yn enillion buddsoddiad 2024/25	
	£000	£000	£000	£000	£000	+1% £000	-1% £000
Rhwymedigaethau	(51,213)	(47,393)	(53,237)	(51,699)	(52,247)	(51,213)	(51,213)
Asedau	69,421	69,421	69,421	69,421	69,421	70,117	68,725
(Diffyg) / Gwarged	18,208	22,028	16,184	17,722	17,174	18,904	17,512
Cost Ragamcanol y Gwasanaeth ar gyfer y Flwyddyn Ddilynol	1,231	1,036	1,338	1,231	1,263	1,231	1,231
Cost Ragamcanol y Llog Net ar gyfer y Flwyddyn Ddilynol	(1,123)	(1,463)	(1,002)	(1,093)	(1,060)	(1,164)	(1,081)

Effaith rhagdybiaethau ar y rhwymedigaeth – Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân

	Yn ôl yr hyn a Adroddwyd	Y Gyfradd Ddisgowntio ar Rhwymedigaethau Cynnydd o 0.5%	Cynnydd mewn Cyflogau Cynnydd o 0.5%	Disgwyliad Oes Cynnydd 1 Flwyddyn	Cynnydd mewn Pensiynau Cynnydd o 0.5%
	£000	£000	£000	£000	£000
Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	(347,127)	(323,127)	(351,127)	(355,127)	(369,127)

Yr Effaith ar Lifoedd Arian yr Awdurdod

Rydym yn cydnabod cost buddion ymddeoliad yng nghost y gwasanaethau yr adroddir amdanynt, pan fyddant yn cael eu hennill gan y cyflogeion, yn hytrach na phan gaiff y buddion eu talu yn y pen draw ar ffurf pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae'n ofynnol i ni ei godi yn ôl yr ardoll yn seiliedig ar yr arian parod sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeol ei thynnu'n ôl allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Cafodd y trafodiadau yn y tabl blaenorol eu gwneud yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac ym Malans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Mae'r tabl uchod yn dangos y swm a gynhwysir yn y Fantolen sy'n deillio o ymrwymiad yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau o ran buddion wedi'u diffinio.

Nodyn 30 – Natur a Maint y Risgiau sy'n deillio o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgarwch yr Awdurdod yn golygu ei fod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risgiau credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu talu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod.
- Risgiau hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod gyllid i fodloni ei ymrwymïadau i wneud taliadau.
- Risgiau o ran y farchnad – y posibilrwydd o golled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau o ran mesurau tebyg i'r gyfradd llog a symudiadau yn y farchnad stoc.

Mae rhaglen rheoli risgiau gyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol posibl ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu'r gwasanaethau. Cynhelir gweithgareddau rheoli risgiau ariannol yn unol â pholisïau a gymeradwywyd gan yr Awdurdod yn Strategaeth Rheoli Flynyddol y Trysorlys. Mae'r Awdurdod yn darparu egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â chanllawiau ysgrifenedig sy'n ymwneud â meysydd penodol, er enghraifft risgiau o ran cyfraddau llog, credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risgiau Credyd

Mae risgiau credyd yn deillio o adneuo gyda banciau a sefydliadau ariannol; mae gwerth cynnig credyd i gwsmeriaid yr Awdurdod yn isel, ac nid ystyrir hyn yn risg.

Sicrheir bod y risg mor fach â phosibl trwy'r strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n ei gwneud yn ofynnol na chaiff arian ei adneuo gyda sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn bodloni meini prawf credyd penodol. Mae'r symiau a fuddsoddir yn gyfyngedig i symiau darbodus a fforddiadwy, fel yr amlinellir yn y strategaeth a gymeradwywyd.

Y strategaeth bresennol yw buddsoddi'n fewnol, cyn belled ag y bo modd, gan felly lleihau'r angen i fenthycu, a lleihau gwarged yr arian parod sydd ar gael i'w fuddsoddi, yn ogystal â'r cyfnodau y mae'r gwargedion hynny ar gael.

Mae'r Awdurdod yn fwyaf agored i risgiau credyd mewn perthynas â'i fuddsoddiadau gyda'i fanc. Mae profiad diweddar wedi dangos mai yn anaml y mae endidau o'r fath yn methu bodloni eu hymrwymïadau. Mae yna risg o fethu adfer yr arian yn gysylltiedig â holl adneuo yr Awdurdod, ond nid oedd unrhyw dystiolaeth ar 31 Mawrth 2025 fod hyn yn debygol o gael ei wireddu.

Risgiau Hylifedd

Mae'r Awdurdod yn monitro balans ei arian parod er mwyn sicrhau bod arian parod ar gael yn ôl yr angen. Os bydd symudiadau annisgwyl yn digwydd, bydd yr Awdurdod yn gallu cyrchu benthyciadau yn rhwydd gan Swyddfa Rheoli Dyled y Deyrnas Unedig. Nid oes yna risg sylweddol na fydd yn gallu sicrhau cyllid i fodloni ei ymrwymïadau o dan offerynnau ariannol. Yn lle hynny, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym i atgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg pan fydd y cyfraddau llog yn anffafriol. Y strategaeth yw sicrhau bod benthyciadau yn aeddfedu o fewn y terfynau cymeradwy a ddangosir yn y tabl isod, a hynny trwy gyfuniad o gynllunio'n ofalus ar gyfer y benthyciadau newydd a godir, a gwneud ad-daliadau cynnar (lle y bo'n ddarbodus gwneud hynny).

Mae dadansoddiad o aeddfedrwydd y rhwymedigaethau ariannol fel a ganlyn:

Gwirioneddol

	Terfynau isaf a gymeradwywyd	Terfynau Uchaf a gymeradwywyd	31 Mawrth 2025 £000	31 Mawrth 2025 %
Llai na blwyddyn	0%	35%	5,500	18%
Rhwng 1 a 2 flynedd	0%	35%	3,000	10%
Rhwng 2 a 5 mlynedd	0%	50%	8,000	26%
Rhwng 5 a 10 mlynedd	0%	75%	6,000	19%
Dros 10 mlynedd	25%	90%	8,465	27%
Cyfanswm			30,965	100%

Gwirioneddol

	Terfynau isaf a gymeradwywyd	Terfynau Uchaf a gymeradwywyd	31 Mawrth 2024 £000	31 Mawrth 2024 %
Llai na blwyddyn	0%	30%	8,065	24%
Rhwng 1 a 2 flynedd	0%	30%	2,500	7%
Rhwng 2 a 5 mlynedd	0%	50%	6,500	20%
Rhwng 5 a 10 mlynedd	0%	75%	6,500	20%
Dros 10 mlynedd	25%	90%	9,465	29%
Cyfanswm			33,030	100%

Risgiau o ran y Farchnad

Risgiau o ran y Gyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risgiau yn nhermau'r modd y mae'n dod i gysylltiad â symudiadau yn y gyfradd llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg rhwymedigaethau'r benthyciadau yn disgyn
- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiadwy – bydd cost y llog y codir tâl amdano ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn codi
- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiadwy – bydd incwm y llog a gredydir i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn codi
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn disgyn.

Ni chaff benthyciadau eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion neu golledion dibwys ar fenthyciadau ar gyfradd sefydlog yn effeithio ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau nac ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau i'r llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar gyfradd amrywiadwy yn cael eu postio i'r Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol.

Risgiau o ran Prisiau

Nid yw'r Awdurdod yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti, ac nid yw'n agored i risgiau o ran prisiau.

Risgiau o ran y Gyfnewidfa Dramor

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau ariannol a ddelir ar ffurf arian cyfred tramor, ac felly nid yw'n agored i golledion sy'n deillio o symudiadau yn y cyfraddau cyfnewid.

Nodyn 31 – Rhwymedigaeth Amodol

Achos 'McCloud / Sargeant'

Ym mis Rhagfyr 2018, traddododd y Llys Apêl ei ddyfarniad yn achos McCloud/Sargeant, gan gadarnhau'r farn bod y trefniadau diogelu trosiannol a gyflwynwyd gyda'r Pensiwn Diffoddwyr Tân newydd yn 2015 yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon ar sail oedran.

Ym mis Gorffennaf 2021, cyflwynodd Trysorlys Ei Fawrhydi y Bil Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus a Swyddi Barnwrol (y Bil) i Dŷ'r Arglwyddi. Mae'r Bil yn ddeddfwriaeth sylfaenol sy'n nodi yn y gyfraith y modd y bydd y Llywodraeth yn dileu'r gwahaniaethu sydd yn niwygiadau 2015 (a elwir yn rhwymedi). Mae'r Bil yn symud trwy'r broses ddeddfwriaethol ar hyn o bryd, a chafodd Gydsyniad Brenhinol ym mis Ebrill 2022. Mae'r Bil yn cynnwys yr amserlenni ar gyfer gweithredi'r rhwymedi erbyn mis Hydref 2023 fan bellaf.

Yn dilyn hynny, gosodwyd Rheoliadau Pensiynau Diffoddwyr Tân (Gwasanaeth Rhwymediol) (Cymru) 2023 a daethant i rym ar 01 Hydref 2023 fel darpariaeth i Reolwyr Cynllun weithredu'r newidiadau angenrheidiol i unioni'r sefyllfa ac mae'n ofynnol cwblhau'r rhain o fewn cyfnod o 18 mis.

Mae'r Rheoliadau wedi gosod yr holl weithwyr gweithredol cymwys yn ôl yn eu cynlluniau etifeddiaeth ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2015 i 31 Mawrth 2022 ac yn cynnig dewis o fuddion cynllun etifeddiaeth neu gynllun diwygiedig wrth ymddeol. Mae'r Rheoliadau'n effeithio ar weithwyr presennol, ond mae hefyd yn effeithio ar gyn-weithwyr sy'n cael eu hystyried yn aelodau cymwys. Mae'r Gwasanaeth wedi adnabod a chysylltu â'r holl aelodau a ystyrir o fewn cwmplas hyn.

Cyflwynodd y Gwasanaeth ei ddata cywirol terfynol i Gronfa Bensiwn Dyfed, gweinyddwyr y cynllun pensiwn, ar 6 Mehefin 2024. Galluogodd y cyflwyniad hwn gynhyrchu Datganiadau Buddion Blyneddol ar gyfer aelodau gweithredol Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân erbyn y dyddiad cau statudol o 31 Awst 2024.

Er mwyn cydymffurfio ag Adran 29 o Ddeddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus a Swyddfeydd Barnwrol 2022 (PSPJOA 2022), roedd yn ofynnol cyhoeddi Datganiadau Gwasanaeth Cyfiawn Ddewis Ar Unwaith (IC RSS) i bob aelod pensiwnwr, a Datganiadau Gwasanaeth Cyfiawn (RSS) i bob aelod gweithredol, erbyn 31 Mawrth 2025.

Er mwyn cefnogi cyfrifiadau cywir, gofynnodd y Gwasanaeth am ddata gan Awdurdodau Tân ac Achub eraill ar gyfer gweithwyr a drosglwyddodd i Wasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn ystod y cyfnod unioni, ac mae rhywfaint ohono'n parhau i fod heb ei gwblhau. I aelodau'r cynllun pensiwnwyr, gall cyfrifiadau ôl-weithredol arwain at daliadau treth ychwanegol, yn seiliedig ar y ddeddfwriaeth gyfredol sydd ar waith ar 31 Mawrth 2025. Oherwydd cymhlethdod a maint y cyfrifiadau, ni chyflawnodd y Gwasanaeth y dyddiad cau o 31 Mawrth 2025 yn llawn.

Oherwydd yr anallu i fodloni gofynion statudol Adran 29 o'r PSPJOA 2022, cynhaliwyd asesiad torri a daeth yr asesiad i'r casgliad bod torri wedi digwydd, ac adroddwyd am y mater i'r Rheoleiddir Pensiynau (TPR). Gall TPR osod cosbau a dirwyon am fethu â bodloni'r dyddiad cau statudol. Y ddirwy leiaf y gall TPR ei rhoi am fethu â bodloni dyddiadau cau statudol yw £500. Gall y ddirwy hon gynyddu yn dibynnu ar fanylion yr achos, megis nifer yr aelodau yn y cynllun pensiwn. Ar hyn o bryd nid yw gwerth ac amseriad unrhyw all-lif yn hysbys ar hyn o bryd.

Materion Cyfreithiol

Gall yr Awdurdod gael ei herio ar ystod o faterion a allai fod yn destun ymglyfreitha ar unrhyw adeg. Ar ddiwedd y flwyddyn nid oedd unrhyw hawliadau cyfreithiol hysbys yn erbyn yr Awdurdod. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd hawliadau yn y dyfodol yn codi o ganlyniad i weithredoedd yn y gorffennol sydd naill ai'n anhysbys ar ddyddiad y Fantolen neu lle mae'r canlyniad mor anodd ei ragweld o ran canlyniad neu atebolrwydd ariannol fel na ellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o rwymedigaeth.

Tribiwnlys Cyflogaeth

Ar ddiwedd y flwyddyn roedd nifer fach o hawliadau cyflogaeth yn erbyn yr Awdurdod heb eu datrys. Nid yw'n bosibl amcangyfrif yn ddibynadwy naill ai'r tebygolrwydd na'r gwerth i'r Awdurdod. Felly, ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn y datganiadau ariannol hyn.

Firelink

Ar 25 Hydref 2021, gwnaeth yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd (CMA) gyfeiriad cyffredin i Gadeirydd yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd am ymchwiliad i gyflenwad gwasanaethau rhwydwaith Radio Symudol Tir (LMR) ar gyfer diogelwch y cyhoedd (gan gynnwys yr holl wasanaethau ategol perthnasol) ym Mhrydain Fawr, sy'n cynnwys darparu Firelink ar gyfer y Gwasanaeth.

Ar 5 Ebrill 2023, cyhoeddodd y CMA ei hadroddiad "Gwasanaethau rhwydwaith radio symudol". Yn yr Adroddiad, penderfynodd y CMA:

- a) Nodweddion y farchnad ar gyfer cyflenwi gwasanaethau rhwydwaith cyfathrebu ar gyfer diogelwch y cyhoedd a gwasanaethau ategol ym Mhrydain Fawr, yn unigol neu ar y cyd, yn atal, yn cyfyngu neu'n ystumio cystadleuaeth mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau rhwydwaith LMR ar gyfer diogelwch y cyhoedd ym Mhrydain Fawr ac mae effaith andwyol ar gystadleuaeth.
- b) Mae'r effaith andwyol ar gystadleuaeth yn rhoi'r gallu i Airwave Solutions (a'i berchennog, Motorola Solutions) brisio gwasanaethau uwchlaw lefelau y byddai'r CMA yn disgwyl iddynt fodoli mewn marchnad gystadluol ac yn arwain at effaith andwyol ar gwsmeriaid.

Gweithredodd y Gorchymyn, "Gorchymyn Ymchwiliad i'r Farchnad Gwasanaethau Rhwydwaith Radio Symudol 2023" Reolaeth Ffioedd, gan gyfyngu ar y swm y gallai Motorola ei godi am wasanaethau perthnasol. Gwnaeth Motorola gais i'r Tribiwnlys Apêl Cystadleuaeth (CAT) i adolygu'r Gorchymyn. Fodd bynnag, ym mis Rhagfyr 2023, cadarnhawyd y Gorchymyn gan y CAT. Yna gwnaeth Motorola gais i'r Llys Apêl am ganiatâd i apelio yn erbyn dyfarniad y CAT. Ym mis Tachwedd 2024, ystyriwyd apêl Motorola Solutions gan Lys Apêl y DU a, o 30 Ionawr 2025 ymlaen, gwrthododd gais Motorola am ganiatâd i apelio yn unfrydol. Mae Motorola Solutions yn parhau i allu cyflwyno apêl i Lys Hawliau Dynol Ewrop (ECHR).

Mae'r Rheolaeth Ffioedd yn capio'r swm y gall Motorola ei godi am wasanaethau perthnasol o 1 Awst 2023 i 31 Rhagfyr 2029. Anfonebir ffioedd am Firelink drwy'r "Swyddfa Gartref". Ar gyfer y flwyddyn 2023/24, darparodd y Swyddfa Gartref gredydau o £374k ar gyfer y cyfnod 1 Awst 2023 i 31 Mawrth 2024 ac ar gyfer 2024/25 bu gostyngiad o £614k yng nghostau Firelink. Fodd bynnag, gan y gall Motorola apelio yn y Llys Hawliau Dynol Ewropeaidd (ECHR), mae risg atebolrwydd bosibl y gallai fod angen ad-dalu'r credyd / disgownt ac felly mae'r symiau hyn wedi'u neilltuo mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi. Ar hyn o bryd, nid yw gwerth ac amseriad unrhyw all-lif yn hysbys.

Nodyn 32 - Ased Digwyddiadol

Cartél Tryciau

Ym mis Gorffennaf 2016, rhoddodd y Comisiwn Ewropeaidd ddirwy o €2.9 biliwn i weithgynhyrchwyr tryciau Ewropeaidd am bennu prisiau a gweithgareddau cartél eraill rhwng 1991 a 2001. Roedd nifer o wneuthurwyr tryciau yn cydnabod eu heuogrwydd ac yn cadarnhau eu bod wedi gwneud y canlynol:

- Ar lefel uwch reolwyr y Pencadlys, wedi pennu prisiau gros sefydlog ac weithiau prisiau rhestr net.
- Alinio prisiau rhestr gros yn Ewrop gan gynnwys y DU ar ddechrau'r cartél.
- Lleihau ad-daliadau pan gyflwynwyd yr Ewro.
- Oedi cyn cyflwyno technolegau Ewro 3, 4, 5 a 6 mwy effeithlon o ran tanwydd.
- Cytuno ar y gost y dylai gweithredwyr ei thalu am dechnolegau Ewro.

Nid oedd Scania yn cymryd rhan yn y broses setlo ac fe wnaeth y Comisiwn Ewropeaidd gyhoeddi ei benderfyniad bod Scania wedi cymryd rhan yn yr un cartel a'i dirwyio o €880 miliwn. Mae Scania wedi defnyddio ei holl apeliadau yn erbyn y penderfyniad, a oedd yn aflwyddiannus.

Mae'r cartel yn cynnwys unrhyw lorïau o 6 tonnall a mwy, a brynwyd yn llwyr, a ariannwyd neu a lesid rhwng 1997 a 2011. Mae achos cyfreithiol grŵp sy'n cynnwys tua 140 o awdurdodau cyhoeddus bellach yn mynd rhagddo i adennill peth o'r arian a gollwyd oherwydd y pris cartél hwn. Mae'r camau cyfreithiol hyn yn cymryd sawl blwyddyn i'w cwblhau ac mae bellach yn rhan o "Ail Don" o hawliadau tryciau gerbron y Tribiwnlys Apêl Cystadleuaeth, y disgwylir iddynt gyda'i gilydd fynd i'r llys ym mis Medi 2026.

O dan y Cytundeb Ariannu Ymglyfreitha, dim ond y TAW sy'n daladwy gan yr Awdurdod am y costau cyfreithiol.

Roedd cyfanswm y taliadau cyfredol o dan y Cytundeb Ariannu Ymglyfreitha (TAW yn daladwy yn unig) ar gyfer 2024/25 yn £3,695.

Ar hyn o bryd, nid yw gwerth na chyfnod unrhyw fewnforiad yn hysbys, er bod y cyfreithwyr a gyfarwyddwyd yn disgwyl i'r hawliad gael ei ddatrys yn ystod blwyddyn ariannol 2025/26.

Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2025

2023/24		2024/25
£000		£000
Cyfraniadau sy'n Dderbyniadwy:		
Cyflogwr:		
(6,649)	- Arferol	(7,946)
(169)	- Ymddeoliadau cynnar (salwch)	(139)
(3,254)	- Aelodau	(3,470)
(10,072)		(11,555)
(52)	Trosglwyddiadau unigol o gynlluniau eraill	(21)
(10,124)		(11,576)
Buddion sy'n Daladwy:		
14,811	- Pensiwn	16,035
1,588	- Cyfnewidiadau a buddion cyfandaliadau ymddeoliad	4,478
0	- Cyfandaliad marwolaeth	120
16,399		20,633
Taliadau i ymadawyr ac o ganlyniad iddynt:		
0	- Trosglwyddiadau unigol i gynlluniau eraill	4
16,399		20,637
6,275	Diffyg am y flwyddyn cyn grantiau derbyniadwy gan Lywodraeth Cymru	9,061
(6,275)	Grant ategol Derbyniadwy gan Lywodraeth Cymru	(9,061)
0	Y swm net sy'n daladwy/dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn	0

Datganiadau o asedau net ar 31 Mawrth 2025

2023/24		2024/25
£000		£000
Asedau Cyfredol:		
0	Y swm sy'n daladwy gan y Gronfa Gyffredinol	0
511	Y swm sy'n daladwy gan Lywodraeth Cymru	2,518
511	Cyfanswm yr Asedau Cyfredol	2,518
Rhwymedigaethau Cyfredol:		
(511)	Y swm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyffredinol	(2,518)
0	Y swm sy'n daladwy i Lywodraeth Cymru	0
(511)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Cyfredol	(2,518)

Nodiadau I Gyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Sefydlwyd y Gronfa ar 1 Ebrill 2007, ac mae'n cynnwys cynlluniau pensiwn 1992, 2006 a 2015, ynghyd â Chynllun Pensiwn Diwygiedig y Diffoddwyr Tân, ac fe'i gweinyddir gan yr Awdurdod. Mae aelodau cynlluniau 1992 a 2006 nad oeddent yn bodloni'r meini prawf rhagnodedig, wedi trosglwyddo i gynllun 2015 o dan drefniant tapio. Ar 1 Ebrill 2016, cyflwynwyd y Cynllun Pensiwn Diwygiedig a ddargedwir, a hynny yn ychwanegol at y cynlluniau gwreiddiol yn 1992, 2006 a 2015. Roedd y cynllun yn caniatáu i unigolion a gyflogwyd yn aelodau o staff ar alwad rhwng y blynyddoedd 2000 a 2006 brynu gwasanaeth yn ôl. Pe bai'r unigolion yn parhau i fod yn gyflogeion, yna gallent fanteisio ar y Cynllun Pensiwn Diwygiedig a ddargedwir, sy'n cynnig yr un cyfraddau o ran cyfraniadau â chynllun 1992.

Telir cyfraniadau'r cyflogeion a'r cyflogwr i'r Gronfa, a gwneir taliadau ohoni i'r pensïynwyr. Mae lefelau cyfraniadau'r cyflogeion a'r cyflogwr yn seiliedig ar ganrannau cyflog pensïynadwy a osodir yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn destun ailbrisiadau pedair blynedd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Ni chaiff y cynllun ei ariannu, nid oes iddo unrhyw asedau buddsoddi, a thelir unrhyw wahaniaeth rhwng y buddion sy'n daladwy a'r cyfraniadau sy'n dderbyniadwy trwy Grantiau Ategol gan Lywodraeth Cymru.

Mae trosglwyddiadau i mewn i'r cynllun yn drosglwyddiadau o fuddion pensiwn o gynllun pensiwn arall ar gyfer cyflogeion newydd neu gyflogeion cyfredol, ac mae trosglwyddiadau allan yn drosglwyddiadau o fuddion ar gyfer cyflogeion sydd wedi gadael yr Awdurdod ac sydd wedi ymuno â chynllun pensiwn arall. Yr Awdurdod sy'n gyfrifol am dalu cyfraniadau'r cyflogwr i mewn i'r gronfa, a'r costau hyn a nodir yn y cyfrifon ar gyfer yr Awdurdod.

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, gwneir asesiad o swm y Grant Ategol sy'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru, a thelir 80% o'r amcangyfrif yn ychwanegol at y gwarged/diffyg (ased/rhwymedigaeth) sy'n daladwy/dderbyniadwy o'r flwyddyn flaenorol. Telir hyn ym mis Awst bob blwyddyn. Fel y cyfryw, cyfatebir unrhyw ased/rwymedigaeth ar y Gronfa Bensiwn â gwerth cyfatebol ar fantolen yr Awdurdod. Roedd yr amcangyfrif ar gyfer 2024/25 yn cynnwys asesiad o nifer y diffoddwyr tân a fyddai'n ymddeol yn ystod y flwyddyn, yn seiliedig ar oedran a nifer y blynyddoedd o wasanaeth; o hyn gellir amcangyfrif y taliadau cyfnewid a fyddai'n daladwy, ynghyd â'r taliadau pensiwn ychwanegol.

Mae'r polisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd ar gyfer creu Cyfrif y Gronfa Bensiwn yn cyd-fynd â'r arfer a argymhellir, ac yn dilyn yr arferion hynny sy'n berthnasol i ddatganiadau sylfaenol yr Awdurdod.

Cyfraddau Cyfraniadau

O 1 Ebrill 2022 trosglwyddwyd holl aelodau CPDT 1992, CPDT Newydd 2006 a'r cynllun a Addaswyd (cynlluniau gwaddol) i gynllun 2015, felly'r canlynol yw'r unig gyfraddau cynllun sy'n daladwy o dan y Rheoliadau Pensiwn newydd. Mae unrhyw daliadau yr adroddir eu bod yn cael eu gwneud o dan y cynlluniau gwaddol at ddibenion prynu'n ôl yn unig.

O dan Reoliadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân, roedd cyfradd cyfraniadau'r cyflogwr ar gyfer cynllun 2015 yn 31% o'r cyflog pensiynadwy, ac roedd cyfraddau'r cyflogeion yn unol â bandiau'r cyflog pensiynadwy y manylir arnynt isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	% Cyfradd Cyfraniadau 2024/25
Hyd at ac yn cynnwys £27,818	11.0
Mwy na £27,818 a hyd at £51,515, yn gynwysedig	12.9
Mwy na £51,515 a hyd at £142,500, yn gynwysedig	13.5
Mwy na £142,500	14.5

Nid yw Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn gwneud cyfrif am rwymedigaethau ar gyfer pensiynau a buddion eraill ar ôl diwedd y cyfnod gan mai cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hyn. Mae manylion ymrwymïadau hirdymor y pensiynau i'w gweld yn Nodyn 30 i'r datganiadau ariannol craidd (£347.127 miliwn ar 31 Mawrth 2025, a £386.587 miliwn ar 31 Mawrth 2024).

Rhestr o Derau a Ddefnyddir yn y Datganiad o Gyfrifon

ADDASIAD Y FLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n gysylltiedig â blynyddoedd blaenorol, ac sy'n deillio o newidiadau mewn polisïau cyfrifyddu neu o gywiro cyfeiliornadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol arferol nac addasiadau i amcangyfrifon cyfrifyddu a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol.

AMHARIAD

Gostyngiad yng ngwerth ased anghyfredol i werth sy'n is na'i swm adferadwy, sef yr uchaf o werth teg yr ased llai'r costau o'i werthu a'i werth mewn defnydd.

ARCHWILIAD O GYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol yr Awdurdod.

ARIANNU CYFALAF

Cyllid a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae yna amrywiaeth o ddulliau ar gael i ariannu gwariant cyfalaf, gan gynnwys benthyca, lesio, ariannu refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd refeniw wrth gefn, a Chronfeydd Wrth Gefn wedi'u clustnodi.

ASED

Eitem sydd o werth i'r Awdurdod mewn termau ariannol. Caiff asedau eu categoreiddio'n rhai cyfredol neu anghyfredol:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n colli ei werth materol ym mhen y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased anghyfredol yn darparu buddion i'r Awdurdod ac i'r gwasanaethau y mae'n eu darparu am gyfnod o fwy na blwyddyn, a gall fod yn ddiriaethol, e.e. gorsaf dân; neu'n anniriaethol, e.e. trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (heb fod yn ffisegol) yn ased y mae'r mynediad at fuddion economaidd y dyfodol y mae'n eu cynrychioli yn cael eu rheoli gan yr endid sy'n adrodd. Mae asedau anniriaethol yr Awdurdod yn cynnwys trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ASEDAU DIGWYDDIADOL

Mae ased digwyddiadol yn ased posibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth ddim ond yn cael eu cadarnhau gan un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt o dan reolaeth lwyr yr Awdurdod.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Awdurdod ac na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, a lle nad yw gwariant yn adferadwy ond trwy ddefnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Un enghraifft yw hydrantau.

BENTHYCA

Defnyddio arian parod a ddarperir gan barti arall i dalu am wariant, a hynny ar sail cytundeb i ad-dalu'r arian parod yn y dyfodol; fel arfer, codir tâl llog yn ychwanegol at y swm gwreiddiol.

BUDDION YMDDEOL

Pob math o ystyriaeth a roddir gan yr Awdurdod yn gyfnewid am wasanaethau a ddarperir gan gyflogaeth, ac sy'n daladwy ar ôl i'r gyflogaeth ddod i ben.

BUDDION YN ÔL DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddion ymddeol, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, contractiol nac adeiladol i'w dyfarnu, ac a ddyfernir o dan bwerau yn ôl disgrisiwn yr Awdurdod, er enghraifft Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau yn ôl Disgrisiwn) 1996.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Gwneir cyfrif o fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae hefyd yn ofynnol i awdurdodau ddatgelu'r gyfran y gellir ei phriodoli o asedau'r cynllun pensiwn, sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau sylfaenol, a hynny yn rhan o'r gofynion datgelu sy'n berthnasol i fuddion ymddeol.

BWRDD BENTHYCIAU GWAITH CYHOEDDUS (PWL B)

Asiantaeth y Llywodraeth Ganolog sy'n darparu benthyciadau am flwyddyn neu ragor i awdurdodau ar gyfraddau llog nad ydynt ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth eu benthycu ei hun.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

CONTRACT HIRDYMOR

Contract a wnaed ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased unigol sylweddol neu ddarparu gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd, gyda'i gilydd, yn gyfystyr ag un prosiect), lle mae'r amser a gymerir i gwblhau'r contract, i raddau helaeth, yn golygu bod gweithgarwch y contract yn perthyn i fwy nag un cyfnod cyfrifyddu.

COST GWASANAETHAU YN Y GORFFENNOL (PENSIYNAU)

Yn achos cynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio, y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun sy'n ymwneud â gwasanaeth cyflogai mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi yn y cyfnod cyfredol, a hynny o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddion ymddeol.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun â buddion wedi'u diffinio, y cynnydd disgwylidig yn ystod cyfnod gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun am fod y buddion un cyfnod yn nes at gael eu setlo.

COST Y GWASANAETHAU CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau cynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth cyflogaion yn y cyfnod cyfredol.

CREDYDWR

Y swm sy'n ddyledus gan yr Awdurdod ar gyfer gwaith a wnaed, nwyddau a ddaeth i law, neu wasanaethau a roddwyd o fewn y cyfnod cyfrifyddu, ond na thalwyd taliad ar eu cyfer erbyn diwedd y cyfnod cyfrifyddu hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad o wargedion, diffygion a dyraniadau dros y blynyddoedd diwethaf. Mae Cronfeydd Wrth Gefn o natur refeniw ar gael, a gellir eu gwario neu eu clustnodi yn ôl disgrisiwn yr Awdurdod. Ni ellir defnyddio rhai Cronfeydd Wrth Gefn Cyfalaf, e.e. Cyfrif Addasu'r Cyfalaf, i fodloni'r gwariant cyfredol.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm a gwariant refeniw a chyfalaf a enillwyd, neu yr aed iddynt, yn ystod y flwyddyn ariannol, ond nad oedd y taliad gwirioneddol wedi dod i law, neu nad oedd wedi cael ei dalu, ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Yr holl symiau a dalwyd i gyflogai neu sy'n daladwy iddo, y symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyhyd ag y gellir codi tâl am y symiau hynny ar dreth incwm y Deyrnas Unedig), a gwerth ariannol unrhyw fuddion eraill. Symiau nad oeddent ar ffurf arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn eithriedig.

CYFNOD CYFRIFYDDU

Y cyfnod o amser a gwmpesir gan y cyfrifon; fel arfer, cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dechrau ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifyddu yw dyddiad y Fantolen.

CYLLIDEB

Y rhagolwg o wariant refeniw net a chyfalaf dros y cyfnod cyfrifyddu.

CYNLLUN PENSIWN Â BUDDION WEDI'U DIFFINIO

Cynlluniau pensiwn lle mae'r buddion a geir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a delir, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

DARPARIAETH

Swm a neilltuir yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion yn y dyfodol, sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd, ond bod eu symiau neu eu dyddiadau yn amhenodol.

DARPARIAETH ISAFSWM REFENIW

Yr isafswm y mae'n rhaid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan yr Awdurdod.

DATGANIAD O INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif yr Awdurdod sy'n adrodd am y gost net ar gyfer blwyddyn y swyddogaethau y mae'n gyfrifol amdanynt, ac sy'n arddangos y modd y mae'r gost honno wedi cael ei hariannu o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir ac asedau anghyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbyniadau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, a hynny o fewn rheolau a bennir gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i ariannu gwariant refeniw.

DIBRISANT

Mesur o ran cost traul, defnydd neu ostyngiad arall yn oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol yr Awdurdod yn ystod y cyfnod cyfrifyddu, pa un a yw'n deillio o ddefnydd, treigl amser neu ddarfodiad, a hynny naill ai trwy newidiadau ym maes technoleg neu newidiadau eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad y rhoddir awdurdod i'r Datganiad o Gyfrifon gael ei gyhoeddi.

DYLEDWR

Y swm sy'n ddyledus i'r Awdurdod am waith a wnaed, nwyddau a ddaeth i law, neu wasanaethau a roddwyd o fewn y cyfnod cyfrifyddu, ond na chafwyd taliad amdanynt erbyn diwedd y cyfnod cyfrifyddu hwnnw.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD

Yn achos cynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio, mae'r rhain yn cynnwys y newidiadau mewn gwargedion neu ddiffygion actiwaraid sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau actiwaraid a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (enillion a cholledion yn ymwneud â phrofiad); neu
- Bod y rhagdybiaethau actiwaraid wedi newid.

ENILLION DISGWYLIEDIG O ASED AU PENSIWN

Yn achos cynllun â buddion wedi'u diffinio a ariennir, dyma'r gyfradd gyfartalog o enillion, gan gynnwys incwm a newidiadau mewn gwerth teg, ond net o dreuliau'r cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes yr ymrwymiad cysylltiedig o ran yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

GRANTIAU'R LLYWODRAETH

Grantiau gan y llywodraeth naill ai ar gyfer gwariant refeniw neu gyfalaf, a hynny yn ôl y galw am gydymffurfedd yn y gorffennol neu yn y dyfodol ag amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgarwch yr Awdurdod. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun penodol, neu gallant gefnogi gwariant refeniw yr Awdurdod yn gyffredinol.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant a ddefnyddir i gaffael ased anghyfredol, a gaiff ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau y tu hwnt i'r cyfnod cyfrifyddu cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased anghyfredol presennol, yn hytrach na'i gynnal yn unig.

GWARIANT REFENIW

Y treuliau dyddiol o ddarparu gwasanaethau.

GWERTH NET AR BAPUR

Swm yr asedau anghyfredol a gynhwysir yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu eu gwerth cyfredol llai y symiau cronrus sy'n darparu ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodiad hyd braich.

LES CYLLID

Les sydd, i raddau helaeth, yn trosglwyddo i'r lesddeiliad yr holl risgiau a gwobrau sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog ar ased anghyfredol.

MANTOLEN

Datganiad o'r asedau, y rhwymedigaethau a'r balansau eraill a gofnodwyd ar ddiwedd y cyfnod cyfrifyddu.

OES DDEFNYDDIOL

Y cyfnod y bydd yr Awdurdod yn cael buddion o'r defnydd o ased anghyfredol.

PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Ceir diffiniad manwl o bartïon cysylltiedig yn IAS 24. I ddibenion yr Awdurdod, ystyrir bod partïon cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Awdurdod, y Prif Weithredwr, ei Gyfarwyddwyr, ynghyd ag aelodau agos eu teuluoedd ac aelodau yn y cartref.

POLISIÂU CYFRIFYDDU

Mae'r rhain yn pennu polisiâu a gweithdrefnau a ddefnyddir gan yr Awdurdod i baratoi ei Ddatganiadau Ariannol, gan gynnwys dulliau, systemau mesur a gweithdrefnau ar gyfer cyflwyno datgeliadau.

PRYDLES WEITHREDOL

Les lle mae'r berchnogaeth ar yr ased anghyfredol yn aros gyda'r lesddeiliad.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw lle mae ar yr Awdurdod daliad i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn daladwy neu y gellid ei alw yn ystod y cyfnod cyfrifyddu dilynol, e.e. credydwy'r neu arian parod a ordynnwyd.
- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd, trwy drefniant, yn daladwy y tu hwnt i'r flwyddyn ddilynol ar ryw adeg yn y dyfodol, neu i'w dalu gan swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH DDIGWYDDIADOL

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol naill ai:

- Yn ymrwymiad posibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth ddim ond yn cael eu cadarnhau gan un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt o dan reolaeth lwyr yr Awdurdod; neu
- Yn rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol lle nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd, neu na ellir mesur swm yr ymrwymiad mewn modd sy'n ddigon dibynadwy.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynlluniau pensiwn â buddion wedi'u diffinio ar gyfer alldaliadau sy'n ddyledus ar ôl dyddiad y prisiad. Mae rhwymedigaethau'r cynllun, sy'n cael eu mesur gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedol, yn adlewyrchu'r buddion y mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu ar gyfer gwasanaeth hyd at ddyddiad y prisiad.

TRAFODIADAU PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Arfer a Argymhellir yn ei gwneud yn ofynnol datgelu unrhyw drafodiadau perthnasol rhwng yr Awdurdod a phartïon cysylltiedig, a hynny er mwyn sicrhau bod rhanddeiliaid yn ymwybodol o'r achosion pan fydd trafodiadau o'r fath yn digwydd, ynghyd â'r symiau a'r goblygiadau sy'n gysylltiedig â hynny.

Y RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf y mae'r Awdurdod yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

Awdurdod Tan ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mid and West Wales
Fire and Rescue Authority

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025

Cynnwys

Cwmpas y Cyfrifoldeb	95
Trefniadau Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru	96
Fframwaith Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru	98
Sicrwydd Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer 2024/25	99
Egwyddor A: Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith.	99
Egwyddor B: Bod yn agored a sicrhau ymgysylltiad cynhwysfawr â rhanddeiliaid	104
Egwyddor C: Diffinio canlyniadau o ran buddion cynaliadwy, economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol.	106
Egwyddor D: Pennu'r ymyriadau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd i'r eithaf.	108
Egwyddor E: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion sy'n rhan ohono.	109
Egwyddor F: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.	110
Egwyddor G: Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol.	111
Barn ar lefel y sicrwydd y gall y trefniadau llywodraethiant ei darparu.	112
Diweddariadau ar gamau gweithredu a oedd yn weddill o flynyddoedd blaenorol (yn unol â Datganiad Llywodraethiant Blynyddol 2023/24).	116
Cynllun Gweithredu 2025/26	122

Paratowyd y Datganiad hwn yn unol â'r canllawiau a luniwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE), sef y fframwaith '*Delivering Good Governance in Local Government Framework*' 2016. Mae'r Datganiad Llywodraethiant Blynyddol hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r fframwaith a'i saith egwyddor graidd ar gyfer llywodraethiant da i sicrhau bod adnoddau'n cael eu cyfeirio yn unol â'r polisiau a'r blaenoriaethau y cytunwyd arnynt.

Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol; bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu ac y rhoddir cyfrif priodol amdano; a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn modd darbodus, effeithlon, effeithiol a theg.

Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff ei swyddogaethau eu cyflawni, gan roi ystyriaeth i gyfuniad o ddarbodaeth, effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a thegwch. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus i bennu a chyhoeddi amcanion llesiant, a gynlluniwyd er mwyn sicrhau eu bod yn cyfrannu i'r eithaf i'r saith nod llesiant cenedlaethol, gan ganolbwyntio ar ddatblygiad cynaliadwy.

O ganlyniad i gyflwyno Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sefydlwyd hefyd fframwaith deddfwriaethol newydd a diwygiedig ar gyfer etholiadau, democratiaeth, llywodraethiant a pherfformiad llywodraeth leol, gan gynnwys darparu polisi aml-leoliad ar gyfer cyfarfodydd.

Wrth gyflawni ei gyfrifoldeb cyffredinol, mae Aelodau'r Awdurdod Tân a'i Uwch-swyddogion yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith ar gyfer llywodraethiant gwaith yr Awdurdod Tân ac Achub, ynghyd â stiwardiaeth o'r adnoddau sydd ar gael iddo, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Mae'r Awdurdod Tân, ynghyd â'i amrywiol Bwyllgorau, paneli a gweithgorau, yn darparu ac yn cyflawni arweinyddiaeth strategol, sy'n galluogi'r Aelodau i benderfynu ar y materion sy'n effeithio ar y gwaith o gynnal yr Awdurdod Tân, yn unol ag egwyddorion tryloywder ac atebolrwydd democrataidd.

Mae'r gwaith o reoli a chyflawni swyddogaethau'r Gwasanaeth Tân o ddydd i ddydd yn cael ei wneud gan Swyddogion y Gwasanaeth Tân dan reolaeth ac arweiniad cyffredinol y Prif Swyddog Tân, sy'n cyflawni'r swyddogaethau hyn yn unol â'r fframwaith llywodraethiant a phenderfyniadau'r Awdurdod Tân a'i Bwyllgorau. Wrth wneud hynny, mae'r Prif Swyddog Tân yn cael ei gynorthwyo gan y Tîm Arweinyddiaeth Weithredol.

Trefniadau Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i ddangos bod ganddo'r trefniadau llywodraethiant corfforaethol angenrheidiol ar waith i allu perfformio'n effeithiol. Mae'r Awdurdod yn darparu cyfeiriad strategol clir, ac mae ei Gyfansoddiad yn diffinio rolau'r Aelodau a'r Swyddogion yn glir. Mae Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu wedi ymrwymo i sicrhau bod y trefniadau llywodraethiant yn effeithiol ac yn gadarn. Mae rolau allweddol y Cyfansoddiad a'r rhai sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal Fframwaith Cod Llywodraethiant Corfforaethol yr Awdurdod wedi'u nodi isod.

Cyfansoddiad	Diben y Cyfansoddiad yw nodi'r modd y mae'r Awdurdod Tân yn gweithio a'r modd y mae'n gwneud penderfyniadau, a hynny mewn iaith glir.
Yr Awdurdod Tân	Mae'n cymeradwyo'r Cyfansoddiad (gan gynnwys y Rheolau Sefydlog a'r Rheoliadau Ariannol). Mae'n cymeradwyo polisïau allweddol a'r fframwaith cyllidebol. Dyma brif gorff gwneud penderfyniadau'r Awdurdod. Mae'n cynnwys 25 Aelod (gan gynnwys y Cadeirydd).
Y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu	Mae'n darparu sicrwydd annibynnol i'r Awdurdod Tân ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethiant, y fframwaith rheoli risg a'r amgylchedd rheolaeth fewnol. Mae'n hyrwyddo safonau uchel o ran ymddygiad yr Aelodau. Mae'n gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ynghylch cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon Blyneddol a'r Datganiad Llywodraethiant Blyneddol ac, mewn amgylchiadau priodol, mae'n cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon Blyneddol.
Y Pwyllgor Rheoli Adnoddau	Mae'n gyfrifol am reoli adnoddau'r Awdurdod Tân yn effeithiol; yn benodol, rheoli a datblygu adnoddau ariannol, dynol ac eiddo'r Awdurdod ynghyd â'i swyddogaethau caffael, Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh), adnoddau dynol a thrafnidiaeth, yn ogystal â'i ymgysylltiad â rhanddeiliaid.
Tîm Arweinyddiaeth Weithredol	Mae'n gweithredu'r fframwaith polisi a chyllidebol a bennir gan yr Awdurdod Tân, ac yn rhoi cyngor i'r Awdurdod Tân o ran datblygu materion polisi a chyllidebol ar gyfer y dyfodol. Mae'n goruchwyllo'r broses o ddatblygu ac o weithredu polisïau a darparu gwasanaethau.
Trysorydd / Swyddog Adran 151	Mae'n sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud mewn modd cyfreithlon ac yn ddarbodus yn ariannol. Mae'n gweinyddu materion ariannol. Mae'n atebol am ddatblygu a chynnal fframwaith llywodraethiant, risgiau a rheoli yr Awdurdod Tân. Mae'n cyfrannu at reolaeth a llywodraethiant corfforaethol effeithiol yr Awdurdod Tân.

Clerc / Swyddog Monitro	Mae'n adrodd ar achosion neu achosion tebygol o fynd yn groes i unrhyw ddeddfiad neu reol gyfreithiol. Mae'n adrodd ar unrhyw gamweinyddu neu anghyfiawnder lle mae'r Ombwdsmon Llywodraeth Leol wedi cynnal ymchwiliad. Mae'n cynnal ac yn diweddarau'r Cyfansoddiad. Mae'n sefydlu a chynnal cofrestrau o fuddiannau Aelodau a rhoddion a lletygarwch. Mae'n cynghori Aelodau ar ddehongli'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig. Mae'n cyfrannu at reolaeth a llywodraethiant corfforaethol effeithiol yr Awdurdod Tân.
Archwilio Mewnol	Mae'n darparu sicrwydd annibynnol a barn flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethiant, rheoli risg a rheoli yr Awdurdod Tân. Mae'n cyflwyno rhaglen flynyddol o weithgarwch archwilio sy'n seiliedig ar risgiau, gan gynnwys gweithgarwch atal ac ymchwilio i dwyll. Mae'n gwneud argymhellion ar gyfer gwella'r gwaith o reoli risgiau.
Rheolwyr	Maent yn gyfrifol am ddatblygu, cynnal, a gweithredu fframwaith llywodraethiant, risgiau a rheoli yr Awdurdod Tân. Maent yn cyfrannu at waith rheoli a llywodraethiant corfforaethol effeithiol yr Awdurdod Tân trwy gyfarfodydd misol y Cyfarwyddiaethau, cyfarfodydd Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth a Fforymau Ymateb Gweithredol.

Awdurdod Tân ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Mid and West Wales
Fire and Rescue Authority

Fframwaith Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru

Datblygwyd Cod Llywodraethiant Corfforaethol gan yr Awdurdod yn 2010 a'i ddiwygio yn 2017 yn unol â Fframwaith CIPFA/SOLACE 'Delivering Good Governance in Local Government Framework' 2016.

Mae'r Cod Llywodraethiant Corfforaethol yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC), ynghyd â'r ffordd y mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â hi ac yn ei harwain. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei Nodau Strategol ac ystyried a yw'r Gwasanaeth wedi darparu gwasanaethau priodol, effeithiol ac effeithlon. Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r Cod Llywodraethiant Corfforaethol ac fe'i cynlluniwyd i reoli risgiau hyd at lefel resymol. Mae'n gwerthuso tebygolrwydd ac effaith gwireddu'r risgiau a nodwyd, ac yn rheoli pob risg yn briodol.

Mae Cod Llywodraethiant Corfforaethol yr Awdurdod yn dwyn ynghyd mewn un ddogfen yr holl drefniadau llywodraethiant ac atebolrwydd sydd gan y Gwasanaeth ar waith. Mae Fframwaith y Cod Llywodraethiant Corfforaethol yn seiliedig ar y canllawiau arfer gorau a nodir yn Fframwaith CIPFA /SOLACE, 'Delivering Good Governance in Local Government', ac fe'i defnyddir i adolygu trefniadau llywodraethiant yr Awdurdod yn flynyddol.

Mae'r Awdurdod wedi cynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei lywodraethiant yn erbyn Fframwaith CIPFA/SOLACE, 'Delivering Good Governance Framework' (2016), yn ystod 2024/25. Cafodd yr adolygiad blynyddol o'r Cod Llywodraethiant Corfforaethol ei lywio gan reolwyr o fewn y Gwasanaeth sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethiant a hefyd gan sylwadau a wnaed gan archwilio mewnol ac allanol, yn ogystal ag asiantaethau arolygu eraill. Cafodd y Cod Llywodraethiant Corfforaethol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025, a oedd wedi'i adolygu a'i ddiwygio, ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ym mis Mai 2025.

Mae'r Datganiad hwn yn rhoi sicrwydd o ran y modd y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â saith egwyddor graidd ac is-egwyddorion Fframwaith ei God Llywodraethiant Corfforaethol yn ystod blwyddyn ariannol 2024/25.

Mae'r datganiad hwn hefyd yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Sicrwydd Llywodraethiant Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer 2024/25

Mae Cod Llywodraethiant Corfforaethol yr Awdurdod yn nodi ymrwymiad yr Awdurdod i egwyddorion llywodraethiant da. Gellir gweld copi o God Llywodraethiant Corfforaethol llawn yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 ar wefan y Gwasanaeth. Mae'r adran ganlynol yn rhoi trosolwg byr o'r gwaith sicrwydd llywodraethiant a wnaed gan yr Awdurdod yn ystod 2024/25.

[Egwyddor A: Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith.](#)

Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2040

Fel sefydliad sector cyhoeddus, mae'r Gwasanaeth yn atebol i'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu, ac o'r herwydd mae llywodraethiant effeithiol yn rhan ganolog o wella'r broses o wneud penderfyniadau. Nid dim ond cymryd cyfrifoldeb yw ystyr atebolrwydd – mae'n golygu ein bod yn ymrwymo i gyfres o gamau gweithredu, agweddau, dyheadau, a disgwyliadau, sy'n pennu sut yr ydym yn arwain ac yn rheoli, y gwerth y gallwn ei ychwanegu at ein Gwasanaeth presennol yn ogystal ag ysgogi unrhyw arloesi yr ydym yn dymuno ymgymryd ag ef.

Gan gydnabod hyn, cafodd Gweledigaeth ac Ymddygiadau'r Gwasanaeth eu hadolygu gan sicrhau eu bod yn cyd-fynd â Fframwaith Arweinyddiaeth a Chod Moeseg Craidd Cyngor Cenedlaethol y Penaeithiaid Tân, a hynny fel rhan o ymrwymiad y Gwasanaeth i gynllunio dros y tymor hwy ac i greu Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) 2040, a gymeradwywyd yn Ebrill 2024.

Mae CRhRC 2040 yn fframwaith strategol a ddatblygwyd i wella diogelwch cymunedau trwy ymdrin â pheryglon, bygythiadau, a heriau mewn ffordd ragweithiol. Mae'n cyd-fynd â gofynion cyfreithiol Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, y Fframwaith Tân ac Achub Cenedlaethol, a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Taith Ddiwylliannol

Ddydd Llun 11 Mawrth 2024, fe wnaeth y Dirprwy Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol, Hannah Blythyn AS, ddatganiad ynghylch diwylliant a gwerthoedd Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC) a Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC). Yn y datganiad hwnnw, fe roddodd y Dirprwy Weinidog amlinelliad o'r cynnydd a wnaed hyd hynny ac fe soniodd sawl tro am y gwaith da yr oedd hi wedi'i weld. Fodd bynnag, cyfeiriodd hefyd at bryderon a oedd yn dal i fodoli, ac yn hyn o beth, cynigiodd y dylid cynnal adolygiad annibynnol o deithiau diwylliannol y ddau Wasanaeth Tân ac Achub mewn ymgais i roi sicrwydd pellach i'w staff ac i'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.

Roedd GTACGC a GTAGC yn cytuno â datganiad y Dirprwy Weinidog, a ddywedai y gall y sector cyhoeddus yng Nghymru fod yn esiampl o gynwysoldeb a chefnogaeth, nid yn unig i'w gweithluoedd, ond i'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.

Gan ddilyn y llwybr caffael cyhoeddus ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru, fe wnaeth GTACGC a GTAGC sicrhau gwasanaethau darparwr arbenigol i gynnal adolygiad annibynnol o ddiwylliant y ddau sefydliad, a hynny trwy'r fframwaith YPO ar gyfer Rheoli Gwasanaethau Ymgynghorol a Phroffesiynol. I sicrhau didueddrwydd, Consultancy+, sef y cyflenwr a reolir, wnaeth ddod o hyd i'r darparwr llwyddiannus a'u hargymell, yn unol â'u profiad a'u harbenigedd yn y maes.

Y cyflenwr a ddewiswyd i gynnal adolygiadau Diwylliant y ddau Wasanaeth Tân ac Achub oedd Crest Advisory, a dechreuodd eu gwaith ym mis Medi 2024. Casglwyd yr wybodaeth trwy gynnal arolygon staff, cyfweiliadau un-i-un, trafodaethau grŵp, cyflwyniadau ysgrifenedig a llafar, ac roedd gwahoddiad i unrhyw staff oedd wedi gweithio i'r Gwasanaeth ers mis Mehefin 2021 i gyfrannu ac i rannu eu barn, hyd yn oed os oeddent wedi gadael ers hynny.

Cyhoeddwyd Adolygiad Crest Advisory o Daith Ddiwylliannol y Gwasanaeth ym mis Chwefror 2024. Mae cynnydd yn cael ei wneud ar gam nesaf y daith ddiwylliannol, sy'n cynnwys:

- Troi argymhellion yr adroddiad yn gamau gweithredu a fydd yn llywio gwelliannau i ddiwylliant y gweithle.
- Ymgysylltu â staff a rhanddeiliaid ar bob lefel i feithrin ymwybyddiaeth a chyfranogiad, i wneud yn siŵr bod unrhyw newid yn ystyrlon ac yn adlewyrchu anghenion pawb.
- Cynnal tryloywder ac atebolrwydd trwy ddiweddariadau rheolaidd a chyfleoedd am adborth gyda staff a rhanddeiliaid ehangach.

Mae'r camau nesaf i'w cymryd o ran parhau i ddatblygu a gwella diwylliant y gweithle yn cynnwys sefydlu Tîm Newid Diwylliant. Bydd y tîm newydd hwn yn dod â safbwyntiau, profiadau a sgiliau o bob rhan o'r sefydliad ynghyd er mwyn helpu i nodi, datblygu a gweithredu mentrau newid diwylliannol o fewn y Gwasanaeth, yn unol â'r argymhellion a amlinellwyd yn Adroddiad Crest.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i recriwtio Arbenigwr Diwylliant Sefydliadol hefyd, a hynny gan ddefnyddio cwmni recriwtio allanol. Bydd hyn yn bodloni un o argymhellion adroddiad Crest yn uniongyrchol, a bydd yn sicrhau bod y Gwasanaeth a'r Tîm Newid Diwylliant yn cael yr arweiniad a'r cyfeiriad arbenigol angenrheidiol ar gyfer gwneud newid diwylliannol cynaliadwy.

Ar hyn o bryd mae Gweithgor Diwylliant a Chynhwysiant Mewnol y Gwasanaeth yn blaenoriaethu'r themâu allweddol canlynol:

- Cyfathrebu ac ymgysylltu â'r sefydliad ehangach ar faterion sy'n ymwneud â thaith ddiwylliannol y Gwasanaeth. Mae cylchlythyr wedi'i sefydlu i rannu'r newyddion diweddaraf. Hwn fydd y platfform a ddefnyddir i rannu'r diweddaraf am ddiwylliant ar draws y Gwasanaeth, gan gynnwys cynnydd yn erbyn y Cynllun Diwylliant a Chynhwysiant a'r hyn yr ydym yn bwriadu ei wneud nesaf.
- Ymgorffori ymddygiadau'r Gwasanaeth, a gyhoeddwyd yn CRhRC 2040 y Gwasanaeth. Datblygwyd gweithdy i'w gynnal â thrawstoriad o staff y Gwasanaeth, gan gynnig cyfle i staff GTACGC lywio sut mae ymddygiadau yn esblygu yn eu swyddi. Bydd yr wybodaeth hon yn ffurfio canllawiau ar gyfer recriwtio, dyrchafu ac arfarnu.
- Cefnogi'r gwaith o ddatblygu ac o gyflwyno pecyn hyfforddi Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant diwygiedig a fydd yn cynnwys hyfforddiant Active Bystander. Mae'r hyfforddiant Active Bystander bellach wedi'i gwblhau, ac mae'r pecyn Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yng nghamau olaf ei ddatblygiad gyda'r darparwr allanol. Bydd hwn yn cael ei gyflwyno fel e-pecyn.

Gwnaed cytundeb yn ystod cyfarfod diweddar y Bwrdd Diogelu i gyhoeddi cofnodion y cyfarfod ar system fewnrwyd y Gwasanaeth (Insight) i ddarparu mwy o dryloywder ynghylch materion diogelu sefydliadol.

Bwrdd Safonau Proffesiynol

Sefydlwyd Bwrdd Safonau Proffesiynol, sydd â'r nod cyffredinol o sicrhau bod unrhyw bryderon a godir ynghylch safonau ymddygiad aelodau staff yn cael eu prosesu a'u cofnodi yn gyson, yn unol â gweithdrefnau'r Gwasanaeth ar gyfer Disgyblaeth, Datrys Cwynion Cyflogaeth, Cwynion a'i Linell Adrodd Annibynnol.

Diben y Bwrdd yw rhoi sicrwydd bod pryderon ynghylch ymddygiad aelodau staff, sy'n disgyn yn is na'r safonau a ddisgwylia'r Gwasanaeth, yn cael eu hymchwilio a'u trin yn briodol ac yn gyson yn unol ag ymrwymiad y Gwasanaeth i gynnal diwylliant diogel, teg a chynhwysol, a'r safonau a ddisgwylir gan weithwyr y gwasanaeth brys.

Llinell Adrodd Annibynnol

Mae GTACGC wedi ymuno â system 'Speak-Up' Crimestoppers, sef mecanwaith annibynnol sy'n caniatáu i aelodau staff fynegi pryderon sy'n ymwneud â gwaith mewn ffordd ddienw a chyfrinachol. Mae'r Gwasanaeth wedi cyhoeddi dogfen cwestiynau cyffredin ynghylch 'Speak-Up' sydd ar gael i'r holl staff, ac maen nhw'n gweithio i gynhyrchu dogfennau polisi/gweithdrefn dros y misoedd nesaf. Ymunodd GTACGC â 'Speak-Up' yn 2023 mewn ymateb i argymhelliaid gan Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF, a hynny er mwyn i staff gael ffordd ychwanegol o fynegi pryderon ynghylch ymddygiad ac arferion amhriodol. Bydd cynhyrchu polisi/gweithdrefn yn gymorth i'r Gwasanaeth sicrhau bod pob aelod staff yn gwbl ymwybodol o'r broses a gaiff ei dilyn os yw'r Gwasanaeth yn cael adroddiad trwy 'Speak-Up', yn ogystal ag i sicrhau y bydd pob adroddiad o'r fath yn cael ei drin yn briodol ac yn gyson, a chyda dogfennaeth ategol ddigonol yn cael ei chadw.

Safonau Tân: Cod Moeseg

Cafodd y Safonau hyn eu cynllunio, eu datblygu a'u cyhoeddi gan Fwrdd Safonau Tân, a'u pwrpas yw goruchwyllo gwaith nodi, trefnu, datblygu a chynnal Safonau proffesiynol ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub. Er nad ydynt yn berthnasol yn ddeddfwriaethol i'r Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru, nid oes amheuaeth eu bod yn cydberthyn yn uniongyrchol i'r gwaith y mae'r Gwasanaeth yn ei wneud, ac o'r herwydd, mae wedi bod yn hanfodol cynnal yr ymarfer hwn er mwyn nodi meysydd i'w gwella.

Er na fydd bodloni'r Safonau Tân yn cael effaith ar ofynion deddfwriaethol y Gwasanaeth fel gwasanaeth cyhoeddus datganoledig yng Nghymru, bydd y Gwasanaeth yn addasu ei arferion gweithio er mwyn ymgorffori'r Safonau trwy'r holl sefydliad.

Lle teimlir nad yw'n bosibl mabwysiadu'r Safonau Tân yn eu cyfanrwydd oherwydd y sefyllfa reoleiddiol unigryw yng Nghymru, bydd y Gwasanaeth yn hytrach yn sicrhau bod ei arferion gwaith yn cyd-fynd cyn belled ag y bo modd yn ymarferol, gan wneud addasiadau yn ôl yr angen i fodloni gofynion y Safonau.

Proses Arfarnu Staff

Lansiwyd y broses Arfarnu Staff, sy'n cyd-fynd â Fframwaith Arweinyddiaeth Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân, yn 2023/24 gan ddisodli'r broses Adolygu Datblygiad Unigolion.

Ers cyflwyno proses Arfarnu Staff ddiwygiedig yn 2023, mae'r adran Datblygu Pobl a Datblygu Sefydliadol wedi dechrau gwerthusiad o'r broses.

Cafwyd trafodaethau cynnar i weld sut y gellid ymgorffori Ymddygiadau'r Gwasanaeth o fewn y broses Arfarnu yn awr. Mae arfarniadau yn rhan annatod o'r broses datblygu staff gynyddol, sydd yn cynnwys llwybrau gyrfa a chymeradwyaethau rheolwyr llinell o fewn proses ddychafu'r Llyfr Llwyd (staff gweithredol). Mae'r rhagofynion ar gyfer y broses hon yn cynnwys hyfforddiant achrededig ar arweinyddiaeth, modiwlau sy'n seiliedig ar wybodaeth, a hyfforddiant iechyd a diogelwch. Asesir staff ar draws ystod o elfennau sydd wedi'u pwysoli ac wedi'u mesur yn erbyn Fframwaith Arweinyddiaeth Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân.

Proses Sefydlu Staff

Mae rhaglen ymsefydlu ddigidol yn cael ei threialu ar hyn o bryd sydd yn cynnwys disgwyliadau sefydliadol sy'n ymwneud ag urddas yn y gwaith, safonau ymddygiad y Gwasanaeth, a diogelu. Caiff hyn ei gefnogi ymhellach gan ganlyniadau'r adolygiadau o'n prosesau recriwtio.

Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau a Swyddogion

Mae'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau a Swyddogion, sydd wedi'i ymgorffori yng Nghyfansoddiad yr Awdurdod, yn amlinellu'r math o ymddygiad a ddisgwylir gan Aelodau a Swyddogion ac mae wedi'i seilio ar Egwyddorion Nolan.

Fel rhan o'r broses ymsefydlu, caiff pob Aelod a Swyddog newydd drosolwg o'r safonau ymddygiad a ddisgwylir ganddynt.

Cefnogir hyn ymhellach gan y Strategaeth Datblygu Aelodau a'r Rhaglen Hyfforddi Flynyddol, sy'n sicrhau bod Aelodau'n cael hyfforddiant a chefnogaeth briodol ar gyfer eu rolau.

Cyfansoddiad yr Awdurdod Tân

Mae Cyfansoddiad yr Awdurdod Tân ar gael i'r cyhoedd ar dudalennau'r Awdurdod ar wefan y Gwasanaeth ac mae'n amlinellu sut mae'r Awdurdod yn gweithredu a sut mae'n gwneud penderfyniadau. Mae'r Cyfansoddiad yn destun adolygiadau cynhwysfawr o bryd i'w gilydd, gyda diweddariadau parhaus yn ôl yr angen i adlewyrchu newidiadau deddfwriaethol ac yn ôl yr angen. Yn unol â hynny, ym mis Rhagfyr 2024, derbyniodd a chymeradwyodd yr Awdurdod bapur yn cynnig newidiadau i adrannau o'i Gyfansoddiad.

Roedd y newidiadau'n canolbwyntio ar bedwar prif faes:

- Adolygiad a diweddariad o Erthygl 21 Rheolau Gweithdrefnau Ariannol.
- Diweddarau terminoleg a chyfeiriadau, Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2040 er enghraifft.
- Gosod cworwm o bedwar Aelod ar gyfer y Fforwm Gwasanaeth Democrataidd.
- Diwygio Erthygl 22 yn unol â chyflwyno Deddf Caffael 2023, Rheoliadau Caffael 2024, a Rheoliadau Caffael (Cymru) 2024.

Clerc / Swyddog Monitro a Thrysorydd / Swyddog Adran 151

Darperir cyngor cyfreithiol ac ariannol ar bob adroddiad priodol ar gyfer penderfyniadau gan Clerc / Swyddog Monitro yr Awdurdod a Thrysorydd / Swyddog Adran 151 yr Awdurdod, sy'n cymeradwyo holl waith papur cyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgorau cyn eu cyhoeddi. Mae'r adroddiadau'n amlinellu'n glir y cyngor ariannol a chyfreithiol sy'n cael ei ddarparu i'r Aelodau at ddibenion gwneud penderfyniadau, ac mae trefniadau ar waith i sicrhau bod penderfyniadau'r Awdurdod, a'r sail y gwneir y penderfyniadau hynny arni, yn cael eu cofnodi.

Mae gan Swyddog Monitro'r Awdurdod ddyletswydd benodol i sicrhau bod yr Awdurdod, ei Swyddogion a'i Aelodau Etholedig yn cynnal y safonau ymddygiad uchaf. Mae gan Swyddog Monitro'r Awdurdod hefyd ddyletswydd benodol i roi gwybod am faterion y maent yn credu eu bod yn anghyfreithlon neu'n debygol o fod yn anghyfreithlon neu'n gyfystyr â chamweinyddu. Felly, mae'r Swyddog Monitro yn sicrhau cyfreithlondeb a thegwch y penderfyniadau a wna'r Awdurdod. Mae'r Swyddog Monitro hefyd yn sicrhau bod y trefniadau angenrheidiol ar waith i hwyluso cyfathrebu effeithiol rhwng Swyddogion ac Aelodau, a chofnodi a chyhoeddi'r broses o wneud penderfyniadau democrataidd yn ffurfiol.

Cynhelir rhag-gyfarfodydd cyn holl gyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgorau.

Cyhoeddir cofnodion, gan gynnwys y penderfyniadau a wneir ym mhob un o gyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgorau, ar wefan allanol y Gwasanaeth.

Polisiau a Gweithdrefnau

Cafodd Polisi Gwrth-Dwyll a Gwrth-Lygredd a Pholisi Troseddau Corfforaethol yr Awdurdod eu hadolygu a rhoddwyd adroddiad i'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu amdanynt ym mis Mai 2024. Mae'r adolygiad nesaf wedi'i drefnu ar gyfer Ionawr 2027.

Cynhaliwyd adolygiad cychwynnol o'r Weithdrefn Cwynion, Canmoliaeth a Sylwadau ym mis Hydref 2024 gyda'r nod o addasu cyfrifoldeb am y weithdrefn ac i gydnabod cyflwyno darpariaethau ychwanegol ar gyfer gwneud adroddiadau yn y Gwasanaeth. Cafwyd archwiliad o'r modd y mae cwynion a sylwadau yn cael eu trin ym mis Ionawr 2025 hefyd, a bydd ei ganlyniadau yn cael eu hystyried wrth wneud unrhyw ddiweddariadau ychwanegol i'r weithdrefn, a fydd wedi'i chwblhau yn ystod 2025/26.

Y Pwyllgor Safonau

Mae gan y Pwyllgor Safonau, sy'n cynnwys tri Aelod o'r Awdurdod a phedwar person annibynnol, waith pwysig o ran hyrwyddo, cynnal a gwella safonau ymddygiad Aelodau'r Awdurdod.

Mae'r Pwyllgor Safonau yn bwyllgor statudol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 sy'n cyfarfod ddwywaith bob blwyddyn galendr yr Awdurdod Tân, ac mae'n parhau i fod yn rhan ganolog o'r gwaith o osod a rheoli ymddygiad a safonau Aelodau'r Awdurdod Tân.

Strategaeth Caffael

Cafwyd adolygiad o Reolau Sefydlog Contractau i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â Deddf Caffael 2023 a Rheoliadau Caffael 2024, ac fe'i cymeradwywyd gan yr Awdurdod Tân ym mis Rhagfyr 2024.

Mae dros 110 o aelodau o staff ar draws holl adrannau'r Gwasanaeth ac aelodau o'r Pwyllgor Rheoli Adnoddau bellach wedi gwylio fideos Knowledge Drop Llywodraeth y DU.

Mae Lleihau Carbon, Cynaliadwyedd a Gwerth Cymdeithasol bellach wedi'u hymgorffori yn ein prosesau caffael pan fônt yn berthnasol, ac mae sawl astudiaeth achos wedi'u hysgrifennu i ddangos llwyddiant nifer o fframweithiau crefft sy'n gysylltiedig ag Ystadau a sefydlwyd gan y tîm caffael. Mae'r rhain yn cynnwys fframweithiau ar gyfer contractwyr trydanol, gosod toeau gwastad, a gwaith coed ac adeiladu, ac mae'r mwyafrif o gontractwyr llwyddiannus yn Fusnesau Bach a Chanolig (BBaCh) o ardal y Gwasanaeth. Cyhoeddwyd astudiaeth achos ar gyfer y fframwaith gwaith coed ac adeiladu ar wefan Cyd (Canolfan Rhagoriaeth Caffael) Llywodraeth Cymru yn ddiweddar, gyda'r nod o rannu arfer gorau, ac mae tîm Caffael y Gwasanaeth ar restr fer y Wobr Cyflawniad Caffael Gorau yng Ngwobrau Rhagoriaeth Caffael Go Cymru ar gyfer yr un fframwaith.

Egwyddor B: Bod yn agored a sicrhau ymgysylltiad cynhwysfawr â rhanddeiliaid

Gwefan yr Awdurdod

Gan gydnabod ein hawydd i sicrhau sianeli cyfathrebu cadarn gyda'n holl rhanddeiliaid, fe wnaeth y Gwasanaeth ddechrau prosiect i ddylunio, datblygu a chyflwyno gwefan newydd yn 2023/24, gan sicrhau ei bod yn cydnabod ac yn cefnogi ymrwymiadau llywodraethiant ehangach y Gwasanaeth a'n rhwymedigaethau cydraddoldeb, amrywiaeth a hygrychedd.

Wedi darn sylweddol o waith angenrheidiol a wnaeth yr adran TGCh i osod seilwaith cadarn a diogel ar gyfer ein gwefan newydd, aeth y wefan yn fyw ym mis Gorffennaf 2024 ac mae'n parhau i gael ei monitro a'i haddasu yn unol ag arferion gorau a chan ddefnyddio amrywiol offer dadansoddi defnyddwyr.

Cyhoeddir cofnodion, gan gynnwys y penderfyniadau a wneir ym mhob un o gyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgorau, ar wefan allanol y Gwasanaeth.

Cyfathrebu, Ymgynghori ac Ymgysylltu Effeithiol

Mae ein CRhRC 2040, a luniwyd ar sail ein hamcanion Gwella a Llesiant, Ymddygiadau a Galluogwyr, yn nodi ein dull o ddarparu gwasanaethau i'r cymunedau yr ydym yn eu gwasanaethu yn yr hirdymor.

Cafodd ei gyhoeddi ym mis Ebrill 2024 a bydd yn weithredol tan 2040, ac mae'n arwydd o newid sylweddol yn y ffordd yr ydym ni'n monitro, yn rheoli ac yn addasu'r modd yr ydym ni'n diogelu ein cymunedau. Gan mai ni yw'r Gwasanaeth Tân ac Achub mwyaf yng Nghymru yn ddaearyddol, mae cyfathrebu, marchnata, ac ymgysylltu yn hanfodol i gyflawni'r blaenoriaethau yr ydym wedi'u nodi yn ein CRhRC 2040.

Bydd sicrhau llif effeithiol o wybodaeth i'r ddau gyfeiriad, wedi'i reoli gan adran Cyfathrebu Corfforaethol y Gwasanaeth a'i yrru a'i fonitro gan ein Strategaeth Cyfathrebu, Marchnata ac Ymgysylltu, yn sicrhau bod cyfathrebu â rhanddeiliaid mewnol ac allanol a'r cyhoedd yn digwydd mewn ffordd bwrpasol, eglur, gonest, amserol a pherthnasol.

Yn sgil cymeradwyo CRhRC 2040, yn ddiweddar cynhaliodd GTACGC gyfanswm o 34 o sesiynau galw heibio er mwyn ymgysylltu â'r gymuned mewn amrywiaeth o wahanol safleoedd a lleoliadau dros chwe sir canolbarth a gorllewin Cymru.

Diben y sesiynau galw heibio oedd casglu mewnbyn gwerthfawr gan breswylwyr a rhanddeiliaid, i helpu i nodi unrhyw faterion neu heriau y gallai'r Gwasanaeth eu hwynebu wrth gyflawni CRhRC 2040. Ochr yn ochr â'r sesiynau galw heibio, cynhaliodd GTACGC ddwy weminar ar-lein a gafodd eu harwain gan y Dirprwy Brif Swyddog Tân Iwan Cray, cyfarfodydd gydag aelodau Seneddol, aelodau o'r Senedd a Chynghorwyr Tref a Chymuned i gael cymaint o adborth â phosibl.

Bu'r sesiynau rhyngweithiol yn llwyddiant ysgubol gyda chyfanswm trawiadol o 721 o arolygon 'Addasu Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru...gyda'n gilydd' yn cael eu cwblhau. Cafwyd 130 o arolygon ['Dweud Eich Dweud'](#) ychwanegol gan ystod eang o rhanddeiliaid, a oedd hefyd yn rhoi eu barn a'u disgwyliadau am Wasanaeth Tân ac Achub modern.

Er mwyn cefnogi gwaith ar Amcan 6 CRhRC 2040, 'Byddwn yn ymgysylltu ac yn ymgynghori â'n cymunedau i ddeall eu disgwyliadau ohonom', sefydlwyd rhwydwaith o Lysgenhadon Cymunedol.

Bydd y Llysgenhadon, gan gynnwys cynrychiolwyr ag ystod eang o wahanol brofiadau o bob rhan o ardal canolbarth a gorllewin Cymru, yn chwarae rhan ganolog wrth helpu i lunio'r gwasanaethau yr ydym yn eu darparu ac yn cynorthwyo i adeiladu amgylchedd cadarnhaol a chefnogol o fewn cymunedau. Byddant hefyd yn gweithredu fel cyswllt rhwng y Gwasanaeth ac aelodau'r gymuned, gan helpu i gyfathrebu gwybodaeth bwysig, hyrwyddo ymgysylltiad cymunedol, a chynrychioli barn cymunedau lleol.

Adolygiad o'n Proses Fewnol ar gyfer Llywodraethiant a Gwneud Penderfyniadau.

Mae llywodraethiant da yn hanfodol i GTACGC ac mae angen fframwaith cadarn i sicrhau tryloywder, atebolrwydd, a gwneud penderfyniadau effeithiol, sydd, yn ei dro, yn ein galluogi i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion y cymunedau yr ydym yn eu gwasanaethu.

Cwblhawyd adolygiad o lywodraethiant a gwneud penderfyniadau yn y sefydliad yn 2023/24, ac arweiniodd at fabwysiadu dull wedi'i foderneiddio o wneud penderfyniadau strategol ar draws y Gwasanaeth ar 1 Ebrill 2024. Nod y dull newydd oedd gwella ein hymrwymiad i lywodraethiant da, gan gefnogi bod yn agored a thryloyw ac ymgysylltu ynghylch ein penderfyniadau; ac annog ymddygiad effeithiol, cydymffurfio ac atebol ar draws y sefydliad. Ar ôl y cyfnod cychwynnol o 12 mis, bydd gwerthusiad yn cael ei gynnal yn 2025/26 er mwyn i ni gael sicrwydd o'i effeithiolrwydd, a bydd adroddiad ar ôl ei gwblhau i gadarnhau bod y dull yn bodloni anghenion y Gwasanaeth ac yn cefnogi ein hymrwymadau llywodraethiant.

Gwaith Cynllunio Cyllideb Corfforaethol gydag Aelodau'r Awdurdod Tân ac Awdurdodau Cyfansoddol

Mae Strategaeth Cyfathrebu, Ymgynghori ac Ymgysylltu'r Gwasanaeth yn amlinellu dull y Gwasanaeth o gyfathrebu, gan gynnwys trosolwg o randdeiliaid allweddol y dylid cyfathrebu â hwy a'r dull mwyaf priodol i sicrhau cyfathrebu ac ymgysylltu effeithiol â grwpiau targed allweddol.

Drwy gydol 2024/25, mae Bwrdd Gweithredol yr Awdurdod, gan gynnwys Swyddog Adran 151 yr Awdurdod, wedi cymryd rhan mewn sawl gweithdy Cynllunio Cyllideb Corfforaethol gydag Aelodau etholedig er mwyn canfod y gofyniad ardol ar gyfer 2025/26. Hefyd, fel rhan o'r broses ymgynghori hon, mae'r Prif Swyddog Tân, Swyddog Adran 151 a Chadeirydd yr Awdurdod Tân wedi rhoi cyflwyniadau yng nghyfarfodydd yr Awdurdodau Cyfansoddol, yn ogystal â chyfarfod â Thrysoryddion yr Awdurdodau Cyfansoddol.

Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wedi sefydlu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer pob ardal awdurdod lleol yng Nghymru, ac mae pob Awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru yn bartner statudol ar Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus perthnasol yr Awdurdodau Cyfansoddol yn eu hardal.

Mae'r Gwasanaeth yn cymryd ei ddyletswydd fel partner statudol ar y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus o ddifrif, ac mae wedi neilltuo adnoddau o ran staff i gyflawni'r Ddeddf, gyda chynrychiolaeth ar lefel y Prif Swyddog Tân a Chyfarwyddwyr ar bob un o'r chwe Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a chyda Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr Awdurdod yn cael eu cynrychioli ar dri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yr un. Mae arbenigwyr pwnc hefyd yn mynd i'r is-grwpiau a grëwyd i gefnogi Amcanion Llesiant y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.

Dyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol

Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2024 yn ei gwneud yn ofynnol i 48 o gyrff cyhoeddus, gan gynnwys yr Awdurdod Tân, gynhyrchu adroddiad blynyddol i ddangos sut maent wedi cydymffurfio â'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol.

Rhaid i'r adroddiad gael cytundeb undebau llafur cydnabyddedig y corff cyhoeddus, neu gynnwys datganiad yn egluro pam na chytunwyd arno. Rhaid cyhoeddi'r adroddiad a'i gyflwyno i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol er mwyn iddyn nhw gael craffu arno cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Cytunodd yr Awdurdod Tân ar Adroddiad Blynyddol Dyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol GTACGC 2024/25 yn ei gyfarfod ar 24 Mawrth 2025.

Egwyddor C: Diffinio canlyniadau o ran buddion cynaliadwy, economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol.

Ein hymrwymiad i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Gwasanaeth yn parhau i fod yn ymrwymedig i gefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n croesawu ei ddyletswyddau a'i rôl fel partner statudol ar ei chwe Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Cafodd CRhRC 2040 y Gwasanaeth ei ddatblygu yn sgil gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n sicrhau bod y Gwasanaeth yn parhau i ystyried effaith hirdymor y penderfyniadau a wneir ganddo ar ei gymunedau. Mae'r CRhRC 2040 hefyd yn tynnu sylw at y modd y mae Gweledigaeth, Ymddygiadau ac Amcanion Gwella a Llesiant y Gwasanaeth yn cyfrannu at saith Nod Llesiant y Ddeddf; a sut y bydd y Gwasanaeth yn ystyried ac yn ymgorffori, lle bo'n briodol, yr egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio wrth gyflawni ei Amcanion Gwella a Llesiant.

Mae'r Gwasanaeth yn parhau i chwarae rhan allweddol fel partner statudol ar chwe Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, sy'n cynrychioli cymunedau canolbarth a gorllewin Cymru. Mae cynrychiolwyr o'r Gwasanaeth hefyd yn cymryd rhan mewn sawl grŵp cyflawni a gweithredu ar draws pob un o'i chwe Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, gan sicrhau bod yr amcanion a nodwyd fel meysydd partneriaeth â blaenoriaeth yn cael eu cyflawni'n llwyddiannus.

Buddsoddiad Cyfalaf

Mae'r Strategaeth Gyfalaf, a gymeradwyir gan yr Aelodau bob blwyddyn, yn amlinellu cyd-destun hirdymor y Gwasanaeth y caiff penderfyniadau ynghylch gwariant a buddsoddiad cyfalaf eu gwneud oddi mewn iddo. Mae hefyd yn darparu'r fframwaith ar gyfer sicrhau bod Rhaglen Gyfalaf bum mlynedd y Gwasanaeth yn cyd-fynd ag ymrwymïadau strategol y Gwasanaeth fel y'u hamlinellir yn CRhRC 2040. Bu Grŵp Rheoli Cyfalaf ac Asedau Strategol y Gwasanaeth yn cwrdd bob chwarter drwy gydol 2024/25 i fonitro ac adolygu'r rhaglen gyfalaf bum mlynedd.

Mae Datganiad y Strategaeth Rheoli Trysorlys, fel y'i cymeradwyir yn flynyddol gan yr Aelodau, yn nodi'r terfynau a'r rheolaethau sydd i'w cymhwyso wrth fenthycu a buddsoddi arian. Mae'n cynnwys Dangosyddion Darbodus Cyfalaf sy'n dangos effaith ariannol penderfyniadau gwariant cyfalaf fel y gellir penderfynu a yw'r penderfyniadau hynny'n fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy. Mae hefyd yn cynnwys Dangosyddion Rheoli Trysorlys sy'n gosod cyfyngiadau ar benderfyniadau Rheoli Trysorlys er mwyn sicrhau y gwneir y penderfyniadau hynny yn unol ag arfer da.

Cyflwynwyd adroddiad Rheoli Trysorlys canol blwyddyn i'r Awdurdod Tân ym mis Rhagfyr 2024, a rhoddwyd diweddariad i'r Aelodau ar weithgarwch trysorlys yn y flwyddyn hyd hynny. Bydd Adroddiad Trysorlys blyneddol, sy'n edrych am yn ôl ac yn darparu manylion am ddangosyddion darbodus cyfalaf a dangosyddion Rheoli Trysorlys gwirioneddol a gweithrediadau trysorlys gwirioneddol o'u cymharu â'r amcangyfrifon o fewn y strategaeth, yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod Tân ar ôl diwedd y flwyddyn.

Cyflwynwyd hyfforddiant Rheoli Trysorlys i Aelodau'r Awdurdod Tân, a Swyddogion sy'n ymwneud â'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys o ddydd i ddydd, ym mis Chwefror 2025.

Strategaeth Amgylcheddol a Map Ffordd Lleihau Carbon

Cyflwynwyd Strategaeth Gynaliadwyedd ac Amgylcheddol ar gyfer 2020–2025. Mae'r strategaeth hon yn mynd i'r afael â themâu allweddol fel caffael cynaliadwy, defnydd o ynni, rheoli gwastraff ac ailgylchu, datgarboneiddio, a diogelu bioamrywiaeth a bywyd gwyllt, ymhlith pethau eraill.

Mae'r Gwasanaeth wedi cynnwys rhagor o fanylion ynghylch ei ymrwymadau i 'Ein Hamgylchedd' yn CRhRC 2040, ac yn benodol Amcan 7, sy'n tynnu sylw at uchelgais amgylcheddol y Gwasanaeth i weithio mewn 'ffordd amgylcheddol gyfeillgar a chynaliadwy'.

Yn Haf 2024, cyhoeddodd y Gwasanaeth Fap Ffordd Lleihau Carbon 2030 i gefnogi ei ymdrechion i ostwng allyriadau carbon ac i gyd-fynd â tharged Sero Net Llywodraeth Cymru. Ym mis Mawrth 2021, diweddarwyd Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i osod targed sero net cenedlaethol ar gyfer 2050. Yn unol â Chynllun Ymaddasu Cymru i Newid yn yr Hinsawdd, mae cyllidebau carbon wedi'u gosod ar gyfer allyriadau. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn golygu bod angen gostyngiad o 37% erbyn 2025, a gostyngiad o 58% erbyn 2030, ledled Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targed mwy uchelgeisiol ar gyfer y Sector Cyhoeddus, y mae'n ofynnol iddo fod yn garbon sero net erbyn 2030.

Dros y blyneddau diwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi cryfhau ei fframwaith deddfwriaethol i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr ac i wella bioamrywiaeth drwy ddeddfwriaeth fel Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a'r Ddyletswydd Adran 6 ategol. Ynghyd â'r pwyslais ar gyrraedd sero net, mae gofyniad ar sefydliadau'r Sector Cyhoeddus i wella ac i hyrwyddo ecosystemau gwydn ar eu tiroedd. Mae'r Gwasanaeth wedi cyflawni hyn drwy gydweithio â mentrau '*Lleoedd Lleol ar gyfer Natur*' a ariennir gan Lywodraeth Cymru, gyda chefnogaeth Cadwch Gymru'n Daclus, i ddatblygu nifer o erddi bywyd gwyllt ar dir y Gwasanaeth, i osod blychau gwenoliaid duon mewn Gorsafoedd, a thrwy ddatblygu a gwella seilwaith gwyrdd.

Caiff cynnydd tuag at yr amcanion amgylcheddol hyn ei fonitro'n weithredol gan Reolwr Cynaliadwyedd ac Amgylchedd y Gwasanaeth, y Grŵp Cynaliadwyedd a'r Amgylchedd, a Grŵp Amcan 7 y CRhRC. Cyhoeddir Adroddiad Amgylcheddol Blyneddol i gofnodi cyflawniadau ac i fonitro data ystadegol ar allyriadau dros y flwyddyn ariannol

Egwyddor D: Pennu'r ymyriadau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd i'r eithaf.

Mae Aelodau'r Awdurdod Tân yn ymwneud yn fanwl â gwaith craffu ar ddata perfformiad, yr adroddir arno mewn cyfarfodydd Pwyllgor ac yng nghyfarfodydd yr Awdurdod llawn. Fel yr amlinellwyd eisoes yn Egwyddor A, mae'r Awdurdod, trwy benodi'r Swyddog Monitro, yn sicrhau bod y trefniadau angenrheidiol ar waith i hwyluso cyfathrebu effeithiol rhwng y Swyddogion a'r Aelodau; tra bod cynllun Rheolau Sefydlog yr Awdurdod yn nodi'n glir rolau a chyfrifoldebau'r Aelodau a'r Swyddogion, gan sicrhau bod penderfyniadau gwybodus ac effeithiol yn cael eu gwneud gan yr Awdurdod.

Yn ystod 2024/25 cyflawnodd y Gwasanaeth yn erbyn wyth Amcan Gwella a Llesiant a nodir yn CRhRC 2040. Datblygwyd yr Amcanion hyn gan gydnabod yr heriau sy'n ein hwynebu fel Gwasanaeth ac Awdurdod, ac fe'u dyluniwyd ar y cyd ag Aelodau a chyrrff cynrychioliadol mewn cyfarfodydd Cynllunio Cyllideb Corfforaethol, a gynhaliwyd trwy gydol 2023/24 i drafod gofynion cynllunio'r gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25. Sicrhodd y broses hon bod yr Awdurdod yn gwneud rhagolygon at ddibenion cynllunio ar gyfer y dyfodol a bod y broses cynllunio ar gyfer gwella yn cyd-fynd â Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a Chynllun Ariannol Tymor Canolig y Gwasanaeth.

Cefnogwyd y broses Ymgynghori sy'n gysylltiedig â CRhRC 2040 gan Gynllun Cyfathrebu, Ymgynghori ac Ymgysylltu. Rhoddwyd yr adroddiad llawn, a oedd yn manylu ar ganfyddiadau ac argymhellion y broses ymgynghori, i'r Awdurdod Tân ym mis Mawrth 2024, ac roedd yn amlinellu'r modd yr ymgorfforwyd unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r broses ymgynghori yn fersiwn derfynol CRhRC 2040, a gyhoeddwyd wedi hynny ar Ebrill 1 2024.

Defnyddir dull tebyg i'r un a ddefnyddir i ddatblygu Cynllun Cynaliadwyedd a'r Amgylchedd, Cynllun Cydraddoldeb Strategol a Safonau'r Gymraeg y Gwasanaeth, a hynny er mwyn sicrhau y cedwir at yr holl ganllawiau statudol a bod yr holl amcanion yn cael eu cyflawni.

Cyflwynwyd adroddiadau monitro i'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu bob chwarter, i nodi cynnydd a pherfformiad yn erbyn yr Amcanion Gwella a Llesiant ar gyfer 2024/25, gan gynnwys diweddariadau ar ddangosyddion strategol a dangosyddion perfformiad allweddol y Gwasanaeth. Mae Asesiad Perfformiad Blynnyddol, sy'n rhoi trosolwg o berfformiad hyd at ddiwedd y flwyddyn, hefyd yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod Tân a'i gyhoeddi er mwyn i Archwilio Cymru ei archwilio'n flynyddol.

Cafwyd tystysgrifau cydymffurfio gan Archwilio Cymru mewn perthynas â chyhoeddi Asesiad Perfformiad Blynnyddol yr Awdurdod ar gyfer 2023/24 ac Amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod ar gyfer 2024/25.

Mae Adroddiadau Cynnydd y Gwasanaeth ar Berfformiad a Gwelliant ar gyfer 2024/25, ynghyd ag Adroddiadau Cynnydd Cynllun Cydraddoldeb Strategol y Gwasanaeth ar gyfer 2023/24, Adroddiad Blynnyddol ar Gynaliadwyedd a'r Amgylchedd ac Adroddiad Monitro Blynnyddol yr Iaith Gymraeg y Gwasanaeth, ar gael ar wefan y Gwasanaeth.

Ers cyflwyno CRhRC 2040, mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu Grŵp Monitro Perfformiad ar gyfer pob Amcan, ac maen nhw'n cwrdd bob chwarter i fonitro'r cynnydd yn erbyn pob un o'r Amcanion a'r Camau Gweithredu.

Mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu grŵp Cadeiryddion CRhRC 2040 hefyd, sy'n trafod y cynnydd a wneir, yn craffu ac yn herio, ac yn nodi unrhyw themâu trawsbynciol Mae Bwrdd Cyflawni Rheoli

Risg Cymunedol, dan gadeiryddiaeth y Prif Swyddog Tân, wedi'i sefydlu hefyd, ac yn cynnwys aelodau o'r Tîm Arwain Gweithredol, yr Uwch Dim Arwain, Cadeirydd y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu, a chynrychiolwyr Undebau Llafur. Nod y Bwrdd hwn yw trafod a chraffu ar y cynnydd a wneir o ran cyflawni'r Amcanion a'u camau gweithredu cysylltiedig.

Cyflwynwyd adroddiadau cynnydd chwarterol a chwe misol i'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu a'r Pwyllgor Rheoli Adnoddau drwy gydol 2024/25.

Cyhoeddir yr holl ddogfennaeth ar wefan allanol y Gwasanaeth.

Egwyddor E: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion sy'n rhan ohono.

Ein Pobl

Mae'r Gwasanaeth yn cynnal prosesau cadarn o ran mynd ati'n strategol i gynllunio'r gweithlu er mwyn sicrhau bod y Gwasanaeth yn cyflogi'r nifer cywir o bobl â'r setiau sgiliau angenrheidiol i gyflawni'r amcanion a nodir yn ei gynlluniau corfforaethol. Mae cynllunio gweithlu strategol wedi'i ymgorffori yn y sefydliad, ac wrth ddadansoddi data'r gweithlu gellir nodi gofynion staffio'r dyfodol mewn modd rhagweithiol.

Mae'r Gwasanaeth yn cynnal gofynion y Wobr Iechyd Corfforaethol a chynhelir profion ffitrwydd ar gyfer yr holl staff gweithredol bob dwy flynedd yn rhan o ddull Cymru gyfan o ymdrin â ffitrwydd diffoddwyr tân gweithredol. Mae rhaglen asesu ffitrwydd ar gyfer staff gweithredol wedi'i hymgorffori'n llawn yn y Gwasanaeth a darperir offer ffitrwydd ym mhob Gorsaf Dân. Mae cynlluniau hyfforddi risg-gritigol, ynghyd ag arfarniadau perfformiad, yn sicrhau bod staff yn cael yr hyfforddiant a'r datblygiad priodol i gyflawni eu rolau mewn modd cymwys a diogel.

Mae'r Gwasanaeth yn parhau i fod yn bartner cofrestredig yn Strategaeth Datblygu Pobl a Sefydliadol Cymru gyfan, gyda llwybrau gyrfa wedi'u mapio ar gyfer pob sector yn y sefydliad.

Bu Grŵp Gweithlu Strategol y Gwasanaeth yn cwrdd yn rheolaidd drwy gydol 2024/25, yn ogystal â Phanel Trosglwyddo a Dyrchafu a Phanel Cyngori ar Ffitrwydd y Gwasanaeth.

Mae dewisiadau'n cael eu hystyried i ddiweddarau'r broses recriwtio ac i ymgorffori Ymddygiadau'r Gwasanaeth, fel yr amlinellir yn CRhRC 2040 yn y meysydd canlynol:

- Y broses ymgeisio;
- Cwestiynau cyfweld;
- Y broses ddyrchafu.

Mae trafodaethau'n digwydd ynghylch proses cyfweliadau ymadael y Gwasanaeth hefyd, a sut y gellir rhannu a gweithredu'r hyn a ddysgir o'r broses hon.

Adolygiad Hyfforddiant a Datblygu

Mae cam cyntaf yr adolygiad o'r swyddogaethau hyfforddi a datblygu pobl wedi'i gwblhau, gan arwain at rywfaint o waith i addasu swyddi rheolwyr canol ynghyd â chyflwyno swyddi rheoli newydd lefel uwch. Nod hyn yw cefnogi perchnogaeth glir o'r cyfeiriadau sy'n cyd-fynd â Strategaeth Datblygu Pobl a Sefydliadol Cymru gyfan. Mae gweithredu cam un hefyd wedi gweld buddsoddiad mewn adnoddau i gynyddu'r capasiti ar gyfer darparu hyfforddiant rheoli digwyddiadau.

Egwyddor F: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.

Rheoli Risgiau

Mae'r Adran Risg Gorfforaethol yn cynnal Polisi Rheoli Risg y Gwasanaeth a methodolegau cysylltiedig. Mae'r Polisi Rheoli Risg yn amlinellu rolau a chyfrifoldebau ar gyfer staff y Gwasanaeth ac Aelodau Etholedig fel ei gilydd.

Er mwyn cydlynu ei drefniadau ar gyfer materion yn ymwneud â rheoli risg, mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu Grŵp Rheoli Risg Busnes pwrpasol. Mae'r grŵp hwn, sy'n cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Rheoli Risgiau a Gwelliant, yn cyfarfod bob chwarter ac mae'n cynnwys cynrychiolaeth o bob un o Gyfarwyddiaethau'r Gwasanaeth a'r Awdurdod Tân.

Yn dilyn y cyfarfodydd hyn darperir adroddiad wedi'i ddiweddarau ar Gofrestr Risgiau Busnes y Gwasanaeth i'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu bob chwarter.

Mae'r fethodoleg graddio risgiau sylfaenol a ddefnyddir gan y grŵp yn deillio o gyhoeddiad yn 2023 gan Drysorlys Ei Mawrhydi, sef 'The Orange Book – Management of Risk – Principles and Concepts'.

Yn achos unrhyw risg a nodir ar y Gofrestr Risgiau Busnes, mae yna drywydd archwilio a sail resymegol wedi'u dogfennu ynghylch pam y nodwyd y risg a pha gamau lliniaru sydd ar waith gan y Gwasanaeth fel rhan o'i fesurau rheoli risgiau.

Caiff diweddariadau'r Gofrestr Risgiau Busnes a'r 'risgiau' cyfredol eu cyfleu i'r personél yn ôl yr angen, gyda hyfforddiant rheoli risgiau parhaus yn cael ei ddarparu gan yr Adran Risg Gorfforaethol.

Bu Grŵp Rheoli Risgiau Busnes y Gwasanaeth yn monitro cynnydd mewn perthynas â'r Cod Llywodraethiant Corfforaethol yn ystod 2024/25 a chynnydd o ran prosesau Archwilio Mewnol ac Allanol y Gwasanaeth.

Rheolau Gweithdrefnau Ariannol a Rheolau Sefydlog Contractau

Cafodd y Rheolau Gweithdrefnau Ariannol a'r Rheolau Sefydlog Contractau eu hadolygu, eu diweddarau a'u cymeradwyo gan yr Awdurdod Tân yn ystod 2024/25.

Mae'r Rheolau Gweithdrefnau Ariannol yn darparu'r fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol yr Awdurdod ac maent yn rhan o Gyfansoddiad yr Awdurdod. Maent yn berthnasol i bob Aelod a gweithiwr, ac i unrhyw un sy'n gweithredu ar ran yr Awdurdod.

Cynllunio Ariannol yn y Tymor Canolig

Dilynwyd proses gadarn ar gyfer pennu cyllideb yn 2024/25 a oedd yn cynnwys Swyddogion, Aelodau a chyfranogiad gan gyrff cynrychioliadol.

Mae'r Gwasanaeth yn ymwybodol iawn o'r pwysau ariannol sy'n wynebu ei Awdurdodau Cyfansoddol ac o'r ansicrwydd mawr ynghylch Setliad Llywodraeth Leol LIC. Yn unol â Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub 2016, mae'r Gwasanaeth wedi ymrwymo i gyfyngu'r Ardoll i'r lleiafswm sy'n ofynnol i sicrhau bod darpariaeth gynhwysfawr yn cael ei chynnal.

Mae'r Gwasanaeth yn cynnal adolygiadau parhaus o'i drefniadau i sicrhau Gwerth am Arian ar gyfer yr adnoddau a ddefnyddia. Ym mis Mai 2024, lansiodd y Prif Swyddog Tân a Swyddog Adran 151 Ymarfer Gwerth am Arian a oedd yn cynnwys Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth a'r Tîm Arweinyddiaeth Weithredol. Gofynnwyd i ddeiliaid cyllidebau adolygu eu cyllidebau mewn ffordd feirniadol er mwyn nodi meysydd dangosol arbedion posibl a chan gynnwys y risgiau a'r effeithiau cysylltiedig. Mae'r cynigion Gwerth am Arian a ddeilliodd o'r ymarfer wedi llywio'r broses pennu'r gyllideb ar gyfer 2025/26 a thu hwnt.

Cafodd Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Gwasanaeth, sy'n cefnogi'r broses o gynllunio dyraniad adnoddau a gwariant, ac sy'n darparu'r fframwaith ariannol ar gyfer cefnogi'r broses o bennu'r gyllideb, ei hystyried gan yr Awdurdod Tân ym mis Medi 2024.

Adroddwyd am Gynllun Ariannol Tymor Canolig y Gwasanaeth, sy'n cynnwys gofyniad y Gyllideb Refeniw ar gyfer y flwyddyn ariannol sydd i ddod ynghyd â'r Rhaglen Gyfalaf bum mlynedd, wrth y Pwyllgor Rheoli Adnoddau ym mis Tachwedd 2024 a'r Awdurdod Tân ym mis Rhagfyr 2024, a hynny'n arwain yn y pen draw at gael ei gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ym mis Chwefror 2025. Cyflwynwyd adroddiadau monitro'r Gyllideb Refeniw a'r Rhaglen Gyfalaf, a oedd yn crynhoi'r gwir wariant hyd yma a'r alldro a ragwelwyd, i'r Pwyllgor Rheoli Adnoddau yn chwarterol drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r Tîm Arweinyddiaeth Weithredol a Thîm Arweinyddol y Gwasanaeth yn cael adroddiadau monitro cyllideb misol, ac mae'r Tîm Cyllid yn cwrdd â Rheolwyr Cyllidebau yn rheolaidd. Cyflwynwyd canllawiau cyllideb diwygiedig i Dîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth ym mis Ebrill 2024. Cwblhawyd y Datganiad o Gyfrifon Blynnyddol Drafft ar gyfer 2023/24 erbyn 31 Mai 2024, a chymeradwywyd y fersiwn archwiledig derfynol wedi hynny gan yr Awdurdod Tân yn eu cyfarfod ym mis Medi 2024, a chyflwynwyd yr adroddiad archwilio diamod yn y cyfarfod hwn hefyd.

Egwyddor G: Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol.

Mae'r Datganiad Llywodraethiant Blynnyddol yn rhoi sicrwydd bod gan yr Awdurdod y trefniadau llywodraethiant corfforaethol angenrheidiol ar waith i berfformio'n effeithiol. Cyhoeddwyd y Datganiad Llywodraethiant Blynnyddol ar gyfer 2023/24 ar 31 Mai 2024, a'i gyflwyno i'r Awdurdod Tân ym Medi 2024 yn rhan o'r Datganiad Cyfrifon wedi'i archwilio ar gyfer 2023/24.

Mae Fframwaith Cod Llywodraethiant Corfforaethol yr Awdurdod yn cefnogi datblygiad y Datganiad Llywodraethiant Blynnyddol. Adolygwyd a diwygiwyd y Cod Llywodraethiant Corfforaethol ar gyfer 2024/25 ar y cyd â'r Aelodau a'r Swyddogion yn ystod 2024/25 ac fe'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ym mis Mai 2025.

Mae cyllid yn eitem sefydlog ar agendâu pob un o gyfarfodydd y Cyfarwyddiaethau, Tîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth a'r Tîm Arweinyddiaeth Weithredol, a gynhelir yn fisol. Caiff adroddiadau ariannol, gan gynnwys pennu a monitro'r gyllideb a'r Datganiad o Gyfrifon, hefyd eu hystyried yng nghyfarfodydd yr Awdurdod Tân, y Pwyllgor Rheoli Adnoddau a'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu. Darparwyd trosolwg llawn o drefniadau cynllunio ariannol y Gwasanaeth yn Egwyddor F.

Cyhoeddir cofnodion, gan gynnwys y penderfyniadau a wneir ym mhob un o gyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgorau, ar wefan allanol y Gwasanaeth.

Barn ar lefel y sicrwydd y gall y trefniadau llywodraethiant ei darparu.

Adolygiad o Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethiant, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol, o leiaf unwaith y flwyddyn. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd yn cael ei lywio gan waith y Tîm Arweinyddiaeth Weithredol ac Uwch-swyddogion eraill yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethiant. Cefnogir y gwaith gan adroddiadau gan archwilwyr mewnol ac allanol, ac ystyrir hefyd argymhellion gan aseswyr sy'n gymheiriaid.

Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethiant yn defnyddio tystiolaeth a sicrwydd o'r manau canlynol:

- Yr Awdurdod Tân.
- Y Tîm Arweinyddiaeth Weithredol ac Uwch-swyddogion priodol.
- Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion.
- Y Pwyllgor Rheoli Adnoddau.
- Y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu.
- Y Pwyllgor Safonau.
- Archwilio Mewnol.
- Archwilio Allanol.

Archwilio Mewnol

Is-adran Archwilio Mewnol Cyngor Sir Gâr sydd wedi darparu'r swyddogaeth Archwilio Mewnol ar gyfer GTACGC yn dilyn ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996. Cytunir ar Gynllun Archwilio Mewnol tair blynedd gyda'r Swyddog Adran 151 a'r Cyfarwyddwr Adnoddau a chaiff ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu. Mae'r cynllun tair blynedd yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau bob blwyddyn i adlewyrchu'r amgylchiadau a'r blaenoriaethau cyfredol.

Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2015 a Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, mae'n ofynnol i'r Rheolwr Archwilio ddarparu barn ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol prosesau'r Awdurdod o ran rheoli risgiau, rheoli, atal twyll a llywodraethiant.

Cytunwyd ar y Cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 â'r Cyfarwyddwr Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 ac fe'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ym mis Mai 2024. Mae'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu wedi cael adroddiadau cynnydd ar gyflawni'r cynllun ynghyd ag adroddiadau Archwilio Mewnol terfynol a gyhoeddwyd trwy gydol 2024/25.

Hyd yma, mae naw adroddiad terfynol ac un adroddiad drafft wedi'u cyhoeddi mewn perthynas â Chynllun Archwilio 2024/25. Yn ogystal, cwblhawyd tri adolygiad yn ymwneud â 2023/24 yn ystod 2024/25. Mae'r lefelau sicrwydd a gafwyd wedi'u crynhoi yn y tabl canlynol:

Lefel Sicrwydd	Nifer Adroddiadau 2024/25
Uchel	4
Rhesymol	5
Cyfyngedig	3
Isel	1

Ar gyfer yr adroddiad a gafodd sicrwydd “ise” roedd pum argymhelliad, a rhoddwyd sylw i'r holl gamau y cytunwyd arnynt yn ystod 2024/25. Bwriedir cynnal archwiliad dilynol ar gyfer y swyddogaeth hon yn ystod 2025/26.

Yn rhan o Adroddiad Blynyddol GTACGC ar Archwilio Mewnol 2024/25, yr adroddir yn ei gylch wrth y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ym mis Mai 2025, darparodd y Pennaeth Archwilio Mewnol y farn gyffredinol ganlynol:

‘Ni all unrhyw system reoli ddarparu sicrwydd pendant yn erbyn colledion neu gamddatganiadau materol, ac ni all y gwasanaeth Archwilio Mewnol ddarparu'r sicrwydd hwnnw ychwaith. Bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw wendidau sylweddol o ran y prosesau rheoli risg, llywodraethiant, a rheoli.

Wrth ddod i'r farn gyffredinol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi rhoi ystyriaeth i'r pethau canlynol:

- *canlyniadau'r holl waith a wnaed yn rhan o Raglen Archwilio Mewnol 2024/25.*
- *canlyniadau gwaith a wnaed yn rhan o Raglen Archwilio Mewnol 2023/24, a ddaeth i ben yn dilyn cyhoeddi Adroddiad Blynyddol y llynedd.*
- *canlyniadau camau gweithredu dilynol Adolygiadau Archwilio Mewnol o'r flwyddyn gyfredol a blynyddoedd blaenorol; ynghyd â*
- *chydabyddiaeth o'r camau gweithredu gan y Rheolwyr (yn enwedig y rheini yr ystyrir eu bod yn arwyddocaol).*

Fy marn i yw bod gan yr Awdurdod amgylchedd rheoli RHESYMOL ar waith. Mae trefniadau Llywodraethiant clir gyda chyfrifoldebau rheoli a Strwythurau Pwyllgorau diffiniedig ar waith ac, yn gyffredinol, mae'r fframwaith rheoli yn gadarn ac yn cael ei weithredu'n weddol gyson. Mae gan yr Awdurdod Gyfansoddiad sefydledig, ac mae wedi datblygu Polisiâu a chymeradwyo Rheoliadau Ariannol sy'n darparu cyngor a chanllawiau i'r holl staff ac aelodau.

Lle cafodd gwendidau eu nodi trwy adolygiad Archwilio Mewnol, rydym wedi gweithio gyda'r rheolwyr i gytuno ar gamau unioni priodol ynghyd ag amserlen ar gyfer gwella'.

Aethpwyd i'r afael ag argymhellion Archwilio Mewnol drwy gynlluniau gweithredu adrannol mewnol fel y bo'n berthnasol. Mae cynnydd y camau gweithredu y cytunwyd arnynt yn cael ei fonitro gan y Grŵp Rheoli Risgiau Busnes mewnol.

Mae manylion llawn y sicrwydd a ddarparwyd gan y Rheolwr Archwilio ynghyd â'r cynlluniau i fynd i'r afael â'r argymhellion yn yr Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol ar gyfer 2024/25.

Archwilio Allanol

Caiff trefniadau archwilio allanol y Gwasanaeth eu hwyluso gan Archwilio Cymru mewn perthynas ag Archwilio Cyfrifon; Trefniadau priodol; Gwelliant Parhaus; a'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy. Cyflwynwyd adroddiadau archwilio a thystysgrifau cydymffurfiaeth i gyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu a'r Awdurdod Tân yn ystod 2024/25, yn ôl y gofyn.

Mae Archwilio Cymru, fel archwilydd allanol yr Awdurdod, yn adolygu ac yn rhoi sylwadau ar yr agweddau ariannol ar Lywodraethiant Corfforaethol, sy'n cynnwys cyfreithlondeb trafodion ariannol, systemau rheolaeth ariannol fewnol a safonau ymddygiad ariannol, a thwyll a llygredigaeth.

Yn ystod 2024/25, yn unol ag amserlenni statudol, cyflwynodd yr Awdurdod Ddatganiad Cyfrifon 2023/24 heb ei archwilio i Archwilio Cymru i'w archwilio. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am roi barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod a Chyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben. Yn dilyn y broses archwilio, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamod ar y datganiadau ariannol ym mis Medi 2024.

Fel rhan o raglen astudiaethau llywodraeth leol yr Archwilydd Cyffredinol yn 2023/24, adolygodd Archwilio Cymru y trefniadau llywodraethiant ar draws y tri Awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru. Ceisiodd yr adolygiad ateb y cwestiwn hwn: *'A oes gan awdurdodau lleol diben arbennig yng Nghymru drefniadau llywodraethu effeithiol sy'n ategu deilliannau da ar gyfer dinasyddion?'* I ateb hyn, edrychodd Archwilio Cymru ar strwythurau llywodraethiant, y model llywodraethiant, sut mae aelodau a swyddogion yn gweithio o fewn strwythurau, a'r dulliau a gymerwyd i adolygu a gwella trefniadau llywodraethiant.

Cyhoeddwyd yr adroddiad, *'Llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub'* ym mis Medi 2024, ac mae'n amlygu gwendidau ym model llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub gan wneud dau argymhelliad. Yn gyntaf oll, argymhellodd y dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad o'r model llywodraethiant, ac yn ail, argymhellodd y dylai'r Awdurdodau Tân ac Achub gryfhau'r ddarpariaeth hyfforddiant a datblygu sydd ar gael i'w haelodau. Mewn perthynas â'r ail argymhelliad, nododd yr adroddiad mai dim ond Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a oedd yn darparu rhaglen o ddigwyddiadau hyfforddi a datblygu i'w Aelodau.

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Awdurdod Tân ar 23 Medi 2024, a chyfeiriodd yr Aelodau yr adroddiad at y Fforwm Gwasanaethau Democrataidd er mwyn i'r fforwm ystyried unrhyw faterion sy'n codi ac i lunio ymateb drafft ar ran yr Awdurdod. Cymeradwywyd yr ymateb gan yr Awdurdod Tân yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr 2024 ac fe'i cyflwynwyd wedyn i Lywodraeth Cymru.

Trwy Fforwm Partneriaeth Gymdeithasol y Gwasanaethau Tân ac Achub, mae'r Gwasanaeth yn gwybod y bydd Llywodraeth Cymru, yn 2025/26, yn ymgynghori ar gynigion ar gyfer llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub yn y dyfodol, ac y gallai hynny gynnwys modelau cyllido. Bydd y Gwasanaeth yn cyfrannu'n weithredol at y drafodaeth ac yn ymateb i'r ymgynghoriad i ddiwygio llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub.

Sicrwydd Strategol a Sicrwydd Cyfarwyddwyr y Gwasanaeth

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethiant. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith yr Uwch-reolwyr sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethiant, yr Adran Cyfathrebu Corfforaethol a Datblygu Busnes, a chan sylwadau a wneir gan yr Archwilwyr Allanol ac asiantaethau adolygu eraill.

Mae Datganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol (2016) yn mynnu bod sicrwydd yn cael ei roi ar nifer o drefniadau llywodraethiant sy'n gysylltiedig â'r sefydliad gan gynnwys rheolaeth ariannol, adrodd, y modd yr eir ati i wneud penderfyniadau, cydymffurfiaeth â chodau perthnasol a dylanwad y Prif Swyddog Cyllid yn y sefydliad. Ystyriwyd y rhain yng nghydestun y Datganiad hwn a chanfuwyd bod trefniadau'r Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion CIPFA.

Mae gan yr Awdurdod, drwy Archwilio Mewnol, broses asesu sicrwydd gynhwysfawr ar waith i sicrhau bod data electronig yn ddiogel ac wedi'i ffurfweddu yn unol â'r arferion gorau cyfredol er mwyn diogelu'r sefydliad. Mae canlyniadau'r prosesau sicrwydd hyn yn rhoi barn gadarnhaol, ond mae cyfleoedd i wella'r amgylchedd rheolaeth fewnol er mwyn lliniaru rhagor ar y risgiau.

Cafodd y rhaglen Archwilio Mewnol y cyfeirir ati mewn paragraffau cynharach sicrwydd gan Fwrdd Gweithredol y Gwasanaeth ynghylch y trefniadau ar gyfer rheoli eu meysydd risg craidd cydnabyddedig. Mae hyn yn adlewyrchu cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr Gweithredol dros reoli risg ac effeithiolrwydd y rheolaethau. Cafodd y trafodaethau hyn eu llywio hefyd gan yr adroddiadau sicrwydd rheolaidd a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu gan y Swyddog Adran 151, y Swyddog Monitro ac Archwilio Mewnol ac Archwilio Allanol.

Materion llywodraethiant i fynd i'r afael â hwy yn 2025/26

Yn ystod y deuddeg mis nesaf, bydd y Gwasanaeth yn parhau i ddarparu gwasanaethau hanfodol i'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu.

Dan arweiniad Tîm Arweinyddiaeth Weithredol y Gwasanaeth, mae'r meysydd ffocws allweddol ar gyfer 2025/26 yn cynnwys:

- Argymhellion archwilio mewnol ac allanol.
- Ein Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2040.
- Argymhellion adroddiad adolygiad diwylliannol Crest.
- Rheoli ein seilwaith TGCh a datblygu strategaeth digideiddio.
- Datblygu ein trefniadau Cynllunio Gweithlu Strategol.
- Trefniadau llywodraethiant mewnol ac allanol.

Bydd effaith barhaus y galw cynyddol am wasanaethau'r sector cyhoeddus, o'i gymharu â'r setliadau a geir gan ei Awdurdodau Cyfansoddol a gostyngiadau gwariant yn y sector cyhoeddus, yn parhau i gael ei hystyried yn ofalus gan yr Awdurdod wrth iddo benderfynu ar ei Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.

Bydd y Gwasanaeth yn parhau i fonitro'r cynnydd sy'n cael ei wneud gan Lywodraeth Cymru yn ei thrafodaethau ynghylch cyhoeddi Fframwaith Tân ac Achub Cenedlaethol newydd i Gymru, unrhyw adolygiadau thematig newydd a gynhelir gan y Prif Gynghorydd Tân ac Achub, ac unrhyw newidiadau eraill i'r ffordd yr ydym yn cael ein llywodraethu, ac yn cynghori'r Awdurdod ar unrhyw oblygiadau i'r Gwasanaeth.

Rydym yn cynnig, dros y flwyddyn sydd i ddod, cymryd camau sy'n ymwneud â'r materion uchod ac eraill i wella rhagor ar ein trefniadau llywodraethiant a sicrhau ein hunain bod gennym weithdrefnau, prosesau a threfniadau cadarn ar waith i sicrhau ein bod yn gwbl atebol. Manylir isod ar y camau gweithredu a oedd yn weddill o Gynlluniau Gweithredu y blynyddoedd blaenorol a'n Cynllun Gweithredu ar gyfer 2025/26.

Diweddariadau ar gamau gweithredu a oedd yn weddill o flynyddoedd blaenorol (yn unol â Datganiad Llywodraethiant Blynyddol 2023/24)

Llywodraethiant	Cyfrifoldeb	Cam Gweithredu a Gynlluniwyd	Statws ar Hyn o Bryd
Cyflwyno gwefan newydd ar gyfer y Gwasanaeth	Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol a Datblygu Busnes	Dylunio, datblygu a chyflwyno gwefan newydd ar gyfer y Gwasanaeth, gan sicrhau ei bod yn cydnabod ac yn cefnogi ymrwymadau llywodraethiant ehangach y Gwasanaeth a'i awydd parhaus i gefnogi rhaglen gyfathrebu, ymgysylltu ac ymgynghori gadarn gyda chymunedau.	Mae cam datblygu gwefan newydd y Gwasanaeth bellach wedi'i gwblhau, ac aeth y wefan yn fyw ym mis Gorffennaf 2024. Statws: Wedi'i gwblhau.
Argymhellion Archwilio Mewnol	Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol	Myfyrion ar argymhellion Archwilio Mewnol a'u cynnwys mewn cynlluniau gweithredu.	Cynhelir gwaith monitro interim ar argymhellion ac ymatebion rheolwyr gan Grŵp Rheoli Risgiau Busnes y Gwasanaeth. Mae Archwilio Mewnol wedi cwblhau ei adolygiad dilynol ar gyfer 2023/24, a chyflwynwyd yr adroddiad i Bwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu yr Awdurdod ym mis Gorffennaf 2024. Statws: Wedi'i gwblhau.
Argymhellion Archwilio Allanol	Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol	Myfyrion ar argymhellion Archwilio Allanol a'u cynnwys mewn cynlluniau gweithredu.	Cynhelir gwaith monitro ar argymhellion a gweithredoedd gan Grŵp Rheoli Risgiau Busnes y Gwasanaeth. Cafwyd adroddiad Archwilio Cymru 2023/24 ar larymau ffug, ac mae polisi newydd ar alwadau tân ffug wedi'i roi ar waith sydd wedi arwain at effaith

			sylweddol ar leihau nifer y digwyddiadau galwadau tân ffug. Statws: Wedi'i gwblhau.
Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) 2040	Pennaeth Tîm y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol a Datblygu Busnes	Ymgorffori gweithdrefnau, prosesau a fframweithiau newydd yn unol â CRhRC 2040. Bydd angen i'r rhain gynnwys: • Adolygiad o'r Fframwaith Cynllunio Gwella • System i ymgorffori, hyrwyddo, rheoli a mesur ymlyniad wrth ymddygiadau newydd yr Awdurdod. • Dull o adrodd ar gynnydd yn erbyn yr Amcanion Gwella a Llesiant sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun. Strategaeth Gyfathrebu, Marchnata ac Ymgysylltu newydd sy'n ystyried y Cynllun newydd, y bwriad strategol y mae'n ei amlinellu a'r broses o chwilio am welliannau, eu dewis, eu cyflwyno a'u cofnodi.	Mae Strategaeth Cyfathrebu, Ymgysylltu a Marchnata newydd ar gyfer 2024/2027 sy'n cyd-fynd â CRhRC 2040 y Gwasanaeth bellach wedi symud trwy broses lywodraethiant y Gwasanaeth, gan gael ei chymeradwyo a'i chyhoeddi ym mis Gorffennaf 2024. Mae Grŵp Monitro Perfformiad pob Amcan yn y camau cynnar o nodi set o Ddangosyddion Perfformiad Allweddol / mesurau ar gyfer llwyddiant. Mae gwaith hefyd ar y gweill i chwilio am gyfleoedd i ddefnyddio system iechyd a diogelwch Evotix Assure fel mecanwaith i gofnodi ac i fonitro'r perfformiad a'r cynnydd sy'n cael ei wneud yn erbyn yr Amcanion Gwella a Llesiant. Mae adolygiad o'r Fframwaith Cynllunio Gwella ar y gweill ar hyn o bryd ac mae disgwyl iddo gael ei gwblhau cyn bo hir. Statws: Parhaus

Diwylliant Sefydliadol	Tîm Arweinyddiaeth Weithredol	Cyflwyno cynllun gweithredu i fonitro cynnydd yn erbyn canfyddiadau	Yn dilyn cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2024, bu'n rhaid i GTACGC a GTAGC gynnal adolygiad diwylliant staff gan ddefnyddio darparwr annibynnol allanol.
	Tîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth	Archwiliad Diwylliannol y Gwasanaeth a gynhaliwyd yn 2023.	Penodwyd Crest Advisory i gynnal yr adolygiad, a dechreuodd gasglu gwybodaeth GTACGC ym mis Medi 2024. Cyhoeddwyd canfyddiadau'r adolygiad Diwylliant newydd hwn ar 5 Chwefror 2025.
	Y Bwrdd Diwylliant a Chynhwysiant	Mewn cydweithrediad â Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, cynnal adolygiad allanol annibynnol o gynnydd yn erbyn teithiau diwylliannol y Gwasanaeth, yn unol â'r cylch gorchwyl a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.	Yn dilyn cyhoeddi Adroddiad Diwylliant Crest, mae'r Gwasanaeth wedi datblygu Cynllun Gweithredu Diwylliant a Chynhwysiant diwygiedig i fynd i'r afael â'r meysydd pryderon a amlinellir yn yr adroddiad, a chan ystyried y meysydd a amlygwyd yn adolygiad Diwylliant 2023 y Gwasanaeth ac yn adroddiadau adolygu Diwylliant Gwasanaethau Tân ac Achub eraill.
	Y Gweithgor Diwylliant a Chynhwysiant	Bydd y ddau adolygiad yn dechrau ym mis Mehefin 2024 a'r canfyddiadau'n cael eu cyhoeddi i'r ddau Awdurdod Tân ac i Lywodraeth Cymru ym mis Tachwedd 2024.	Mae Gweithgor Diwylliant a Chynhwysiant sy'n cynnwys cynrychiolaeth staff ac undebau llafur o bob rhan o'r Gwasanaeth wedi'i ffurfio, ac mae'n atebol i Fwrdd Diwylliant a Chynhwysiant dan gadeiryddiaeth y PST.
		Parhau i ddatblygu a darparu diweddariadau i Lywodraeth Cymru o safbwynt yr argymhellion yn adroddiad Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF ar Werthoedd a Diwylliant mewn Gwasanaethau Tân ac Achub.	Ar hyn o bryd, mae'r Gwasanaeth yn tendro ar gyfer arbenigwr diwylliant allanol a fydd yn rhoi cyngor annibynnol i'r Gwasanaeth ar ei daith gwella diwylliant.
		Parhau i ddatblygu a darparu diweddariadau i	Disgwylir i'r arbenigwr diwylliant allanol fod wedi'u

		Lywodraeth Cymru o safbwynt yr argymhellion yn Adolygiad Diwylliant Annibynnol Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru.	penodi erbyn diwedd Mehefin 2025. Yn dilyn proses agored a thryloyw a oedd yn cynnwys pedwar o randdeiliaid allanol, mae'r Gwasanaeth wedi penodi Tîm Gweithredu Diwylliant newydd yn ddiweddar i hwyluso cyflawni argymhellion adroddiad yr Adolygiad Diwylliant. Bydd y tîm newydd hwn o chwe aelod o staff y Gwasanaeth yn rhoi'r cymorth angenrheidiol i'r Arbenigwr Diwylliant allanol arfaethedig i gyflawni'r Cynllun Gweithredu Diwylliant a Chynhwysiant. Mae hyfforddiant Active Bystander wedi'i roi i'r holl staff a bydd pecyn hyfforddi Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant newydd yn cael ei gyflwyno i'r holl staff o fis Awst 2025 ymlaen. Mae Cangen Dân Llywodraeth Cymru wedi cynnig cyrsiau hyfforddi pwrpasol i gefnogi taith gwella diwylliant y Gwasanaeth. Bydd yr hyfforddiant hwn yn cael ei deilwra i Reolwyr Canol ac Uwch-reolwyr ar bwnc Cwynion a Chamymddygiad, a bydd yn dechrau cael ei gyflwyno ym mis Mehefin 2025. Ar lefel Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru gyfan, bydd pob Gwasanaeth yng Nghymru yn rhoi diweddariadau ar welliannau o ran diwylliant yng nghyfarfod Grŵp
--	--	---	--

			Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant Gwasanaethau Tan ac Achub Cymru Gyfan sydd newydd gael ei ffurfio. Bydd hwn yn gyfle i bob Gwasanaeth Tân ac Achub yng Nghymru rannu atebion arfer gorau o ran trefniadau gwella diwylliant o fewn eu Gwasanaethau. Statws: Busnes fel Arfer
Strategaeth Gaffael	Pennaeth Caffael	Mae angen cynnal adolygiad llawn o Strategaeth Gaffael Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru a'r gweithdrefnau a'r prosesau cysylltiedig cyn gynted ag y cyhoeddir is-ddeddfwriaeth Deddf Caffael 2023.	Gan fod Llywodraeth y DU wedi gohirio gweithredu Deddf Caffael 2023 a Rheoliadau Caffael 2024 tan 24/02/25, rhaid aros am lawer o wybodaeth cyn y gallwn gynnal adolygiad o ddogfennau penodol ac o'r prosesau a'r gweithdrefnau cysylltiedig. Fodd bynnag, rhannwyd digon o wybodaeth i alluogi adolygiad o Reolau Sefydlog Contractau. Roedd hwn i fod i gael ei gyflwyno i'r Awdurdod Tân i gael ei gymeradwyo ym mis Medi 2024, ond cafodd ei ohirio tan gyfarfod yr Awdurdod Tân ym mis Rhagfyr gan na ellir gweithredu'r newidiadau a wnaed nes gweithredir y Ddeddf newydd ar 24/02/25. Bydd newidiadau i'r Strategaeth Gaffael a dogfennau, prosesau a gweithdrefnau cysylltiedig yn cael eu gwneud cyn gynted ag y bydd holl fanylion y ddeddfwriaeth yn hysbys, a chânt oll eu cwblhau cyn eu gweithredu ym mis Chwefror 2025. Statws: Wedi'i Gwblhau

Gweithdrefn Canmoliaeth, Cwynion a Sylwadau	Pennaeth Adnoddau Dynol	Mae angen adolygiad o Weithdrefn Canmoliaeth, Cwynion a Sylwadau'r Gwasanaeth i gyd-fynd â phrosesau mewnol diwygiedig ar gyfer ymdrin â materion o'r fath.	Cynhaliwyd adolygiad cychwynnol o'r weithdrefn cwynion, canmoliaeth a sylwadau ym mis Hydref 2024 gyda'r nod o addasu cyfrifoldeb am y weithdrefn ac i gydnabod cyflwyno darpariaethau ychwanegol ar gyfer gwneud adroddiadau yn y Gwasanaeth. Cafwyd archwiliad o'r modd y mae cwynion a sylwadau yn cael eu trin ym mis Ionawr 2025, ac ystyriwyd ei ganlyniadau wrth wneud unrhyw ddiweddariadau ychwanegol i'r broses. Bydd y weithdrefn yn cael ei chyflwyno trwy'r broses lywodraethiant fewnol yn ystod 2025/26. Statws: Parhaus
Seiberddiogelwch TGCh	Y Pennaeth Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	Datblygwyd strategaeth gadarn a bydd yn parhau i gael ei gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion a nodwyd mewn Adroddiad Archwilio Gwydnwch Seiberddiogelwch.	Mae sawl prosiect parhaus yn y maes hwn ar hyn o bryd. Rydym yn dilyn Fframwaith Gweithredu Seiber NCSC fel rhan o brosiect Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân, ac ar yr un pryd fel rhan o brosiect CLILC. Rydym hefyd yn defnyddio nifer o argymhellion Seiberddiogelwch eraill o ffynonellau dibynadwy ac yn symud ymlaen gyda'r Cynllun Gweithredu Seiber, gyda 10 o 38 wedi'u cwblhau a 25 ar y gweill. Statws: Busnes fel arfer

Cynllun Gweithredu 2025/26

Llywodraethiant	Cyfrifoldeb	Cam Gweithredu a Gynlluniwyd	Dyddiad Targed
Argymhellion Archwilio Mewnol	Penaethiaid Gwasanaeth Perthnasol	Myfyrio ar argymhellion Archwilio Mewnol a'u cynnwys mewn cynlluniau gweithredu.	Fel y cytunwyd â'r gwasanaeth Archwilio Mewnol.
Argymhellion y Gwasanaeth Archwilio Allanol	Penaethiaid Gwasanaeth Perthnasol	Myfyrio ar argymhellion Archwilio Allanol a'u cynnwys mewn cynlluniau gweithredu.	Fel y cytunwyd arno ag Archwilio Allanol.
Strategaeth Digiddeiddio	Y Pennaeth Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	Datblygu strategaeth a chynllun cyflawni ar gyfer digideiddio.	Mawrth 2026
Diweddarau ein Dogfen Asesiad Strategol o'r Amgylchedd Allanol	Pennaeth CRhRC	Cynnal dadansoddiad systematig o'r ffactorau allanol a allai effeithio ar weithrediadau a phenderfyniadau strategol y Gwasanaeth. Bydd y dadansoddiad hwn yn helpu i nodi cyfleoedd a bygythiadau, gan alluogi'r Gwasanaeth i addasu ac i ffynnu mewn amgylchedd deinamig.	Medi 2025
Cynllunio Gweithlu Strategol	Pennaeth Adnoddau Dynol	Adolygu a datblygu prosesau cynllunio gweithlu strategol ymhellach gyda chefnogaeth gweithdrefn cynllunio gweithlu ffurfiol.	Medi 2025
Cod Rheoli Ariannol CIPFA	Pennaeth Cyllid	Cwblhawyd hunanasesiad llawn yn 2021/22. Adolygu arferion cyfredol yn erbyn y Cod Rheoli Ariannol i nodi ac i weithredu gwelliannau i gryfhau rheolaethau.	Mawrth 2026

Adolygiad o'n Proses Fewnol ar gyfer Llywodraethiant a Gwneud Penderfyniadau	Tîm Arweinyddiaeth Weithredol Tîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth	Cyflwynwyd dull newydd o wneud penderfyniadau strategol ar 1 Ebrill 2024, a chynhelir gwerthusiad er mwyn i ni gael sicrwydd o'i effeithiolrwydd, a bydd adroddiad ar ôl ei gwblhau i gadarnhau bod y dull yn bodloni anghenion y Gwasanaeth ac yn cefnogi ein hymrwymiaidau llywodraethiant.	Mawrth 2026
Llywodraethiant a Chyllid yr Awdurdod Tân	Tîm Arweinyddiaeth Weithredol	Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar gynigion ar gyfer llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub yn y dyfodol. Bydd y Gwasanaeth yn cyfrannu'n weithredol at y drafodaeth ac yn ymateb i'r ymgynghoriad i ddiwygio llywodraethiant Awdurdodau Tân ac Achub.	Mawrth 2026

Y Datganiad Llywodraethiant

Mae'r Awdurdod o'r farn bod ei drefniadau llywodraethiant ar gyfer 2024/25 yn parhau i gael eu hystyried yn addas i'r diben. Mae Cod Llywodraethiant Corfforaethol yr Awdurdod yn nodi'n fanwl Fframwaith Llywodraethiant yr Awdurdod, sy'n gyson â fframwaith CIPFA / SOLACE 'Delivering Good Governance in Local Government Framework' (2016). Mae'r Awdurdod wedi cynnal asesiad a gall gadarnhau bod y trefniadau y manylir yn eu cylch yn y Cod ar waith.

Barn y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151 felly yw bod yr adolygiad o'r trefniadau llywodraethiant ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 wedi bod yn foddhaol ar y cyfan. Credwn fod y dystiolaeth a ddarparwyd yn dangos bod y Llywodraethiant Corfforaethol yn y sefydliad hwn yn effeithiol, bod y trefniadau presennol yn addas i'r diben, a bod yr Awdurdod mewn sefyllfa dda i gyflawni ei nodau strategol, er mwyn cyflawni ei ganlyniadau bwriadedig i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau. Mae'r sefydliad yn gweithredu mewn modd darbodus, effeithiol, effeithlon a moesegol.

Mae'r Awdurdod yn cydnabod ei gyfrifoldeb fel sefydliad gwasanaeth cyhoeddus i ddarparu gweledigaeth ar gyfer y gymuned y mae'n ei gwasanaethu ac i arwain trwy esiampl o ran gwneud penderfyniadau a phrosesau a chamau gweithredu eraill, gyda'r Aelodau a'r Swyddogion yn ymddwyn yn unol â safonau ymddygiad uchel.

Ardystiad

Cawsom gyngor ar oblygiadau'r adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethiant gan Uwch-reolwyr a'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu. Mae'r camau gweithredu a nodwyd i ddatblygu rhagor ar drefniadau Llywodraethiant yr Awdurdod i sicrhau gwelliant parhaus yn systemau'r Awdurdod ar waith.

Rydym yn rhoi ein hymrwymiad y byddwn yn cymryd camau dros y flwyddyn sydd i ddod i wella rhagor ar ein trefniadau llywodraethiant. Rydym yn fodlon y byddwn yn mynd i'r afael â'r angen am unrhyw welliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro'r modd y cânt eu gweithredu yn rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod:

Cadeirydd y Pwyllgor Perfformiad,
Archwilio a Chraffu

Dyddiad: 30 Gorffennaf 2025

Llofnod:

Prif Swyddog Tân

Dyddiad: 30 Gorffennaf 2025